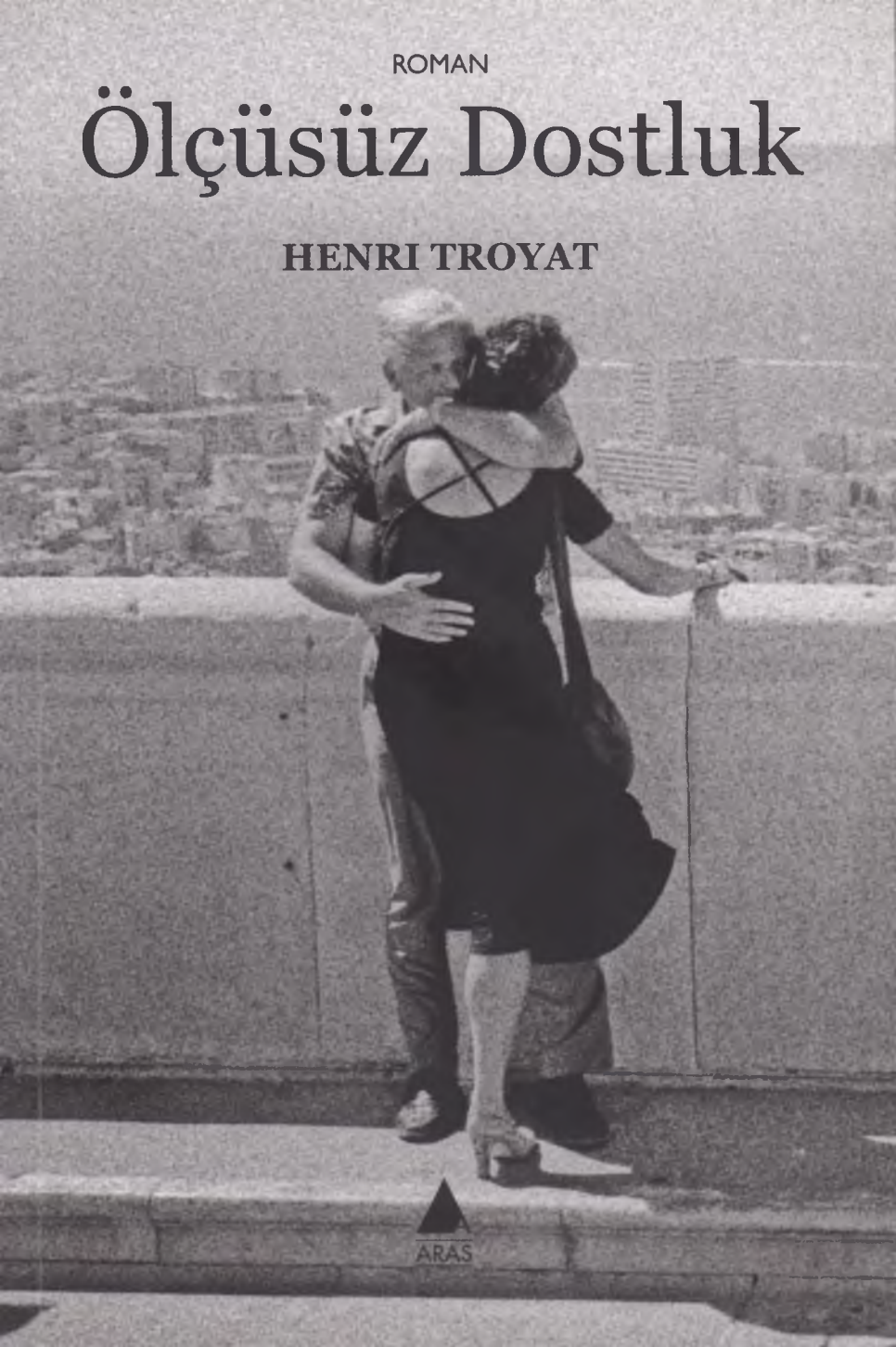
ROMAN

Ölçüsüz Dostluk

HENRI TROYAT

ARAS

HENRI TROYAT

Asıl adıyla Lev Aslanoviç Tarasov, 1911'de Moskova'da, demiryolu ve bankacılık işleriyle uğraşan Ermeni asıllı varlıklı bir ailede doğdu. Babasının adı Aslan, annesinin adı ise Lidi'ydi (Apesolomov). Çocuk yaşta Fransızca dersleri aldı. Sovyet Devrimi sonrasında ailesiyle birlikte Rusya'dan ayrılmak zorunda kaldı. Bolşevik şiddetinden kaçan pek çok "Beyaz Rus" gibi 1920'de İstanbul'a geldiklerinde, o sırada faaliyette olan Ermenistan Cumhuriyeti temsilciliği tarafından "Torosyan" soyadıyla düzenlenen Ermenistan pasaportları sayesinde Paris'e göç edebildiler. Troyat, Paris'in banliyölerinden Neuilly'de okudu. Sorbonne Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1933'te Fransız vatandaşlığına kabul edildi. 1942'ye dek devlet memurluğu yaptı. Eserleriyle Fransa'da 20. yüzyılın en popüler yazarlarından biri haline geldi. Kısa psikolojik romanlar, hacimli tarihi eserler, öyküler, oyunlar ve yaşamöyküleri yazdı. Yetmiş yıllık uzun bir yazarlık yaşantısı oldu. 1935'te yayımlanan romanı *Faux Jour*'la (Yanlış Işık) Le prix du roman populaire ödülünü kazandı. 1938'de *L'Araigne* (Ağ) romanıyla Académie Française'in Max Barthou Ödülü'nü ve Goncourt Ödülü'nü kazandı. Puşkin, Tolstoy, Dostoyevski, Çariçe Katerina, Rasputin, Korkunç İvan, Çar Petro, I. Aleksandr gibi önemli tarihi kişilerle ilgili yaşamöyküleriyle büyük bir başarı kazandı. En iyi bilinen eseri *La neige en deuil* (Yaslı Kar, 1952), 1956'da Spencer Tracy'nin İngilizce *The Mountain* (Dağ) filmiyle sinemaya uyarlandı. Rusya tarihini ele aldığı üçlemesi *Tant que la Terre Durera*'da (Dünya Durdukça, 1947-50), devrim öncesi Rusya'yı, Devrim'i, iç savaşı ve ardından gelen sürgünü ele aldı. *Les Semailles et les Moissons* (Tohum ve Meyve, 1953-58) adını verdiği beşlemesiyle ise Fransız tarihinin en önemli dönemeçlerini romanlaştırdı. 1959'da Academie Française üyeliğine seçildi ve bu kurumda en uzun süre görev yapan kişi oldu. 2 Mart 2007'de hayatını kaybedene dek neredeyse her yıl bir eser veren Troyat'nın Türkçeye çevrilmiş çok sayıda kitabı vardır.

u s u l g e r e ğ i

Ölçüsüz Dostluk, Henri Troyat'nın 1963'te La Table Ronde tarafından yayımlanan *Une Extrême Amitié* adlı romanının çevirisidir. Kitabın ilk Türkçe basımı 1989'de Cumartesi Yayınevi tarafından yayımlanmıştı. Bu basımda, metnin çevirmen tarafından gözden geçirilmiş hali kullanıldı.

Türkçe yazımda, Ömer Asım Aksoy'un *Ana Yazım Kılavuzu* (Epsilon Yay.) temel alındı, Necmiye Alpay'ın *Türkçe Sorunları Kılavuzu*'ndan (Metis Yay.) yardımcı kaynak olarak yararlanıldı.

y a y ı n c ı n ı n n o t u

ÖLÇÜSÜZ DOSTLUK

Aras Yayıncılık
İstiklal Caddesi, Hıdivyal Palas 231/Z
34430 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
info@arasyayincilik.com
www.arasyayincilik.com

ARAS - ԱՐԱՍ 117

Henri Troyat

Ölçüsüz Dostluk

Özgün Adı

Une Extrême Amitié

Kapak Tasarımı
Aret Gıcır

Kapak Fotoğrafı
Manuel Çıtak

© 2010, Aras Yayıncılık

ISBN 978-605-5753-17-7

Baskı
Sena Ofset
2. Matbaacılar Sitesi 4NB7-9-11 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 03 21

İstanbul, Ekim 2010

ÖLÇÜSÜZ DOSTLUK

ROMAN

HENRI TROYAT

ÇEVİRİ
İLKAY KURDAK

ARAS

HENRI TROYAT
1911, Moskova - 2007, Paris

"Ölçüsüz bir dostluğun beklenen etkileri..."
Mme DE SÉVIGNÉ

I

"Her şey ne kadar değişmiş" dedi Jean. "Sağa mı, yoksa sola mı dönmek gerekiyor bilemiyorum."

"Canım, tabii ki sola!" diye yanıtladı Madeleine. "Sende hiç yön duygusu yok mu? İşte bak, deniz şu tarafta."

Araba, Madeleine'in direksiyonu kırmasıyla ana yoldan ayrılarak seyrek ağaçlı bir çamlığa saptı. Jean, ağaçlar arasında bitiveren o özentili Akdeniz tipi villaları biraz da içi burkularak seyrediyordu. Karısıyla birlikte buraya son kez geldiğinde –savaştan hemen sonraydı– arabalarını bu çamlıkta bırakmış, sonra da plaja kadar kaygan patikalardan yürüyerek inmiş olmalıydılar. Oysa şimdi düzgün bir araba yolu, deniz ve gökyüzü yansımalarının birbirine karıştığı mavi bir sis bulutunun altındaki düzlüğe kadar uzanıyordu. Sıcak bir rüzgâr camları inik pencerelerden içeri doluşuyordu.

"Motorun sesini duyuyor musun?"

"A, evet!" diye mırıldandı Jean dalgınlıkla. "İyi çalışıyor."

Madeleine ona göz ucuyla bir bakış attı ve kahkahalarla güldü.

"Yalan söylüyorsun! Hiçbir şey duymazsın ki sen! Motorlara ilgi duymadığın gibi hayata da duymuyorsun... Bayılıyorum sana!"

Jean da gülmeye başladı. Araba yeniydi –henüz üç bin km– ama Madeleine, bu alışverişi onaylamayan kocasına

haklılığını göstermek istercesine, her fırsatta bundan bir övünç payı çıkarırdı.

Jean her zamanki gibi takıldı ona.

"Bekleyebilirdik! Diğeri bizi daha idare ederdi."

"Direksiyonda oturan sen değilsin tabii" dedi Madeleine gücenmişçesine.

On beş yıldır evliydiler ve bu sitem artık kırmıyordu onu. Kaç kez denemişti araba kullanmayı Madeleine'in ısrarıyla; kaç kez de beceriksizlik duygusuna kapılıp vazgeçmişti bu işten. Mekanik bir aygıtı kullanmak zorunda kalmanın düşüncesi bile canını sıkıyordu. Yola dikkatini vermektense çevreyi seyretmek hoşuna gidiyor, gerçek yerine düşü yeğliyordu. Orada öylece oturmaktan başka bir işi yoktu ve bunun verdiği rahatlıkla karısını izliyor, onun ne kadar güzel olduğunu düşünüyordu. Düzgün bir profil, iri kahverengi gözler, uzun bir boyun, yol boyunca rüzgârın dağıttığı saçlar, dolgun dudaklar ve tüm bunların üstünde esen hafif bir yorgunluk havası... Yüzündeki kırışıklıklar bile sevimliydi. Birden duygulandı. Evlilik yıldönümlerini hiç aksatmaksızın her yıl kutlamaktan duydukları bu mutluluk, başkalarının gözünde gülünç olabilirdi belki. Fakat onların ne düşündüğü umrunda bile değildi. Her yılın 25 eylülünde, birlikte aldıkları yolun değerlendirmesini yapmanın batıl ihtiyacına kaptırıyordu kendini. İkisinin de başından daha önce bir evlilik geçmiş olmasaydı, beraberliklerinde o her gün yaşanan büyünün tadına böylesine varamayacaklardı. Jean on beş yılın ardında kalan geçmişini anımsamaktan pek hoşlanmazdı. Gerçek evlilik yaşamı Madeleine'le başlamıştı. Hatta bilimsel araştırmalarındaki başarısı bile... Artık diyebilirdi ki, 50 yaşında, olgun... Birden yaşı aklına geldi. 50 yaş! Ama o, yılların verdiği yıp-

ranmışlığı hissetmiyordu bile. Hem meslek, hem de aşk yaşamının başındaymış gibi geliyordu ona. Herhalde evlilik yıldönümlerini kutlama fikriydi ona bu düşünceyi veren. Yıldönümlerini her zaman, Paris yakınlarında tipik bir lokantada yedikleri bir akşam yemeğiyle kutlarlardı. Oysa bu kez, Cote d'Azur'de birkaç gün geçirmeyi önermişti Madeleine. Sezon sonu, yaz aylarına göre çok daha çekiciydi. Bu fikri kendi de çok beğenmişti. Doğrusu onun aklına bile gelmezdi. Madeleine bu yolculuğun arabayı denemeleri açısından da iyi bir fırsat olacağını düşünüyordu. Dün akşam Grand-Hôtel du Port'a vardıklarında, Madeleine'i bir baş ağrısı tutmuştu. Ama rahatça geçirdikleri o gecenin sabahında, yeniden dipdiri ve neşeyle doluydu. La Vigne Haute lokantasında yiyecekleri akşam yemeği için formunda olacaktı. Jean, telefonla yerlerini ayırtmıştı bile. Madeleine yemek için hazırlandığında, ona armağanını vermeyi düşünüyordu. Bu, barok tarzı inciler ve lal taşlarından yapılmış eski bir kolyeydi. Pek değerli sayılmazdı ama işçiliği çok güzeldi. Mücevher kutusunu açarken Madeleine'in duyacağı heyecanı şimdiden görür gibiydi. Çıplak bir boyunda yıldız gibi parlayan bir dizi inci... Karısı çukura girmemek için arabayı yavaşça kenara doğru sürdü. Yolun her iki yanına dizilmiş, panjurları kapalı villalar, kış uykusuna hazırlanıyor gibiydi.

"Herkes gitmiş, plajda yalnız kalacağız. Ne kadar şanslıyız!" dedi Madeleine. Ama yol bitimindeki kumluk alanda duran on kadar arabayı görmek keyfini kaçırmaya yetti. Bambu bir gölgelik onları güneşten koruyordu. Birbirine paralel ışık ve gölge şeritleri arabaların üstüne düşüyordu.

"Sevinmekte biraz acele etmişim galiba," diye hayıflandı Madeleine.

"Kumsal yeterince büyük!"

"Olsun! Gene de çıplak güneşlenemeyeceğim!"

Jean bu sözleri bekliyordu. "Çıplak güneşlenme" karısında adeta bir tutkuydu. Mayo veya bikini giyen kadınların vücutlarında yer eden, gözü rahatsız edici izlerden kaçınmak istiyordu. Bu titizliği Jean da yürekten onaylıyordu. Ama aynı zamanda bu çıplak güneşlenme isteği, evliliğin mahremiyetine kendini adamış eş rolünü hiçe sayar duruma sokuyor, bu da Jean'ı rahatsız ediyordu. Karısının arabadan inmesine yardım etti. Kulaklarına kadar gelen denizin uğultusunu dinlerken, parlak gün ışığı gözlerini kamaştırdı. Madeleine sandaletlerini çıkarıp kumsalda çevik adımlarla yürümeye başladı. Kolundaki hasır çantası, daracık mavi pantolonu ve rengârenk desenli bol bluzuyla, kırk beş yaşındaki bir kadından çok, süslü bir delikanlıyı andırıyordu. Jean ona ayak uydurmakta güçlük çekiyordu. Sezon boyu herhalde lokanta olarak kullanılan bir bambu kulübenin çevresinden dolaştılar. Soluk ve kuru bir bitki örtüsü, küçük kumulların üstünü kaplamıştı. Plaj, birden tüm açıklığıyla ayaklarının altına serildi. Orada burada uzanmış insanlar göze çarpıyordu.

"Bak, gördün mü, pek kalabalık değil" dedi Jean.

Madeleine kocasını daha da uzağa sürükledi. 10 dakikalık bir yürüyüşten sonra durdular. Çevresine kurumlu bir ifadeyle şöyle bir bakan Madeleine, yatacağı yeri seçti. En yakındaki insanlar bile yüz metre kadar uzaktaydı. Rahatsız edici bakışlardan sakınmasına gerek yoktu artık. Jean yine de, daha güvenli olsun diye, dalgaların kumsala siyah bir dantel gibi bıraktığı yosunlardan, kuru sazlardan ve yanmış tahta parçalarından bir korunak oluşturdu. Bu iş bayağı da hoşuna gitmişti. Kendisini hem biraz Robinson

gibi hissediyor, hem de alelade bir eskici gibi görüyor, bundan da çifte bir haz duyuyordu. Şortunu ve gömleğini çıkardı. Orta boylu sayılırdı. Dar mayosuyla kan ter içinde eğilip kalkarken göbeği onu rahatsız ediyordu. Keşke birkaç kilo verebilseydi! Yapmaya çalıştığı korunakta açılan delikleri tıkamak için bir dal parçası bulduğunda, adeta ilkel bir insanın sevincini yaşıyordu. Sonunda Madeleine'in arkasına geçip soyunabileceği kadar korunaklı bir siper yapmayı başarmıştı.

"Bu yana bakma!" dedi karısı.

Jean bu söze itirazsız uydu. Sabahtan beri ne denli mutlu olduğunu düşünüyordu. Uyumlu bir evliliği vardı. (Ne kadar ender rastlanıyordu böylesine!) Çocukları yoktu. (Hiç ihtiyacını duymamıştı bunun!) Mesleğini ise büyük bir istekle sürdürüyordu. (Ulusal Bilimsel Araştırmalar Merkezi'nin yöneticisiydi.) Elektrik akımının sinir sistemi üzerindeki etkilerini incelemeye başladığından bu yana, çözülen her sorunun bir başkasını doğurduğuna inanıyordu. Beyin yapısının gizleri, araştırmayı derinleştirdikçe daha da artıyordu sanki. Hele, çalışmaları değişik konuları kapsayan genç bir araştırmacı grubunu yönettiğinden beri, bu duygusu daha da yoğunlaşmıştı. Laboratuvarında her olup bitenle ilgilenme zorunluluğu, çoğu kez bir yığın çelişkinin ortasında kalmasına neden olurdu. Bu da, onlara hâkim olamama kaygısını yaratırdı Jean'da. Bu danışma ve denetleme görevi, kendi araştırmalarını hırsla sürdürmesini engellemiyordu.

O sıralarda, araştırmalara hazırlanmış hayvanlarda, rinensefalondaki elektrik uyarılarıyla ilgili bir seri deney hazırlıyordu. Bu, yürütmesi ve değerlendirmesi güç, ama heyecan verici bir işti. Carisey'in bensiz devam etmesine

izin vermemeliydim. Tüm ayrıntılarıyla not tutamayabilir, çok yüksek dozda uyarılar kullanabilirdi! Son defasında, yine bir elektrik akımı sırasında yüksek dozda uyarı kullanarak, uzak mesafedeki diğer yapıların da olumsuz etkilenmesine yol açmıştı. Bu da, her türlü yer tespitini imkânsız kılmıştı... Jean mesleği ile ilgili düşüncelerden kendini bir anda sıyırdı. Bu sekiz gün boyunca Madeleine'den başka hiçbir şeyle ilgilenmek istemiyordu. Sırtüstü çıplak güneşlenen karısına, çalılıkların üstünden bir göz attı. Kendisini öylesine bırakmış bu bembeyaz vücudu seyrederken, dünyadaki güzelliklerin geçiciliğini ve beraberliklerin yazgısını düşündü bir an... Kocasının bu bakışını yakalayan Madeleine, doğal bir rahatlıkla gülümsedi ona. Ne kadar da emindi kendinden! Jean başını geriye çevirdiğinde, deniz kıyısında ayakları suyun içinde gezinen birisini gördü.

"Dikkat!" diye fısıldadı, "Gelen biri var!..."

"Kimse göremez ki beni."

"Tabii ki görür! Korunakta delikler var! Örtünsene!"

Madeleine bikinisinin üstünü göğsüne çekti. Korunağın önünde ayakta duran Jean, kendilerine ayırdıkları bu köşeye düşüncesizce giren davetsiz misafire sert sert baktı. İşlediği suçun farkında bile olmayan diğeriyse, onlara bakmadan geçip gitmişti. Onun hemen arkasından da, kilolarını atmak için koşan iki sersem belirdi. Jean birden kaplan kesildi. Bu kararlı hali saygısızların adımlarını hızlandırmıştı. Başka kimsenin kalmadığını görünce, sonunda denize girmeyi düşündü. Madeleine ise yüzmeyi bilmez, öğrenmeyi de reddederdi. Soğuk suda titremek fikri ona çok itici gelirdi. Aynı kendisinin araba kullanmaktan çekinmesi gibi. Ödeşmiş sayılırlardı yani. Gözlüklerini çıkardı. İçinde kaldığı belirsizlik içinde bir an afalladı, sonra ye-

niden toparlandı. Dalgalara doğru koşup daldı. Önce kulaç atmayı denedi, sonra stil değiştirdi ve açığa doğru yüzmeye başladı. Karısını kaygılandırmaya dair gizli bir umutla tabii... Madeleine "Uzaklaşmayacağına söz ver!" demişti. Oysa karısına kanıtlamak istiyordu... Neyi kanıtlayacaktı ki? Yılın on bir ayını kapalı bir yerde hareketsiz geçirdiği, üstelik miyop olduğu ve göbek bağladığı halde, birçok genci tatmin edecek sportif bir başarıyı gerçekleştirebileceğini mi? Beş dakikaya kadar Madeleine'in kaygılı yüzü mutlaka korunağın üstünden görünecekti. O zaman kıyıya geri dönecekti. Sudan çıktığında soluk soluğa olmamalıydı. Birkaç kez geriye bir göz attı. Karısı görünmüyordu. Biraz yorulmuştu... Yavaşladı. Sırtüstü yatıp dinlendi bir süre. Kıyıda hâlâ hareket yoktu. Onu merak etmeksizin güneşleniyor olmalıydı. Tam o sırada, yüzünü seçemediği bir kişinin korunağa doğru ağır ağır ilerlediği fark etti. Kollarıyla, bacaklarıyla suyu yararak ve köpürterek soluk soluğa kıyıya doğru atıldı.

Oraya vardığında adam uzaklaşmıştı bile. Madeleine ise bıraktığı gibi yatıyordu. Kocasının sular içinde soluk soluğa geldiğini fark edince boş gözlerle "Ne bu halin?" diye sordu. Çırılçıplaktı, ama sanki giyinikmiş gibi doğal konuşuyordu. Jean gözlüklerini taktı ve bir süre soluklandı, Ah, Madeleine'in sol omzundaki şu ben. Bir an için oraya bir öpücük kondurmak geçti aklından. Ve yaptı da. Teni ılık, kadife gibi yumuşacıktı. Birden onu arzuladığını hissetti. Güneş altında çırılçıplaktı. Ne yazık ki, çevredeki insanlardan dolayı olanaksızdı bu. Ama akşam... Denizdeki tedbirsizliğini kınayacağını umuyordu hâlâ. Oysa Madeleine, sadece saatin kaç olduğunu sordu.

"Acıktım!" dedi çocuksu bir neşeyle mayosunu giyer-

ken. Getirdikleri sandviçleri çömeldikleri yerde iştahla yediler. Kum tanecikleri dişlerinin arasında gıcırdayıp duruyordu. Jambon tuzlu, salam ise çok kuruydu. Jean, orada ayaküstü basit şeyler yemekten çok memnundu. Böylece, La Vigne Haute lokantasında yiyecekleri akşam yemeğinin tadına daha çok varacaklardı. Güneşin tende bıraktığı tatlı sıcaklık ve masmavi gökyüzünün büyüleyici boşluğu... Bu ışık ve sessizlikte, düşünmek bile olanaksızdı. Rinensefalonun psikomotris epilepsi bağlantısı dolayımıyla ele alınan "olfaktif olmayan" kimi bölgeleri üzerindeki çalışmaları genişletmek ve bu yapıların tamamının fizyolojisini tanımlamayı denemek gerekiyordu... Ama daha sonra... Önce yaşamalıydı. Madeleine'le yaşamalıydı bu anları. Karısı yanına uzanıverdi. Bedenleri, birbirlerine duydukları dostlukla dolu doluydu. Kolları ve dirsekleri zaman zaman birbirine değiyordu. Bu dokunuşlar, onlar için ölüme karşı bir tür güvence anlamı taşıyordu. Denizin üstünde hafif bir rüzgâr esiyordu. Beyaz köpükler, dalgaları süslüyordu.

"Sekiz gün! Ne kadar da az!" dedi Madeleine.

*

Yaz sezonunun son tatilcileri, kafenin terasında kendilerini kırmızı keten koltuklara rahatça bırakmış, limanın üstüne batan güneşi seyrediyordu. Dalgakıranın siyah hattı, alev alev parıldayan gökyüzünü, koyun berrak ve sakin sularından ayırıyordu. Yan yana bağlanmış yatların hareketsiz çıplak direkleri alacakaranlıkta yükseliyordu. Açık denizden serin bir yel esiyordu. Teni güneşten yanan, başıysa iyice ağırlaşan Jean, derin derin soluyarak geceyi bekliyordu. Duş alıp üstünü değiştirdiği halde, güneşin sersemletici etkisini ve plajın yorgunluğunu hâlâ üstünden atmış değildi.

"Burası ne kadar güzel" dedi Madeleine.

"İyi ki sezon sonu gelmişiz. Tanıdık birine rastlama tehlikesi yok."

İkisi de pek girgin yaradılışlı değildi. Akşam yemeklerinden, davetlerden, yapmacıklı dostluklardan uzak durur, kendi mutluluklarına dönük bir yaşam sürerlerdi.

"Laboratuvardakilere birkaç kartpostal atmalıydım" diye söze başladı Jean.

"Daha çok vaktin var. Yeni geldik sayılır. Çevremizdeki bu insanlar kim acaba? Düşük maaşlılar sürüsü şehre çoktan döndü. Baksana, işi gücü eğlenmek olanlardan, tatil düşkünlerinden, milyoner takımıyla yat sahiplerinden başka kimse kalmamış ortalıkta. Güneşi adım adım takip ediyorlar sanki!"

Jean karısının konuşmasını ilgiyle dinliyordu. Madeliene'in hayal gücü sonsuzdu. Keşke İngilizce roman çevirisi yapmaktansa, kendi bir kitap yazmayı deneseydi! Birazdan ortalık karardığında, mağazaların vitrinlerine şöyle bir bakmaya çıkacaklardı. Belki bir eşarp, sandalet ya da orijinal bir kazak alırlardı. Saat dokuzda La Vigne Haute lokantasına akşam yemeğine gideceklerdi. Acaba hangi elbisesini giyecekti Madeleine? Jean bu gecenin en ufak ayrıntısına kadar kusursuz olmasını istiyordu. Görünürde Madeleine de böyle düşünüyordu. Ama böylesine bir kusursuzluk yarışı her ikisinde de alışılmışın dışında gergin bir hava yaratıyordu... Boyası yer yer çatlamış kırmızı ahşap sehpanın üzerinden uzanıp karısının elini avuçlarına aldı. Bardakları boşalmıştı. Gayesiz adımlarla limanda gezinenler ise yatları seyrederek zaman öldürüyordu. Tekir bir kedi birden masaların arasına süzüldü. Jean bakışlarıyla onu izledi.

"Lütfen Jean!" diye haykırdı Madeleine.

"İnan ki öyle bir şey düşünmüyordum" dedi Jean gülerek.

Madeleine, onun laboratuvar deneylerinde kedileri kullanmak zorunda kalmasından büyük üzüntü duyuyordu. Ama başka bir yol da yoktu! Tüm hayvanlar içerisinde kedi, beyin yapılarını derinlemesine incelenme konusunda en uygun olanıydı. Bilhassa talamus ve rinensefalon için... Ama öte yandan, aynı yöntemlerle yer tespitini mümkün kılması açısından da, maymunlar son derece ilginç hayvanlardı... Fakat onlar pahalıya mal oluyordu, devletin bu işe ayırdığı ödenek ise oldukça yetersizdi... Madeleine hayvanlara bayılırdı. Evlerinde de bir kedileri vardı. Jean, onu pek sevmeyen bu kedinin karşısında kendini suçlu gibi hissederdi. Acaba elbiselerinin üzerine sinen o acı ölümün kokusunu mu alıyordu? Bazen onu şefkatle okşadığında, hayvan biraz ürkek ama kızgın bir şekilde kabarıyor, sırtı elektriklenmişçesine tüyleri diken diken oluyordu. Bir kediye yok yere eziyet etmek ister miydi hiç! Doğrusu, onlara saygı duyuyordu. Hatta, aralarındaki o garip işbirliğinin de bilincindeydi. Sokakta cılız, uyuz bir kedi gördüğünde, ona karşı bir acıma duygusuna kapılır, "Haydi benimle gel, beraber çalışalım" dememek için kendini zor tutardı. Mesleğine yabancı olanlara anlatmak oldukça güçtü bu tür duyguları. Hatta Madeleine'in bile onu tam olarak anladığından emin değildi... Jean gözlüklerini silip burnunun üstüne yerleştirdi. Tur atanların sayısı gittikçe artıyordu. Polinezya giysileri içinde orta yaşlı bir kadın önlerinden geçti. Jean, tam onun hakkında düşündüklerini söyleyecekti ki, birden donup kaldı. Elleri ceplerinde, rahat adımlarla yürüyen, geniş omuzlu zayıf bir adama

gözleri takıldı. Bu Bernard'dı! Paniğe kapılan Jean, hemen sırtını döndü.

"Ne oluyor sana?" diye sordu Madeleine.

"Oradaki mavi gömlekli adam var ya! Beni görmesini istemiyorum."

"Neden?"

"Bernard o!"

"Bernard mı?"

"Evet, eski bir dostum! Sana kaç kez söz etmişimdir ondan. Ne olursun o tarafa bakma! Bakacaksan da, belli etmemeye çalış. Ne yapıyor şu anda?"

"Sanırım gitmek üzere.'"

"Aman ne iyi!"'

Arkasını döndü. Sanki sözleşmişçesine mavi gömlekli de döndü. Artık iş işten geçmişti. Ne yazık ki beni gördü. Bocalıyor sanki. Beni tanımadı mı? Öyle olması daha iyi! A, hayır tanımış, bana doğru geliyor! Ne kadar sıkıcı bir durum! Ona söyleyecek neyim var ki! Güneşten ne kadar da yanmış! Şakakları da ağarmış. O kendinden emin havası, iri burnu, o tepeden bakışlarıyla, hiç değişmemiş. Aradan tam on yedi sene geçti. Neden tekrar ortaya çıktı ki! Oysa ben onu tamamıyla unutmuştum. İşte, elini uzattı bile... Gür sesiyle:

"Selam dostum, görüşmeyeli nasılsın?"

Jean kararsız kalmıştı. Ayağa kalktı, Madeleine'e Bernard'ı tanıştırdı. O da hafifçe eğildi... Güneşten bronzlaşmış yüzü sıcak bir gülümsemeyle aydınlandı. Yıllar köpürüyor, yarı yoldan geri dönüyor ve kaynağına kavuşuyordu. Bu mavi gömlekli adamın ardında, yakasında arması, kafasındaki dik saç tutamıyla, o alaycı, sarsak

delikanlı gözünün önünde beliriyordu sanki... Ah, o delikanlı odalarında geçen pazar günleri... Yemekten sonra üstlerine ağırlık çöken büyükler, yoğun yemek kokularının dalgalandığı salonda uzun süre kalırlardı. Kahkahaları ve fısıltıları kapı aralığından duyulurdu.

"Fazla değişmemişsin," dedi Bernard. "Yoksa biraz kilo mu aldın?"

Bunları söylerken kasılıyor, kartal bakışları masaların üstünde dolaşıyordu. Karşı cinsten birilerini arıyor olmalıydı. Daha genç bir delikanlıyken, bir kafeye girer girmez, işte aynı bu avcı havasına bürünürdü. Kayıtsızca sordu:

"Çoktan beri mi buradasınız?"

"Dün gece geldik," dedi Madeleine.

"Nerede kalıyorsunuz?"

"Grand-Hôtel du Port'da."

"Ne hoş bir rastlantı! Ben de oradayım."

Güldüğünde genişleyen iri burnu kırış kırış olmuş, kaşları ise bir hayret ifadesiyle kalkmıştı. Jean arkadaşının o baştan çıkarıcı mimiğini hatırlayınca tedirginleşti. Bernard bu ifadeyi on altı yaşındayken aynanın karşısında saatlerce prova ederdi. O günlerde Mosjoukine adlı bir artiste benzemek isterdi.

"Bakın" diye ekledi Bernard. "Grand-Hôtel du Port evim sayılır. Odanızdan memnun değilseniz, hemen değiştirmelerini söylerim."

"Sağ ol" dedi Jean kuru bir sesle. "Odamız gayet iyi."

"Burada uzun süre mi kalacaksınız?" diye sordu Madeleine.

"Bir aksilik çıkmazsa, yarın ayrılıyorum otelden."

Jean öylesine rahatladı ki, birden yüzü güldü. Tatile

çıkmanın en uygun zamanından, Cote d'Azur'den ve Jean'ın mesleğinden söz ettiler bir süre.

"Artık çok önemli bir kişi olmuşsundur" dedi Bernard.

Madeleine sevgi dolu bakışlarını kocasına yönelterek, "Kendini hiçbir zaman öyle görmez ki" diye söze karıştı.

"Biliyorum, biliyorum... Hâlâ Profesör Landier'nin servisinde misin?"

"Landier öleli beş yıl oldu."

"Ya! O halde kiminle çalışıyorsun?"

Yine Madeleine cevapladı:

"Ulusal Bilimsel Araştırmalar Merkezi'ne bağlı Berthelot Enstitüsü'nün yöneticiliğine atandı."

Bernard hayranlıkla başını salladı.

"Peki ya sen neler yapıyorsun?" dedi Jean.

"Gıda malzemeleri pazarlıyordum bildiğin gibi. Şimdiyse modaya uyup market işine başladım.

Sohbet uzayıp gidiyor, oradan buradan konuşuluyordu. Seslerin uğultusu içinde birden Jean'ın kafasına bir düşünce saplandı. Eğer ben bu kafenin terasında yalnız başıma otursaydım, yanıma gelir miydi? Eminim ki hayır! Madeleine'i görünce bu kararı verdi. İkinci karımı tanımak istedi. Onu güzel buluyor mu acaba? Evet, bundan eminim, gözlerinden okunuyor. Ama ne düşündüğü hiç umurumda değil artık. Eskiden fikrini sormadan hiçbir işe girişmezdim. Beni nasıl da etkisi altına almıştı. Nereden buluyordu o gücü? Çok vasat bir öğrenciydi doğrusu, sınıfını kıl payı geçerdi... Oysa ben şaşmayan bir özenle çalışır, iyi notlar, hatta ödüller bile alırdım. Gene de üstünlüğünü hissederdim onun. Ne kadar kayıtsız, ne kadar neşeli ve yaratıcıydı! Her türlü riski de korkusuzca göze alırdı. Kaç

kez sınıfta yanına oturmak istemiştim. Her defasında öğretmenler bizi ayırmıştı. Teneffüste bile bizi birlikte görmekten hoşlanmazlardı. Pazar günleri Bernard bana maceralarını anlatırdı...

Bernard on beş buçuk yaşındaydı. Annesinin bir arkadaşı açmıştı gözünü. Anlatırken tuhaf ayrıntılar vererek gülmüştü; aptal, gergin, mağrur bir gülüş. Daha sonra başka serüvenleri de olmuştu. İstediği tüm kadınlar onundu. Anlattıklarının en azından yarısı yalan olmalıydı. Henüz hiçbir kadınla ilişkide bulunmamış olan Jean, onu tutku ve merakla dinlerdi. Bernard'ın aşk hayatı sanki kendi hayatıydı. Arkadaşının başarılarından kendine bir övünç payı çıkartırdı. Ama ona öykünmek hiç aklına gelmezdi. Fazlasıyla çekingendi Jean. Bir kadına yaklaştığında eli ayağına dolanırdı. İşte böyle anlarda silik yüz hatlarının, miyop bakışlarının ve abartılı kulaklarının bilincine varırdı üzüntüyle. Evet, fikir her zamanki gibi Bernard'dan gelmişti. Bir cumartesi, annesiyle babası sayfiye evlerindeyken, odasını Jean'a vermiş ve bir de kız bulmuştu. Herhangi bir bar kadını olsa gerekti. Onları yatağın yanında yalnız bırakıp gitmişti. Kadın soyunduğunda, boyalı yüzüne rağmen ceset kadar soluk bir beden çıkmıştı ortaya. Aptal bakışları, saman gibi sarı saçları ve içki kokan bir nefesi vardı.

Kadın hemen atılmıştı üstüne. Bu acınası sarsılmaların anısı, onu bir yıl daha kadınlardan uzak tutmuştu. Tıp Fakültesi'ne girdiği zaman bile, arkadaşlarının kapıldığı seks furyası onu hiç çekmemişti. Hukuk öğrencisi olan Bernard bu pasif tutumundan dolayı takılır dururdu: "Neyin var arkadaş? İktidarsız mısın, yoksa oğlancı mı? Keşke Gide'in kitaplarını bu kadar çok okumasaydın!" Kafelerde, sigara dumanlarıyla kaplı odalarda, birbirlerini eve bırakıp dö-

nerlerken caddelerde, aşk, ölüm ve kadın konuları üstüne durmaksızın sürdürdükleri, bitmek tükenmek bilmeyen tartışmaların, büyük lafların sarhoşluğu içindeydiler o günlerde... "Ah, kendimden ne denli bıkkın oluğumu bir bilsen!... Yakışıklı değilim, hem de hiç değilim Bernard!..." Neyse ki, öğrenimi vardı onu kurtaran. Kurslar, uygulamalı çalışmalar, ev etütleri, önceleri stajyer, sonra genç bir hekim olarak çalıştığı hastane derken, Jean'ın kişisel sorunlarına ayıracak zamanı gittikçe azalıyordu. Hummalı sınav öncesi dönemlerinde, zaman zaman bir "buluşma" bedenini rahatlatıyor, zihnini açıyordu. Stajyer doktor sınavlarında çok zorlanmıştı. Askerlik ise, onu Bernard'dan iyice uzaklaştırmıştı. Ve sonra savaş... İşgal zamanında tekrar buluşmuşlardı. Jean, annesi ve babasını iki yıl arayla kaybetmişti, Bernard'ın ailesi serbest bölgeye yerleşmişti. Bu dönemi düşündükçe, iliğine kadar işleyen soğuk havayı, yalnızlığını, yas dolu duyguları anımsamaması olanaksızdı. Paris tümüyle puslu ve kirliydi. Caddeler ise, Alman askerleriyle doluydu. Karartma, yiyecek karneleri, iki yapraklı gazeteler, talaşla yanan sobalar, bisikletler... Nöroloji stajyerliği yıllarında Jean, Fen lisansı da yapmıştı. Daha sonra tıpla uğraşmaktan vazgeçerek, kendini yalnızca bilimsel araştırmalara adamaya karar vermiş, Landier'nin laboratuvarına girmişti. İş çok yoğun, ücret ise ancak karın doyuracak kadardı. Bernard'a gelince, gırtlağına kadar işlerine dalmıştı. Gizemli, ama hep iyimserdi ve nedense hiç parasız kalmazdı. O günlere göre kaliteli şarap bulabildikleri Champs-Elysees yakınlarındaki küçük bir barda sık sık Jean'a randevu verirdi. Bir gün Muriel'i de getirmişti oraya. Belli ki, daha önce metresiydi. Ama sanki bir arkadaşıymış gibi tanıştırmıştı onu. Durumunu kolaylaştırdığı için, Jean da buna inanmış gibi görünmüştü. Güler yüzlü,

aşırı makyajlı, sarışın bir kadın olan Muriel, Jean'ın üstünde tüm çekiciliğini kullanmaya başlamıştı bile. Bernard'a tercih edildiğini görmek, Jean'ı kendinden geçirmeye yetmişti. Çoğu kez üçü birlikte çıkmışlardı. Parayı ödeyen ise hep Bernard olmuştu. Buna karşı koyduğunda da, o çok bilmiş ifadesiyle: "Boş ver! Ünlü biri olduğunda ödeşiriz!" derdi. Jean ve Muriel, bir akşam gittikleri gece kulübünde evlenme kararlarını Bernard'a açıklayınca, önce bayağı şaşırmış, sonra da bir kahkaha patlatarak, yeni bir şampanya ısmarlamıştı onlara. "Bu çılgınlığa içilir çocuklar!" demişti. Evlendikten sonra da onların yakın bir dostu olarak kalmıştı. Hemen hemen her akşam, yemek saatlerinde uğrardı. Art arda gelen iki zil sesini duyup onun geldiğini anladıklarında, yüzleri aydınlanırdı. "Bakın size ne getirdim!" diye seslenirdi kapıdan. Kokusunu duyurmak için salam ve kamamber peynirini burunlarının dibinde tutardı. Neşe ve içtenlik doluydu bu üçlü beraberlikleri. Zaman zaman Bernard ortalıktan aniden kaybolur, haftalarca ondan haber alamazlardı. Bu kayboluşlar onun bir kadına tutulduğu anlamına gelirdi. Telefon konuşmaları, mektuplar, ustalıkla ayarlanan randevularla geçen mutlu günlerin ardından, gözyaşları ve ayrılıklar... Bernard tüm bu olaylı günlerden sonra biraz sarsılmış, biraz üzülmüş, ama mutlu ve yenilenmiş bir havayla yeniden çıkardı ortaya. O bahtsız kadınla ilgili en ufak bir ayrıntıya girmez, dünyada dostluktan başka bir değer olmadığını tekrarlayıp dururdu. Jean bu ortadan kaybolmalara "Yalıçapkınının seferi" adını vermişti. Ve birden, o kâbus...

"Demek French Shop da sizin?" dedi Madeleine. "Ne kadar tuhaf!"

"Neden?" diye sordu Bernard.

"Çünkü o mağazanın sürekli müşterilerindenim."

Gülüştüler. Onca yılın ardından gelen bir yankı gibiydi bu. Jean bir an irkildi. Sanki uyumsuz bir nota kulağını tırmalamış gibiydi. Muriel bir akşam yemek için eve gelmemişti. Jean onu saatlerce merak ve sıkıntı içinde beklemişti. Gece yarısı olduğunda da, karartmaya uymadığı için bir Alman devriyesince tutuklandığına, ancak sabah erkenden salıverileceğine karar vermişti. Sabahın sekizinde hâlâ yoktu ortalıkta. Panik içinde Bernard'a telefon etmişti. "Buradan çıktıktan sonra nereye gittiğini bile bilmiyorum! Polis karakoluna gidip haber vermek gerekecek herhalde... Arabayla uğrayıp beni alabilir misin?" Ve Bernard gelmişti. Ciddi, kararlı ve dostça bir tavırla... Ama Muriel'i aramaya hiç yanaşmamıştı.

"Seni aldatıyor o, ahbap!" demişti. "Hem de uzunca bir süredir... Böyle bir şeyin olabileceğini aklına bile getirmediğin, üstelik de mutlu göründüğün için, söz etmeye cesaret edemedim sana bundan. Bari adam gibi biri olsa sana yeğlediği!... Ama değil işte! Bir erkekten diğerine koşuyor. Seni gülünç duruma düşürüyor."

"Nereden biliyorsun bunları?"

"Onu kaç kez gördüm. Caddelerde olsun, barlarda olsun... Hep de farklı adamlarla. O da beni gördü üstelik. Onun engelleyemediği bir şey bu. Hep böyleydi zaten. Seninle olduğunda durulacağını ummuştum. Ama olmadı. Bu evliliğe engel olmalıydım!"

Duyduklarıyla iyice yıkılan Jean, hemen kendini suçlamaya başlamıştı.

"Hayır, hayır, her şey benim yüzümden. Onu kendime bağlamayı bilemedim. Çok fazla çalışıyorum, eve bin bir kaygıyla dönüyorum. Aklım deney sonuçlarıyla dolu... Bit-

kin düşüyorum. Bunlardan başka söz edecek bir şey bulamıyorum ve tabii böylece herkesin de canını sıkıyorum."

Bernard'ın gözlerinde, meydan okurcasına korkunç bir öfke kıvılcımı parladı.

"Kaçık mısın sen? Senin gibi bir adam! Bu rezil kadın ne denli şanslı olduğunun farkında bile değil. Seni ondan kurtarmak gerek! Yoksa işin bitik!"

Geniş adımlarla bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Oda ne kadar soğuktu! Çaprazlamasına yapıştırılmış kâğıt bantlar, camları bombardıman sarsıntısına karşı koruyordu.

"İşte o zaman" diye devam etti Bernard. "Canıma tak etti ve bu *strato-cruiser*'i satın aldım. Jean düşlerinden sıyrıldı. *Strato-cruiser*'ın ne olduğunu bile tam olarak bilemiyordu. Laf olsun diye mırıldandı:

"Ne yapıyorsun peki bununla?"

"9 veya 10 mil."

Bu kez kuşku yoktu. Bir tekneden söz ediliyordu.

"Harika" dedi Madeleine.

Denizciliğe ilişkin konularla çok ilgili görünüyordu karısı. Son çevirdiği roman bir yatta geçiyordu.

"Evet" dedi Bernard. "Deniz kıyısında zevkli bir tatil geçirmek için insanın bir teknesinin olması lazım. Yoksa hayat çekilmez! Kumlara gömülüp kalır insan... Şunu da söylemeliyim ki, bu tekneyi yok pahasına aldım. Tam bir düşeş oldu."

Her zamanki gibi, en iyi çözümü bulduğu havasına bürünmüştü. Koyun çevresindeki ampul kordonu birden ışıklandı. Dalgakıranın ucundaki küçük fener, düzgün aralıklarla çevreye kırmızı bir ışık yayıyordu.

"Nerede bu *strato-cruiser*" diye sordu Madeleine.

"Orada, rıhtımın sonunda" dedi Bernard. "Gelip bir bakmak ister misiniz?"

"Aa, tabii" diye yanıtladı Madeleine. Jean'a biraz yersiz gelen neşeli bir ses tonuyla konuşmuştu.

Hesabı ödedi, kalktı ve önden çıkan Madeleine ile Bernard'ı izledi. Bu balıkçı koyu, artık çekici bir aşk yuvası, bir sığınak olmaktan çıkıp, sıradan bir kasaba oluvermişti gözünde. Denizin alacakaranlığında yan yana bağlı yatları, espadrilleriyle aylak aylak gezinenleri ansızın unutan Jean, kendini yeniden Bernard'la birlikte o odada buluverdi.

"Şimdi tıraş olacak, giyinecek ve laboratuvara gideceksin" dedi Bernard.

"Onu göremeden mi? Delisin sen!"

"Öyle gerekiyor arkadaşım..."

"İşte benim oyuncağım! Güzel değil mi?"

Yatın önüne geldiklerinde, Jean adını bilmese de bunlardan kim bilir kaç tane görmüş olduğunu fark etti. Bu, beyaz renkli, büyükçe, yeni bir motorlu tekneydi. Biraz hantal görünüşlüydü. Arka tarafında, rengârenk oturma yerleri olan geniş bir alan vardı. Parlatılmış bakırları, değerli ahşaptan yapılmış döşemeleri, naylon halatları, ve masanın üstündeki çiçek demetleriyle, yalnız denizcileri değil, ev hanımlarını bile memnun kılacak kadar düzenli ve pırıl pırıldı. Madeleine hayranlıkla haykırdı ve ön tarafa eğilerek gövdenin üstünde parlak sarı harflerle yazılı kelimeleri okudu: *Golden Wave*.

Yarı şaka yarı ciddi, "Evet ya, İngiliziz biz!" dedi Bernard, biraz da kasılıp böbürlenerek. Güvertedeki direğin ucunda, geminin burnuna doğru sarkan İngiliz bayrağını işaret etti.

"Neden?" diye sordu Madeleine.

"Size açıklaması biraz zor, sayın bayan. Vergi meselesi diyelim!"

Ancak bir erkeğin anlayabileceği türden bir soruna ortak etmek istercesine Jean'a bir bakış attı. Güverteye çıkarak Madeleine'e elini uzattı. Karısı da zarif, ama biraz ürkek, iskeleden yukarı çıktı. Jean da arkasından... Aşağıda, karanlıkta, demirlenmiş tekne gövdeleri arasında sebze ve meyve kabukları su üstünde kımıldayıp duruyordu. Konukları karşılamak için, bir gemici güverteye atladı.

"Harika, harika!" diye heyecanla bağırdı Madeleine. "Teknede yattığınız oluyor mu hiç?"

"Çoğu kez. Örneğin, oda bulamasaydım öyle yapardım. Aramızda kalsın, Grand-Hôtel du Port, ne de olsa daha konforlu. Umarım küçük koya bakan ikinci kata yerleşmişsinizdir."

"Evet, orada kalıyoruz."

"Ben de. Bunlar yenilenen birkaç odadan biri."

"Ya buradaki yerleşme düzeniniz nasıl?"

"Tekne donatım bölmesinin dışında, yeterince büyük üç kamara, bir salon, küçük bir mutfak bölmesi ve duş kabini..."

Anahtar kilitte hafifçe döndü, kapı usulca açıldı, yaklaşan ayak seslerinin hafif tıkırtısı duyuldu. İşte o! Tüm benliği kaygıyla dolan Jean, kımıldamaya bile yeltenemiyordu. "Sizi yalnız bırakayım," dedi Bernard. Jean da, "Yo, hayır kal! Yabancı değilsin ki," diye atıldı.

Her şeyi kesip atabilmek için gereksinim duyduğu cesareti ancak arkadaşının varlığıyla bulabileceğini hissediyordu. Muriel'in yüzünde ise, ikisini orada birlikte görmenin verdiği şaşkınlık apaçık okunuyordu. Yorgunluğun iyice yer ettiği yüz hatlarını, soluk bir pudrayla maskelemişti.

Gözleri uykusuzluktan kıpkırmızıydı. Omzunda çaprazlama asılı büyük bir çanta vardı. İlk soruların ardından, suçunu hemen kabul etti. Ağlıyor, rimeli akıyordu.

"Anla beni Jean, bu benim irademin dışında bir şey. Beni fiziksel olarak hiç mutlu edemedin. Seni seviyorum, ama bu bana yetmiyor işte!..."

Bu doyumsuz dişinin, belki haklı, ama çirkince dile getirdiği istekler... Cinsel ilişkilerinin bu içler acısı dökümü, özel yaşamlarına yönelik bu suçlamalar... Kim olursa olsun, bir erkek için bundan daha aşağılayıcı bir durum düşünülemezdi. Hem de Bernard'ın önünde... Sırtı dönük, elleri cebinde bir kenarda duran Bernard, gene de konuşmalardan tek bir sözcük bile kaçırmıyordu. Muriel'in dediklerinin tümünü bugün bile anımsıyor olmalıydı. Madeleine'e bakarken, büyük bir olasılıkla onun da Muriel kadar şanssız olabileceğini düşünüyordu. Eğer bir erkek ilk karısıyla olan ilişkilerinde yetersiz kaldıysa, ikincisiyle de bu durumun tekrarlanması büyük bir olasılıktır. Konuşma sırasında Jean, Muriel'e boşanma isteğini açmıştı. Konuşmasını sürdürürken Bernard'ın onu sessizce onayladığını hissediyordu. Muriel, kocasının kararını kabul etmiş, otel parasını ödemek için uzattığı parayı da geri çevirmişti. Burnunu çekip, ahşap topuklarının üstünde sallanırken "Ne korkunç bir şey bu başımıza gelenler" diye mırıldanmış ve arkasında bir parfüm kokusu bırakarak gitmişti.

Birkaç gün sonra telefon ettiğinde, o kadar üzgün ve ezik bir ses tonuyla konuşmuştu ki, Jean, ona yanıt verirken kapıldığı acıma duygusunu güçlükle bastırmıştı. Bir kez bile olsa onu görmeyi kabul etmemişti. Yoksa bunu gerçekten istiyor muydu? Gittikçe daha az, kuşkusuz!... Bernard'ın dostluğuyla yetiniyor, bu duygu onu koruyor-

du. Ayrıca, işiyle de oldukça haşır neşirdi. O sıralar, elektro-ansefalografiye yeni başlamışlardı. Savaştan hemen sonra Fransa'da kullanılmaya başlanan yeni aygıtlar sayesinde, araştırmacıların önüne bilinmeyen yeni bir dünya açılmıştı. Fakat elektronik tüpleri eksikti. Almanlar bile sağlayamıyordu bunları.

"Ya kışın kim ilgileniyor tekneyle?" diye sordu Madeleine.

Sorusu yanıtsız kaldı. Kamaralara giden kapının ardında, yanık tenli, sarışın, genç bir kadın belirmişti. Kırmızı bir kumaşın uçlarını göğüs ve kalçalarının çevresine gelişigüzel bağlamıştı... İncecik kaşlar, geniş bir ağız ve uçuşan saçlar... En fazla 22-25 yaşlarında olmalıydı. Bernard onları tanıştırdı. Adı Corinne'di ve orta yaşlı bir adamın metresi olmaktan hiç de rahatsızlık duymuyor gibiydi. "Babası olacak yaşta!" diye düşündü Jean, iki kadın sohbete koyulurken... Corinne, yapmacıklı bir biçimde, yüksek sesle konuşuyordu. Anlattığı şeylerin hiç öyle ilginç bir tarafı yoktu. Plaj, moda gibi konulardı bunlar. Madeleine yalnızca yanıt vermekle yetiniyordu. Sevgili Madeleine! Açık havada geçirdiği gün yorgun düşürmüştü onu. Gözlerinin altı halka halka olmuş, bakışları dalgınlaşmıştı. Bernard'ın uzattığı sigarayı geri çevirdi. Jean da öyle.

"Artık sigara içmiyor musun?"

"Hayır, uzun zamandan beri," dedi Jean, gözlüklerini yerine oturturken.

"Eskiden günde iki buçuk paket ancak yeterdi sana. Eksikliğini duymuyor musun?"

"Hayır, hiç."

"Ne irade!" dedi Corinne. Viski, pastis ya da meyve suyu?"

Şişeler ve bardaklar masaya getirildi. Bir lamba yakıldı. Corinne içeri girip çıkıyordu. Servis için eğildiğinde dolgun göğüsleri görülüyordu. Hareket ettikçe genç kadından yayılan çekici koku Jean'ın burnuna çarpıyordu. Buz parçacıkları viski bardağında tıngırdayıp duruyordu. İnsanlar, küçük gruplar halinde rıhtımda ağır ağır dolaşarak hayranlıkla tekneleri seyrediyorlardı. Birden telefon sesi çınladı. İrkilerek uyanan Jean alıcıyı kaldırdı. Rahatsız edici bir sessizlik içinde beliren soluk sesleri ve cızırtılar... İnsan evinde bile rahat edemiyordu artık. Direnişçi olmasa bile!...

"Alo! Alo!"

Muriel'in sesi dipsiz bir uçurumun dibinden geliyordu sanki.

"Jean çabuk gel!... Bir aptallık yaptım!..."

"Ne yaptın?"

"Artık her şeyden bıktım... Çok kötüyüm, çabuk... Öleceğim galiba!"

"Boşuna uğraşma!" diye bağırdı Jean.

Ama hayır, bu değildi ona söylediği.

"Hayır yavrucuğum, hayır!... Delisin sen! Ne yapsam bilmem ki? Otelin Paris'in bir ucunda... Metro desen bu saatte kapalı... *Ausweiss*'ım* da yok... Alo, alo!..."

Muriel kapattı. Jean da hemen Bernard'ın numarasını çevirdi. Telefonun sesi gecenin karanlığını yarıp geçti. Ama kimse cevap vermiyordu. Bernard evde yok. O anda kim bilir nerede, belki de şu Corinne gibi bir kadınla yatıyor. İkinci viskisini, yapmacıklı bir gülüşle dolduran şu Corinne gibi... Nasıl oluyor da böyle genç bir kadın, elli

* II. Dünya Savaşı yıllarında, Alman işgali sırasında, yasak saatlerde geçerli kimlik kartı.

yaşındaki bir adamla düşüp kalkıyordu. İşte nihayet, kaldırılan ahizenin kurtarıcı sesi.

"Yine mi oyuna geldin?" diye haykırdı Bernard. "Olacak şey değil!... Senin yaptığına enayilik denir!... Bu gidişle iki güne kalmaz gene onunla birlikte olursun. Neyse, madem bu kadar istiyorsun, geliyorum!"

Ancak giyinecek ve hafızasını tazelemek üzere bir toksikoloji kitabını karıştıracak kadar zamanı vardı. ("Gardenal... gardenal..." demişti galiba! Panzehiri neydi?) Jean kendini bir anda caddede buldu. Paltosunun yakası kalkık, elinde deri çantası, bakışları ise birazdan arabanın görüneceği karanlığa dönük olarak. Bir karartma gecesi... Kaya kütleleri gibi iri ve siyah görünümlü evler... Uzaktan uzağa sisin içinden seçilen maviye boyalı sokak fenerleri... Korku ve uyuşukluk içindeki o müthiş sessizlik. Buz gibi bir hava. Jean üşüyen ayaklarını hareket ettirdi. Sandaletlerinin bantları ayak parmaklarını acıtıyordu. Ilık bir esinti, güvertenin üstündeki keten çadırın püsküllerini hareket ettirdi. Motoru güçlü bir teknenin limana girmesiyle, demir atmış diğerleri hafifçe sallandı. Bernard arabasını kaldırımın kenarına çekti. Arabasının ön camında kırmızıyla çizilmiş bir *ausweiss* duruyordu. Bernard nasıl bir numarayla bunu ele geçirdiğini kimseye söylememişti. Gıda pazarları işinin ardından, Almanlara deri satan bir firma kurmuştu. Ama politikaya bulaşmazdı. Hatta işbirliğine karşı bile sayılırdı. Her zaman yasal sınırlar içinde kalarak para kazanmayı başarmıştı. Küçüklüklerinde yolculuk oyunu oynarlardı. Bernard pasaportlar hazırlar, renkli kalemlerle kâğıt paralar çizerdi.

"Bin!" dedi Bernard.

Jean, dört sandalyeden, direk yerine kullandıkları bir

süpürge sapından, yelken bezi görevini gören eski bir çarşaftan yaptıkları teknede arkadaşının yanına oturdu. Oyuncak sandığı altı haftalık yiyecek ve içecekle doluydu. Jean dört dönerek hem perdenin kordonunu çekiyor, hem de dalgaların ve motorun sesini ağzıyla taklit ediyordu. Bernard eğilip gökyüzüne bakarak:

"Umarım bir tehlike işareti almayız." dedi.

"Kayaların arasından gidiyoruz. Dikkat! Fırtına patlıyor!" dedi Jean.

Birbirine bağlı sandalyeleri sallayıp duruyordu.

Bernard ise o kalınlaştırdığı sesiyle:

"Kurtarma sandallarını hazırlayın" diye bağırıyordu.

"Yelkenleri topla! Yelkenleri topla!... Sancak tarafında bir adam denize düştü!"

"Ben gece çıkmayı pek sevmem" dedi Corinne. "Bernard ise yorulmak nedir bilmiyor. Her akşam, o dans merakıyla beni öldürecek."

"Her akşam mı? Abartıyorsun!" diye itiraz etti Bernard. "Paris'te dünyayı verseler bir gece kulübüne sokamazlar beni! Ama burada, tatilde çok başka. Böyle zamanlarda hoşuma gidiyor.

Jean, Bernard'a biraz kuşkuyla, biraz da imrenerek baktı. O canlı bakış, o kemikli çene! Ya şu bronzlaşmış ten!...

"Hâlâ tenis oynuyor musun?" diye sordu.

"Hayır, kültür-fizik yapıyorum. Ama ciddi bir şekilde, jimnastik salonunda."

Jean bu açıklamaların altında adeta ezildi. Tanrı biliyor ya, kaslarını açmak için günde yarım saat yürüyüşü bile göze alamazdı! Tembelliğinden, hafif göbekli halinden, nefes nefese kalışından, yemeklerden sonra üstüne çöken

ağırlıktan utanç duydu birden. On beş yıllık evliliği süresinde biraz şişmanlamış ve kendini bırakmıştı. Oysa Bernard...

"Her akşam mı gidiyorsun jimnastik salonuna?"

"İki günde bir" dedi Bernard.

"Nerede peki bu salon?"

"Tronchet sokağında. Harika bir salon. Paris'in en iyilerindendir."

Bernard bu salona gittiğine göre, belli ki Paris'in en iyisiydi!

"Sen de gelmelisin" dedi Bernard, arkadaşının karnına bir fiske vurarak. "Faydası dokunur."

"Belki de!" dedi Jean.

Madeleine şaşkınlıkla baktı kocasına. Bernard devam etti.

"Oraya arkadaşlarla birlikte gidiyoruz. Altı ya da sekiz kişilik bir grup olduk. Adamakıllı tipler hepsi de: Bir avukat, iki sanayici, bir gazeteci, bir desinatör, bir dişçi... Herkes kişisel sorunlarıyla geliyor. Fakat jimnastik kıyafetlerimizi giyer giymez her şeyi unutuyor, şamata yapıyoruz. Çocuklaşıyoruz adeta! Sinirlerimiz öyle gevşiyor, zihnimiz öyle açılıyor ki! Ama antrenörümüz çok acımasız! Ağırlık çalışmalarında imanımızı gevretiyor doğrusu! Düşün, 70 kiloyu kaldırmayı becerebiliyorum."

Hayranlık duygularını ölçmek istercesine, gözlerini usulca bir kadından diğerine kaydırdı. Buna alışık olan Corinne'in kılı bile kıpırdamadı. Madeleine ise, "Bu olağanüstü bir şey" diyerek fikrini belirtti.

"Yo, hayır! Spor yapan bir genç için çok normal. Fakat benim için, doğal olarak övünülecek bir sonuç. Hayatla

olan bağlarımı kuvvetlendiriyor. Çalışma bittikten sonra bitik hissediyorum kendimi. Mutlu, ama bitik... Duşun altında çocuklar gibi eğleniyor, birbirimizle şakalaşıyoruz."

Jean, güncel sorunlarından sıyrılıp, haftada iki üç kez birkaç sporcu arkadaşla buluşmanın çok zevkli olabileceğini düşündü. İçeri girerken, yaşının tüm ağırlığını vestiyerde bırakmak!... Bir süre için, yüzünü bile unutmuş olduğu o atak, her şeye açık delikanlı olmak! Kendini tekrar Bernard'la tenis oynarken anımsadı. Raketlere art arda vuran topların yankısını da... Hiç yaşlanmayacağım. Tenisi şimdi sevdiğim gibi, her zaman seveceğim. Bir kaç ay sonra lise bitirme sınavları var... Ne sıkıcı!...

"Ne sıkıcı, yarın gitmek zorundayım," diye homurdandı Bernard. "Şu toplantı olmasaydı!..."

Cebinden bir ajanda çıkardı ve sayfaları özenle karıştırdı. Eskiden Jean'a, arkadaş ve tanıdıklarını alfabetik sıraya göre değil de, mesleklerine göre sıraladığı bir adres defteri göstermişti. Böylece, şu ya da bu şekilde bir yardıma gereksinim duyduğunda, hangi kapıyı çalacağını bilirdi. Acaba, elindeki de aynı türden bir defter miydi? Mümkündü bu. Şu an bile, tüm varlığı bencillikle doluydu. Ve her zamanki gibi pratik çözümlere pek yatkın görünüyordu.

"Neyse!" dedi. "Beklesinler... Büroyu arayıp randevuyu iki gün sonraya atmalarını söylerim. Hava öyle güzel ki!"

Corinne parmaklarının ucuyla bir öpücük gönderdi. Adam çarpık bir gülümsemeyle karşılık verdi ona. Defterini kapadı ve Jean ile Madeleine'e dönerek, "Bu akşam müsait misiniz?" diye sordu.

Jean bir an afalladı, sonra kararlı bir şekilde:

"Değiliz" diye yanıtladı.

"Ne yazık" dedi Corinne. "Birlikte La Vigne Haute lokantasında akşam yemeği yiyebilirdik!"

Jean'ın tüm hayalleri bir anda yıkılıverdi. Ayırtılan masa, baş başa yenen yemek... Bu karşılaşmanın, romantik planlarını bozacağına inanmak bile istemiyordu. Bir taraftan, karısıyla La Vigne Haute lokantasına gideceklerini söyleyip, diğer taraftan da Bernard ve Corinne'i çağırmamazlık edemezdi. Ayrıca, bir şey söylemese, lokantada onlar tarafından görülme tehlikesi de vardı.

"La Vigne Haute pek yapmacıklı bir yer" dedi Bernard. "Daha eğlenceli bir şey yapmayı yeğlerim. Daha geçen gün oradaydık. Başka yere gidelim!"

Jean derin bir soluk aldı. Fakat tehlike tamamıyla geçmemişti. Corinne tekrar üsteleyebilirdi. Saatine bir göz attı.

"Neredeyse sekiz olmuş! Gidelim artık Madeleine."

Corinne laf olsun diye karşı çıktı gitmelerine.

"Hemen mi? Bir program yapacaktık birlikte... Neyse, nasıl olsa yarın rıhtımda karşılaşırız..."

Tekneden yeterince uzaklaştıklarında, birbirlerine bakıp kahkahalarla güldüler.

"Ucuz atlattık!" dedi Madeleine.

II

Kolye Madeleine'in boynunda parıldayıp duruyordu. Jean'a bakışları, sadece verdiği armağan için değil, o gecenin simgelediği on beş yıllık mutlulukları için de teşekkürle doluydu. Masadaki kristal ve gümüşler, gözlerinin parıltısını iyice ortaya çıkarıyordu. Hemen arkasındaki camlı geniş bölme, gecenin mavi derinliğine açılıyordu. Salon hemen hemen dolu olmasına karşın, servis büyük bir sessizlik içinde sürüyordu. Jean, hemen bir şarap ısmarlamıştı. Heyecanla kadehini kaldırdı. Madeleine de... İçtenlik dolu gözlerle birbirlerine sessizce baktılar ve şampanyalarını yudumladılar. Ne kadar çok seviyorum onu, diye düşündü Jean. Burada, böyle baş başa ne kadar iyiyiz! Kapıya ara sıra kuşkulu bir bakış atıyordu. Madeleine, onun bu kaçamak bakışlarını fark ederek sitemle mırıldandı:

"Düşünme artık şunu Jean! Biraz benimle ol!"

"Seninleyim sevgilim. Sadece düşünüyorum ki, eğer Bernard.."

"Ne olacak yani! Görürse görür. Önemli değil!"

"Tabii ki değil. Onu nasıl buldun?"

"Oldukça sevimli."

Jean öylesine şaşırdı ki, çatalı elinde kalakaldı.

"Evet," diye devam etti Madeleine. "Belki kendinden fazla emin bir insan. Senin tam tersine. Fakat ilginç yönleri de var. Neden artık hiç görüşmüyorsunuz?"

"Dediğin gibi, hiçbir ortak yönümüz olmadığı için."

"Ah, siz bilim adamları! Yalnız kendi ortamınızdan olmayanlarla değil, uzmanlık konunuzun dışındakilerle bile görüşmezsiniz."

"Bu bir meslek sorunu değil... Yaradılış ve yaşama biçimi sorunu... Demek onu beğendin?"

"Ben beğendiğimi söylemedim, dedim ki..."

"Çok yapay gibi gelmedi mi sana?"

"Yapay değil. Eksikliklerini çekinmeden, yüreklice ortaya koyabiliyor. Aslında kendinden bu kadar emin olması biraz da güldürdü beni. Hem, sonra ne bileyim... Çok da çekici..."

Jean'ın bir anda tüm neşesi kaçtı. Ama nedenini tam olarak kestiremiyordu.

"Ondan söz etmekten başka yapacak şeyimiz yok mu?" dedi, biraz huzursuz.

Sanki her şey birden değişmeye başlamıştı. Işık, sıcaklık, yiyeceklerin tadı bile! Jean'ın tüm sevinci yavaş yavaş yok olup gidiyordu. Madeleine ile birlikte her şeyi yadsımak istiyor, ama beceremiyordu. Karısının geçmişini bir yana bırakıp sadece kendi geçmişini kurcalaması garip değil miydi? Onun da başından daha önce bir evlilik geçmişti. Başka bir soyadı taşımıştı: Dubreuil. Okulu yeni bitirmiş, genç bir elektrik mühendisiydi. Onunla 1939'da evlenmiş ve kocası ertesi yıl Dunkerque'te ölmüştü. Madeleine çok mu acı çekmişti acaba? Evet, diyordu kendisi. Ama Jean buna inanmıyordu. İlk evliliği onu bu denli etkilemiş olsaydı, daha sık söz ederdi ondan. Çünkü bir kadın ne kadar ağırbaşlı da olsa, anıları, bakışlarında, konuşmalarında kendini gösterirdi mutlaka. Oysa, onunla yaşadığı her gün, başka hiçbir erkek tanımadığı duygusu kuvvetleniyordu. Onun bir geçmişi olduğunu bile düşünemi-

yordu. Gerçi çocukluk yıllarını anlatmıştı. Ama tüm bu anılar, kitaptan alınmış bir öykü kadar gerçek dışıydı. Jean'ın gözünde karısı, büyük bir sevgi birikimi, okuma tutkusu ve onu şaşırtan pratik bir zekânın dolup taştığı duygulu ve hayat dolu yüzüyle otuz yaşında gelmişti dünyaya. Kafası hep düşüncelerle dolu olan Jean, güncel yaşamla ilgili kararları genellikle ona bırakmayı yeğlerdi. Dış dünyadan algıladığı her şey Madeleine'den geçiyordu sanki. Pürüzleri atıp, akıntıyı yönlendiren bu filtre olmasaydı, yaşamın şiddetli şokuna dayanamazdı. Madeleine'in mucizesi, bunca sorumluluğa karşın, bu kadar kadınsı kalmayı başarabilmesiydi. Garson, kızarmış ıstakozları getirmişti.

"Ne kadar da kocaman!" dedi karısı.

Jean görmek için eğildiğinde, gözlerinin önünde her şey karıştı birden. Garsonun dirseği ile yan masada oturan kadının başı arasından birileri göründü. Sanki, ıstakozların tepsisinde getirilmiş gibi! Beyaz ceketinin içinde Bernard ile somon renkli, simli elbisesiyle Corinne'di bunlar. Onları henüz görmemişlerdi. Bakışlarını salonda gezdirdiler.

"Başımıza geleceği belliydi" diye kızgınlıkla homurdandı Jean.

Madeleine masanın üzerinden uzanıp, onu yatıştırmak için elini okşadı.

"Bak sen!" dedi, masalarına doğru ilerleyen Bernard. "Ne sır küpüymüşsünüz siz!"

Jean kıpkırmızı oldu. Yanıt arıyor, bir yandan da utandığına kızıyordu. Orada öyle sessizce kıvranırken, Madeleine tatlı bir gülüşle açıkladı.

"Bizi bağışlayın! Evlilik yıldönümümüz bu gece."

Bu sözler öylesine doğal çıkmıştı ki ağzından, Jean bir an için, karısına hayranlık mı duysun, yoksa gerçeği söyle-

diği için kızsın mı bilemedi. Çoğu zaman kendisinin abartıp karmaşık kıldığı durumlarda karısının o doğal davranışı şaşırtıyordu onu.

"Kutlarım!" dedi Bernard. "Öyleyse düşüncesizlik etmeyelim, usulca çekilelim biz!"

Yine de orada dikilmiş, oyalanıp duruyordu. Corinne de yanı başında, olanca gençliği ve kayıtsızlığıyla elbisesinin içinde pırıl pırıldı. Jean, "Madeleine bunu söylememeliydi" diye düşündü.

"Bu kaçıncı yılınız oluyor?" diye sordu Bernard.

Jean, "On beş" diye sert bir tonla yanıtladı.

Başıyla verdiği kutlama selamını Jean bir küstahlık olarak görürken, karısı bunu incelik olarak değerlendiriyordu. Elindeki şampanya kadehini suratına fırlatmak isterdi. Madeleine ise kayıtsızca boynundaki kolyeyle oynuyordu.

"Ne kadar da güzel" dedi Corinne.

Karısının, "Bu bir yıldönümü hediyesi" diye açıklayacağından bayağı korktu. Gerçi insanın kocasından armağan almasında utanılacak ne vardı ki! Fakat Bernard sözcüklerin anlamını, duyguların değerini o kadar yanlış yorumlardı *ki, ince bir hareket* bile onun için züppece bir gülünçlüğe bürünüverirdi. Karısı, tehlikeyi sezmişcesine, teşekkür etmek için bir göz hareketiyle yetindi. Şef garson çoktan gelmiş, sabırsızlanıyor, bir taraftan da boş masayı gösteriyordu. "Ah! Hayır! Oraya oturmasalar!" diye geçirdi içinden Jean.

"Eh, öyleyse daha sonra görüşürüz!" dedi Bernard.

"Belki de yemekten sonra bir araya geliriz" diye ekledi Corinne.

Jean şaşalayarak, "Yo hayır, bağışlayın bizi!" dedi, "Güneşte geçirdiğimiz bu ilk gün bizi epeyce yordu..."

Bernard'la Corinne, rahatça geçsinler diye garsonun sandalyelerini geriye çektiği masaya doğru ilerlediler ve yan yana oturdular. Salonun genişliği sayesinde Jean ve Madeleine'le aralarında bir mesafe vardı. Ama Bernard'la göz göze gelmeden Jean'ın başını masadan kaldırması olanaksız gibiydi.

"Sanırım tekliflerini geri çevirmemiz kırdı onları" diye fısıldadı Madeleine.

"Kırdı mı? Şaka mı ediyorsun! Zaten bir gece kulübüne gitmek istesek onlara ne ihtiyacımız var ki?

"Ama, bak işte, istemiyorsun!"

"Ya sen?"

"Tabii isterim!"

Her ikisinin de o güne kadar hiç aramadıkları türden eğlencelere olan bu ani düşkünlük Jean'ı şaşırtmış ve incitmişti. Ama çok geçmeden kendini toparladı. Bu akşam her şey farklı olmalı, alışkanlıklarının dışında bir gece geçirmeliydiler. "Ne harika bir kadın!" diye düşündü Jean. Zamanı geldiğinde hayata renk katacak küçük çılgınlıkları hemen bulmasını ne iyi bilirdi. Onsuz bir hiçim ben!

"Öyleyse gideriz" dedi Jean. "Ama sadece ikimiz! Böylece ertesi gün onlarla karşılaşmayacağımızdan da emin oluruz."

Karısı güldü ve başıyla onayladı. Jean, kızarmış ıstakozu bir süredir en ufak bir zevk almadan yediğini fark etti. Gene de harikaydı ıstakoz. Önündeki beyaz ve diri etten deniz ve yosun kokusu alıyordu. Nasıl olmuştu da yarısını kayıtsızlıkla yemişti?

"Çok güzelmiş" dedi yüksek sesle.

"Evet öyle."

İki üç lokma daha aldı. Ne söyleyeceğini bilemiyordu Jean. Bakışlarını Bernard ve Corinne'e doğru kaydırdı. Henüz ordövr yiyorlar ve neşe içinde sohbet ediyorlardı. Ne kadar körpe ve gençti şu Corinne! Sincap gibi, sevimli hareketlerle, minik minik parçalara ayırıp yiyordu önündekileri. Yok yere kahkahalar atıp duruyordu. Bu kadar komik miydi Bernard? Onlar da şampanya ısmarlamışlardı. Şimdi birbirlerine iyice yaklaşmışlar, içkilerini içiyorlardı. Komedi! Belki de değildi! Bu neşeli çiftin karşısında, kendi beraberliklerinin ne denli eskimiş olduğunu düşündü. O kadar düşündüğü halde, hiçbir sohbet konusu gelmiyordu aklına. Birlikte yaşadıkları on beş yıldan sonra, konuşacak fazla bir şey bulamıyorlardı. Evliliklerinin hüzünlü diyalogunu, sadece günlük küçük ayrıntılar besliyordu. Sessizlik uzadıkça o kadar yoğunlaşıyordu ki, Jean havayı değiştirebileceği umudunu iyice yitiriyordu. Madeleine'le arasına belirsiz, anlaşılmaz ve rahatsız edici bir şeyler yerleşmişti. Görünmez bir dağ silsilesi gibi...

"Mutlu musun?" diye mırıldandı Jean.

"Evet, çok".

"Burası çok hoş!" dedi Jean.

"Evet".

"Biraz daha şampanya?"

"Hayır çok içtim. Sen de içmesen iyi olur Jean."

"Neden?"

"Midende yanmalar oluyor ya!..."

Mide yanmasından bahsetmenin zamanı mıydı şimdi? Jean öfkeyle bir bardak daha doldurdu ve dudaklarına götürdü. Karısı bu hareketini alaycı bir hayretle izledi. Düşüncelerinin okunduğunu sezinledi Jean. Onu öyle iyi tanıyordu ki! Bardağını boşalttı. Bir an kararsız kaldı, sonra

elini tutup zarif bir hareketle öpmek istedi. Ama doğallıktan oldukça uzaktı bu hali. Bernard'la yarışa giriyormuş, çapkınlığına öykünmeye çalışıyormuş gibi geldi ona. Gülünçtü! Gülünç, ama acı! Henüz ilişkilerinin başındaki iki kişi kadar birbirlerine âşık görünmeye çalışan eski bir çift!... Kendine, karısına, tüm erkek ve kadınlara karşı bir acıma duygusu belirdi içinde. Günlerini uysallık, rahatlık ve alışkanlıkları içinde yıpratarak geçiren ve o saçma evlilik bağıyla bağlanmış herkese... Hani, neredeydi, daha o sabah plajda gururlanıp durduğu evliliklerindeki başarı? Kuşkusuz ki, bekâr olduğu için Bernard ondan daha mutluydu. Ne bir bağ, ne bir sorumluluk, ne de bir pişmanlık. Sadece acımasız ve çarpıcı bir bencillik... Onu böyle hiç değişmeksizin genç tutan, işte bu bağımsızlığıydı. Jean'a, "Sakın yeniden evlenmek gibi bir budalalık yapma!" demişti. Soluk bir yüz ve kasılmış ellerle yatakta yatan Muriel inleyip duruyordu: "Bağışla beni Jean!... Kal!... Gitme!... Neden beni kurtardın?" Bernard, kalbi acıma duygusuyla dolan Jean'ı dışarı sürüklemişti. Arabada ona demişti ki:

"İşte şimdi bitti! Cankurtaranlık rolü yetti artık. Bırak, ne hali varsa görsün! Kendini düşün biraz..."

Bir şeyler içmek için, yukarı, Jean'a çıkmışlardı. Karaborsadan bir konyak ve ilaç kokulu yabancı sigaralar. Karşılıklı bir koltuğa yığılıp kalmışlardı. Bir yorgunluk ve tiksinti duygusu kaplamıştı ikisini de. Bernard kararlı bir şekilde konuşuyordu:

"Bu olanlar dostum, kaçınılmazdı. Üstelik ucuz kurtuldun sayılır! Şimdi biraz güçlü ol. Eğer canın sıkılırsa seni harika kızlarla tanıştırırım. İnan dostum, bekâr yaşamalısın. Erkek için bundan daha iyi bir çözüm yoktur. Evliliğe

gereksinim duyan kadınlardır, geleceklerini güven altına almak için... Bizi de, mutluluğun ancak resmiyet kazanarak, babalık duyguları gibi şeylerle mümkün olacağına inandırmaya çalışırlar. Ama doğru değil! Yuvayı yapan kadındır. Ama bizler yıkıcıyız, avcıyız, savaşçıyız. Gelecek onları ürkütür. Oysa bizleri, ne şekilde gelirse gelsin coşturur. Kişiliğimize sadık kalmak için, kadınlara bağlı kalmamalıyız! İşte, şu lokantada Corinne'le bana bak. Eğleniyor, arzu duyuyor, onda güzel olan ne varsa alıyorum. Belki birazdan onunla sevişeceğim... Belki de önümde çıplak kalışını, odada yürüyüşünü seyretmekle yetineceğim."

"Bitirdiniz mi efendim?" dedi garson.

Jean uzatılan menüye bir baktı.

"Ben alevde pişirilmiş krep isterim" dedi Madeleine.

"Ben de öyle."

Istakozun kırmızı kabukları kirli tabaklarda uzaklaşıyordu. Garson, masaya içinde limon dilimlerinin yüzdüğü, ılık su dolu kâseler getirdi. Hemen karşıda, Bernard ve Corinne maydanozlu yayın balığı yiyorlardı.

"Corinne'i alalım örneğin. Şayet ondan sıkılırsam terk ederim" dedi Bernard. "Hiç de öyle olay çıkmaz. Yerini bir başkası alır. Hatta belki daha güzeli... Ama kuşkusuz onun kadar genç. Böyle davranmaktan seni kim alıkoyabilir?"

"Ama... Tabii ki Madeleine!"

"Ah! İşte kreplerimiz" dedi Madeleine.

Başgarson, üstünde tüm araç gereciyle, tekerlekli bir masayı itiyordu. Sonra fitili yaktı, yağı kesti, bir parçasını tabakta eritti. Hareketleri bir ayindeymiş gibi ölçülü ve uyumluydu. Yanındaki yardımcı garson da bu töreni saygılı bir ifadeyle izliyordu. Saat akşamın onu olmalıydı. Jean evinde Landier'nin ona yazması için verdiği bir konu

üstünde çalışıyordu. Kapı çalınmıştı. Aklına hemen Muriel gelmişti. Gerçekten de oydu. Onu kapıda bıraksaydı keşke! Kollarına atılmıştı. Bitkin ve pişmandı. Ona nasıl inanmasındı? Üstelik onu arzuluyordu da. İğrenilesi bir arzu...

Ertesi sabah uyandığında, ona şöyle demişti:

"Sanki korkulu bir rüyadan uyanmış gibiyim! Sen erkeklerin en iyisisin! Göreceksin ne kadar mutlu olacağız! Ama Bernard'la görüşmemizi istemiyorum artık! Sana benim hakkımda anlattıklarını düşündüğümde, tüm evli kadınların yaşamlarında en azından bir kez atıldıkları aptalca bir serüven yüzünden, seni boşanma konusunda kandırdığı sonucuna varıyorum. Bir de dostumuz olduğunu iddia ediyor! Gerçekten öyle olsaydı, sana haber vermeden beni kenara çeker, doğru yolu gösterir, tatlılıkla sana getirirdi. Düşün bir, onun yüzünden birbirimizin kollarında olamayacaktık şimdi. Söz ver bana, bir daha asla evimize gelmeyeceğine!..."

Muriel hâlâ kollarımdaydı, ama altüst olmuştum. Bernard'sız bir yaşam olanaksız görünüyordu bana. O zaman beni ikna etmek için kulağıma eğilip şöyle fısıldamıştı: "Onun metresi olduğumu biliyor muydun?" Uzun bir süredir kuşkulanıyordum bundan. Ama rahatım kaçmasın diye, bu konuyu kurcalamaktan kaçınıyordum. Gerçeği yüzüme vurarak, düzenimi tamamen bozmuştu. Artık geri dönemezdim. Başkalarınca kabul ettirilen moral değerlere ayak uydurup erkekçe bir tepki göstermek zorundaydım. O sabah arabayla beni almaya gelecekti Bernard. Girişteki kanepenin üzerinde Muriel'in mantosunu görünce, gözlerindeki o alaycı ifadeyle:

"Kutlarım! Döndü mü?" dedi.

Yanıtlamama fırsat kalmadan, üstünde sabahlığı, sarı saçları ve gözlerinde yanıp sönen bir öfkeyle Muriel lafa girmişti bile.

"Evet gördüğün gibi, geri döndüm! Ama sen, gideceksin! Yeterince kötülük etmedin mi bize? Mutluluğumuzu kıskanıyorsun! Ayrıca seni uyarıyorum, Jean'la konuştum. Aramızda olanları biliyor! Seni de layık olduğun şekilde yargılıyor! Artık burada yapacak işin kalmadı! Defol, git!"

Hiç tepki göstermiyordu Bernard. O zaman Muriel bana bir bakış atarak, bir şeyler söylemem gerektiğini hissettirdi. Tüm enerjimi yitirmiştim. Damarlarımdaki kan çekilmişti sanki. Tiksinti içindeydim. Tüm gayretimle geveledim:

"Muriel haklı... Beni her zaman küçültmeye, gülünç düşürmeye çalıştın... Görmek istemiyorum seni artık... Defol buradan!... Alçak!..."

Bu sözcüğü bulduğuma memnundum. Kinimi ve korkumu dökmek, kendimi haklı çıkarmak ve yüreklendirmek için bunu tekrarlıyor, tekrarlıyordum...

"Alçak! Seni alçak!"

Mavi alevler kreplerin etrafında dans ediyor, alkol kokusu yoğunlaşıyordu. Corinne ve Bernard, bu alevlerin arkasında kayboluyor gibiydi. Bernard, gözlerimin içine uzun uzun baktı ve dudaklarından şunlar döküldü:

"Zavallı enayi!"

Muriel çok geçmeden beni yeniden aldatmaya başladı. Hem de her önüne çıkanla. Çılgındı. Bir seks delisiydi. Kaç kez onu kovmak istedim, kaç kez ayaklarıma kapandı bağışlamam için. Beni ona bağlayan neydi? Başkalarıyla düşüp kalktığı halde hoşuma gidiyordu. Ona yaklaşmam, kendimi küçültmek, cezalandırmak içindi sanki.

"Dikkat edin efendim, tabak sıcaktır!"

Jean garsona ve Madeleine'e gülümseyip krepini yemeğe başladı. Ne kadar da lezzetliydi. Muriel'le barıştıktan sonra, Bernard'dan hiç haber alamamıştı. Bu iğrenç durum ne kadar sürmüştü? Sekiz ay, on ay... Birden, beklenmedik bir değişiklik. Muriel, bir tek gözyaşı bile dökmeden, kararlılıkla, elbiselerini indirip valize dolduruyor... Askılar yere düşüyor. "Her zaman en iyi arkadaşım olarak kalacaksın Jean, ama senin tek mutluluğun işin! Baktığında beni görmüyorsun sanki. Bir erkeğe ihtiyacım var benim, gerçek bir erkeğe." Hayatına bir sanayici girmişti. Jean bu ayrılıktan çok az etkilenmişti. Muriel'in Bernard'sız fazla bir çekiciliği kalmamıştı. Gençlik arkadaşını, dostunu nasıl bu kadar kolaylıkla gözden çıkarabilmişti? Onu yeniden görmek istiyor, ama utanma duygusu onu bundan alıkoyuyordu. Araştırmalarını, omuriliğin refleksleri üstüne yoğunlaştırdığı günlerdi. Değişken kimyasal maddeler, ısıtılamayan bir çalışma ofisi, durumları kötü olan deney hayvanları. Bir akşam, kurbağalar üstündeki deneylerinin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine, öyle bir yılgınlığa kapılmıştı ki, birden tüm yaşamı anlamsız görünmüştü ona. Başıboş dolaşırken kendisini Invalides meydanında Bernard'ın evinin önünde bulmuştu. Ona sokakta rastlama şansı olabilirdi. Ama ortalıkta görünmüyordu. Perdelerin arasından bir ışık huzmesi süzülüyordu. Yukarı çıkıp zili çalsa, elini uzatsa... Bundan daha kolay ne olabilirdi ki? Oysa karar vermekte güçlük çekmiş, yarı yoldan geri dönmüştü. Savaş son aşamasına gelmişti. Almanlar, Rusya'dan geri çekiliyorlardı. İngiliz ve Amerikan hava kuvvetleri bombardıman akınlarını endüstri merkezlerinde yoğunlaştırmıştı. Fransa veya Belçika'ya çıkarma yapılmasından söz ediliyordu. Müttefiklerin kazanmasını tüm gü-

cüyle isteyen Jean, son çarpışmadan geriye dünyada ne kalacağını soruyordu kendi kendine... Kesinti bitmiş, elektrik yeniden gelmişti. Parazit içindeki radyodan, gaipten gelircesine bir ses yükseliyordu. "Burası Londra... Fransızlar, Fransızlara sesleniyor..."

"Bu akşam çok sessizsin" dedi Madeleine.

"Sen de öylesin."

"Doğru. Ne düşünüyorsun?"

"Savaşı, işgal yıllarını... Ne kadar da uzakta kaldı!..."

Anıları o kadar netti ki, onları karısınınkilerle karşılaştırmak isterdi. Bernard ise, bunu Corinne'le yapamazdı. Ateşkes zamanı sevgilisi kaç yaşındaydı acaba? Dört veya beş!... Ne komikti!... Hayır, aslında ürkütücüydü! Bernard lokantada beş yaşında küçük bir kızla oturuyordu. Ve birazdan beş yaşındaki bu küçük kız, yatağında çırılçıplak kalacaktı.

"Bu limanın, o zaman tümüyle harap olduğunu düşünüyorum da!"

"Evet" dedi Madeleine. "İnanılacak şey değil. Her şeyi büyük bir özenle yeniden inşa etmişler."

"O zamanın gazetelerini anımsıyor musun?"

"Ya modayı? Ahşap tabanlı ayakkabılar, saçlar tepede toplanmış, omuzlarda vatkalar, uzun askılı büyük çantalar..."

Kim bilir kaçıncı kez, o bulanık anıların etkisinde, henüz tanışmadıkları işgal yıllarında neler yaptıklarını konuşuyorlardı. Ama Jean, düşündüklerinin hepsini söylemiyordu. Sırf sohbetleri kesilmesin diye, günlük ayrıntılardan sıradan konulara geçiyor, aklına ne gelirse söylüyordu. Gerçek gösteri, kafasında canlananlardı. 6 Haziran 1944. İngiliz radyosu tarafından açıklanan ve Alman radyosunca

da doğrulanan – nihayet! – çıkarma haberi... Tüm öfkesini ve dargınlıklarını unutan Jean, Bernard'ı aramaya koyulmuştu. Sevincini onunla paylaşmak istiyordu. Ama Invalides meydanındaki evine gittiğinde zil sesine kimse yanıt vermemişti. Aşağıya inerken karşılaştığı kapıcıya göre, Bernard önceki hafta Marsilya'ya doğru yola çıkmıştı. Mektuplarını oraya yollattığına göre, bir süre kalmayı düşünüyordu herhalde. Jean'ı çok üzmüştü bu haber. Ama iki yıl sonra Paris'e döndüğünü duyduğunda, onu yeniden görmeye kalkışmamıştı. Çünkü bu arada Madeleine ile tanışmıştı. Evlilik arifesinde, arkadaşıyla yeniden bağlantı kurmak için hiçbir istek duymamıştı. Hatta onu bulursa, o tatsız atmosfere tekrar dönmekten çekiniyordu. Mutlu olmak için geriye dönüp bakmamalıydı. Bernard da kendi açısından böyle bir yakınlaşmaya girmemişti. Beklentilerimiz çok farklı diye düşünüyordu. Onun işleri, benimse araştırmalarım var. İlerde birbirimize söyleyecek fazla bir şey kalmaması kaçınılmaz olacak. İki kişi birbiriyle artık görüşmüyorsa, bu çoğu kez ortak bir istekten kaynaklanırdı.

"Kahve alır mısınız?"

"Evet" dedi Jean garsona. "Bir tane."

"Gerekli mi bu?" diye mırıldandı Madeleine, elini okşayarak.

"Evet canım. Bu akşamın özelliği var. İçmek istiyorum."

Bu kahveyi özellikle Bernard'dan dolayı içtiğini fark etti. Hatta birazdan, belki sigara bile içebilirdi. Evliliğinin ilk aylarında sigarayı henüz bırakmamıştı. Madeleine vazgeçirmişti onu bu işten. Çünkü her sabah bir öksürük nöbeti ciğerlerini parçalıyordu. Karısı her zamanki gibi tatlılık-

la karşı koymuştu buna. Birden ona, Paris'e döner dönmez başlayacağı deneylerden söz etmeye başladı. Bu, beynin şakak bölümünde, iç yüzeyin diplerine uygulanacak bir dizi deneydi. Ona göre, psikomotris epilepsi nöbetlerinde, ana rolü çok önceden beri bilinen bu bölümlerin daha geniş kapsamlı bir işlevi olmalıydı. Çalışma arkadaşlarından birkaçını, rinensefalonun diğer olası görevlerini incelemeye yöneltmek istiyordu. Böylece, rinensefalonun duygular üzerindeki kimi zaman tetikleyici kimi zaman da ket vurucu etkilerini saptayabilecekti.

"Bir başka nokta daha var. Ben eminim ki, rinensefalon kalıcılığın araştırılması yönünden büyük önem taşımakta. Birbirine zıt iki yönüyle; yani insan soyunun sürekliliği ve türlerin yeniden oluşumu açısından... Böyle bir buluşun yayıldığını düşün. Hele bir de çürütülmez bir şekilde kanıtlarsam..."

Önceleri bu konu değişikliğine şaşıran Madeleine, kocasının düşüncelerini coşkuyla anlatmasını kesmeden dinledi. Zaman zaman, ilgiyle bir soru soruyordu. Memnundu Jean. Bernard, on beş yıllık bir evlilikten sonra, bu kadar hararetli bir konuşmayı sürdürmelerini hayretle izliyor olmalıydı! Kahve çok sıcaktı. Madeleine içine bir şeker batırdı, ağzında kemirdi. Az ilerde Corinne, tabağındaki salatasını yiyordu. Yemeklerini bitirmeden kalksak iyi olacak diye düşündü. Yoksa gene birlikte çıkmamız için üsteleyecekler!

Şef garsona hesabı getirmesi için işaret etti.

"Çok acele ediyorsun."

"Burası çok boğucu oldu" dedi Jean. "Rıhtımda gezintiye çıkalım. Gece o kadar nefis ki!"

Madeleine, yarı duygulu, yarı alaycı baktı ona. Kafasın-

dan geçenleri okuduğuna emindi karısının. En azından bir kısmını...

Kalktılar. Hareket ettiğinde Madeleine'in kolyesi parıldadı. Bernard ve Corinne'in önünden geçerken soğuk bir gülümseyişle selamladı onları.

"İyi geceler" dedi Bernard.

Sesinde alaycı bir ton vardı. Keşke Madeleine evlilik yıldönümlerinden bahsetmemiş olsaydı!... Uzaklaşırlarken Bernard yeniden atıldı:

"Yarın için programınız var mı?"

Jean bozularak mırıldandı.

"Yo, hayır... Yani kesin bir şey yok"

"Denizde gezintiye ne dersiniz?"

"Harika bir fikir" diye atıldı Madeleine.

Hiçbir şeyin farkında olmayan karısı, heyecanlanmış, sanki birden gençleşmiş, güzelleşmişti. Sonra Jean'a dönerek sordu:

"İster misin?"

"Tabii!" dedi gönülsüzce.

Göğsünde bir ağırlık duydu. Çevresindeki her şey sililleşmeye başlamıştı sanki.

"Yarın, on buçukta teknede buluşalım" dedi Bernard.

Mutfaktan balık çorbası kokusu geliyordu. Bir pasta servisini iten garson, masanın önünde durdu. Corinne'in gözleri iştahla açıldı.

"Öyleyse yarın görüşürüz" dedi Madeleine, "Şimdiden sabırsızlanıyorum."

Jean lokantadan çıkarken karısının kolundan tuttu. Kasanın yanındaki duvar aynasına yansıyan silueti çarptı gözüne bir an. Geniş omuzlarını, yüzünü, tıknaz bedenini,

kemik çerçeveli gözlüklerinin ardındaki gri gözlerini ve Amerikan stili kesilmiş kestane rengi saçlarını... Tüm görünümünde, bir ağırlık, bir yorgunluk ve hantallık vardı... Bedenini doğrultup dimdik yürümeye çalıştı. Ama Bernard'ın ısrarlı bakışını ensesinde duyuyordu. Tıpkı bir kapan gibi.

III

"Uyumuyor musun?" diye fısıldadı Madeleine.

"Hayır."

Pencere açıktı, ama boğucu bir geceydi. Bacaklarını yatağın kenarına uzatan Jean, çarşafların serinliğini hissetti. Çalar saatin fosforlu ibresi, gecenin ikisini gösteriyordu.

"İçtiğin kahveden olacak" dedi karısı. "Her seferinde böyle..."

"Kahveden değil Madeleine. Kendimi çok iyi hissediyorum."

"Bir şeye sinirlenmiş olmayasın?"

"Ne gibi?"

"Şu deniz gezintisi..."

"İyi ya, çok eğlenceli olur herhalde" dedi kendini zorlayarak.

"Bak, eğer canını sıkıyorsa, gitmeyebiliriz. Bernard'a yorgun olduğumu söylersin."

"Neden canımı sıksın ki?"

"Az önce pek hoşnut görünmüyordun da..."

"Yo, hayır"

Başta istemediği bu deniz gezintisinin ertelenmesi birden ürküttü onu. Mantığından da güçlü bir içgüdü, onu en zor olanı aramaya itiyordu. Huzursuzluğu gittikçe artıyordu. Derin derin içini çekti. Ama, Madeleine'in dikkatini bile çekmedi bu. Herhalde tekrar uykuya dalmıştı. Bir uçuru-

mun kenarında, yapayalnız hissetti kendini. O gecenin karışık anılarıyla, laboratuvar deneylerinin kaygıları zihninde birbirine karışıyordu. Bir bardak su içmek için kalkmak istedi, sonra vazgeçti. Kalksa bir daha hiç uyuyamayabilirdi. Başını yastığının üstünde huzursuzca sağa sola çevirdi. Yanındaki bedenin sıcaklığını duydu. Lokanta dönüşü Madeleine'i kollarına almış, ama karısı gülümseyerek, usulca ayrılmıştı ondan. "Hayır, bu akşam olmaz Jean. Neşen pek yerinde değil. Her şey tadında kalsın..." demişti. Düş kırıklığına uğramış, şaşırmış görünmüştü ama, aslında öyle bir bezginlik vardı ki içinde... Sonuna dek bu arzusunu sürdüremeyebilirdi. Madeleine, tekrar yatmış, uykuya dalınıştı. Daha sonra gözlerini açmadan geceliğini yavaşça çıkarmış, ayak ucuna atmıştı. Şimdi örtünün altında çırılçıplaktı. Bir an onu böyle düşünüp heyecanlandı. Varlığını tüm benliğiyle hissettiği karısının üstüne eğilerek, soluğunu dinledi, parfümünü duydu. Uyandırsa mıydı? Okşasa mıydı? Onu uykusunda rahatsız etmekten çekiniyor, kendini tutmak zorunda kalması ise, daha da heyecan veriyordu.

Giriş katında çarpan bir kapı sesinin ardından, merdivende ayak sesleri duyuldu, Adımlar ikinci katın holüne çıktı, döndü, koridora saptı. Bir erkekle bir kadındı yaklaşanlar. Jean, onların Bernard'la Corinne olduğunu düşündü hemen. Yürürken aralarında alçak sesle konuşuyorlardı. Fısıltılar yaklaşıyordu. Evet, onlar olmalıydı! Bitişik odanın önünde durdular. Nasıl olur! Bana ikinci katta kaldığını söylemişti. Hiç aklıma gelmezdi!... Onların yan odada olmaları düşüncesi, tatsız bir şaka gibi sinirlendirmişti onu. Aslında kimsenin önceden ayarlamadığı bir durumdan arkadaşını sorumlu tutuyordu. Açılıp kapanan bir kapının gıcırdaması... Pür dikkat kesilen Jean, Madeleine'i unutmuştu. İnce bölmenin öbür yanından, kıkırdaşmalar,

debelenmeler, bir yandan da amacına yaklaşan erkeğin kısık gülüşü duyuldu. Akan su sesi, ardından da taş zemin üstünde çıplak ayak sesleri... Yatak, birbirine kenetlenmiş bedenlerin ağırlığıyla gıcırdadı... Ardından duyulan kesik solumalar, iç çekmeler, haz dolu mırıldanışlar, Jean'ın öfkesini doruk noktasına vardırdı. Bu aşk oyunları sanki bilinçli olarak abartılıyordu. Bernard yan odada kimlerin kaldığını biliyor olmalıydı. Böylesine patavatsız davranıyorsa, bu Jean'ı gücü ve üstünlüğüyle alt etmek içindi. Bu debelenmeler sürüp giderken, ara sıra duraklamalar oluyor, Jean da bunları gözleri karanlığa dikili, sinirleri gergin dinliyordu. O an Madeleine'in de uyandığını, onun da kulak kabarttığını fark etti.

"Olacak şey değil!" dedi Jean, "Yan odada kimler var biliyor musun?"

"Hayır."

"Corinne ve Bernard."

Madeleine gülmekten kendini alamadı:

"Ne olacak ki? Yaşları gereği!"

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Jean alınarak.

"Genç bir çift sayılırlar ne de olsa!"

Yanıt vermedi. Aklı orada olup bitenlerdeydi. Debelenmeler arttıkça, sesleri karısının da duyuyor olması utanç veriyordu ona. Acaba, bu çiftin çılgınlığını, kendi sevecen ve sakin beraberlikleriyle kıyaslayacak mıydı? Sonunda iniltiler kesildi, her şey sessizliğe gömüldü. Madeleine, başını Jean'ın omzuna dayadı. Dalgın bir şekilde karısının saçlarına öpücük kondururken mırıldandı:

"Umarım artık uyumamıza izin verirler."

Madeleine, işi şakaya vurmuş olsa da biraz düş kırıklığı içinde ayrıldı kocasından. Jean gözlerini kapadı. Ama

düşüncelerini frenleyemiyordu. Gece boyunca en azından üç kez kımıldanmalar ve iniltiler tekrarlandı yandaki odada. Her ne kadar bozulduysa da, bu bitmek tükenmek bilmez güce hayranlık duyuyordu. Ancak şafak sökerken uyuyakalmıştı..

Sabah dokuzda şiddetli bir baş ağrısıyla uyandı. Sabaha karşı karayel esmeye başlamıştı. Oteli bir öfke bulutu çevrelemişti sanki. Panjurlar açıldığında, mavi gökyüzü tüm parlaklığıyla ortaya çıktı. Pembe tuğlalı iki dam arasından, beyaz köpüklerle kaplı deniz görülüyordu. Madeleine hâlâ uyuyordu. Eğilip pencereden baktığında balkonda üstü çıplak, sigara için genç bir adam gördü. Bu, yirmi beş yaşlarında, yanık tenli, sarı saçlı, bileğinde altın bir bilezik olan biriydi. "Ben nasıl bunun Bernard olabileceğini sanmışım?" diye düşündü sevinçle. İçini bir zafer duygusu kaplamıştı. Tembelce gerinen Madeleine'e doğru eğilerek:

"Onlar değilmiş!" dedi kahkahalarla gülerken.

Onun ne dediğini anlamakta güçlük çeken Madeleine, sonra her şeyi anımsayıp onunla birlikte gülmeye başladı. Kocasını yanına, yatağa doğru çektiğinde, artık tüm sıkıntılarından arınan Jean, onu dudaklarından öptü. O anda telefon çaldı. Jean öfkeyle alıcıyı kaldırdı.

"Uyandırmadım ya dostum!" diye sordu Bernard.

"Yo, hayır" dedi keyifsizce.

"Şu havanın halini gördün mü? Bu deli rüzgârda tekneyle açılmak olanaksız. İster misiniz doğruca çamlık plajına gidelim? Diğerlerinden daha korunaklıdır orası. Öğle yemeğini de orada yeriz. Saat on bir uygun mu size?"

Jean soruyu karısına iletti. O da başıyla onayladı.

"Otelin önünde buluşalım. Arabanı almana gerek yok. Benimkine bineriz."

Jean'ın kızgınlığı giderek yatışıyordu. Az sonra nedenini bile unuttu. Alıcıyı yerine koyarken, sanki o arada iyi bir haber almışcasına kendini rahatlamış hissetti ve bundan da şaşkınlık duydu.

*

Oturaklı görünümüyle insanda saygı uyandıran üstü açık bir İtalyan arabasıydı bu. Önde iki yer, arkadaysa Madeleine ve Corinne'in ancak dizlerini karınlarına çekerek oturabildikleri bir bölme vardı. Jean, Bernard'ın yanına oturmuş, üstü ibre ve düğme dolu kadrana bakıyordu. Araba, inişli çıkışlı küçük sokaklarda yavaşça yol alıyordu. Ama son evleri de geride bıraktıktan sonra, vınlayarak hızla ileri atıldı. Bernard öyle hızlı sürüyordu ki, Jean kalbi sıkışmış, soluğu kesilmiş bir halde, her an bir kaza olabileceğini düşünüyordu. Arkasına dönüp baktı. Karısı, Corinne'in yanında kayıtsızca gülüyordu. Her geçtikleri viraj, yolla lastikler arasında bir güç gösterisi gibiydi. Fişek gibi giden araba, Polinezya tipi bir lokantanın önünde birden durdu. Hasır damlı ahşap yapının etrafı totemlerle çevriliydi. Solda bir bowling salonu, sağda armalı bir kemer girişi...

Jean, arabadan indiğinde kuzey rüzgârının sıcak ve şiddetli esintisini hissetti. Corinne ve Madeleine, rüzgârı kesen bambu bölmenin altından eğilip geçerek önden giden erkekleri izlediler. İçerde tahta setin üstüne birkaç masa yerleştirilmişti. Bir garson, saçları başları rüzgârdan darmadağın olmuş müşterilere servis yapıyordu. Önlerinde uzayıp giden plajın açıklarında lacivert bir deniz ve bıçak gibi keskin bir hat halinde uzanan ufuk çizgisi vardı. Kocaman dalgalar öfkeli hışırtılarla kumsala çarpıyordu. Tek bir bulutun bile görülmediği gökyüzünde, güneş tam tepe-

de parıldıyordu. Madeleine, oturur oturmaz, Bernard'ı o olağanüstü arabası ve "sportif" sürücülüğünden dolayı kutladı. Hızdan, patinaj kontrolünden, takviyeli vitesten, çift debriyajdan söz edildi. Bu konuşmaların dışında kalan Jean, Bernard'ın motor tutkusunun eskilere dayandığını anımsadı. On, on beş yaşlarında büyük bir hazla araba kataloglarına dalar, düşsel yarış arabaları çizer, gazetelerdeki ünlü yarışçıların resimlerini keserdi. Jean o zamanlar, "direksiyon delisi" diye takılırdı ona. Madeleine bu teknik tartışmaya gayet rahat katılıyordu. Corinne bile zaman zaman ortaya bir laf atıyordu.

"Hâlâ araba kullanmıyor musun?" diye sordu Bernard.

"Hayır! Birkaç kez denedim, başaramadım."

"Neden?"

"Fazlasıyla dalgın ve sinirli" dedi Madeleine. "Ne garip! Oysa deneyleriyle uğraşırken şaşırtıcı bir el becerisine sahip. On parmağında on marifet var. Ama laboratuvarından çıktığında, kendine özgü beceriksizliğine dönüyor yeniden. Sonuç: Ben, beyefendinin şoförlüğünü yapıyorum!"

Komik bir boyun eğiş havasına bürünmüştü. O sırada, tüyleri diken diken olmuş bir köpek geçti önlerinden. Bir totemin dibinde durup arka ayağını kaldırdı. Garson, peçeteyle kovaladı onu. Corinne, kuzey rüzgârına rağmen "güneş banyosu" fikrini ortaya atmıştı. On dakika sonra herkes mayosunu giymişti bile... Bernard, meşin gibi gergin duran esmer, pürüzsüz derisi, çıkık pazuları, dümdüz göbeği, kaslı baldırları, iri burnunun üstündeki yeşil gözleri ve daracık slipiyle ortaya çıktığında, Jean'ı bir ağırlık ve hantallık duygusu sardı. Buna karşılık Corinne, onca körpeliğine rağmen, yüzünde yorgunluğun da izlerini taşı-

yan Madeleine'in gizemli ve farklı görünüşü yanında onun kadar çekici değildi. İkisi de bambuların altında deniz yataklarına uzandılar. Bernard ve Jean, kendilerini kanıtlamak istercesine denize atladılar. Su buz gibiydi. Çıktığında Bernard jimnastik hareketlerine başladı. Jean, gülünç olmak korkusuyla aynı şeyi yapmaya çekindi. Isınmak için hızlı adımlarla kumsal boyunca yürümeye başladı. Bernard arkasından gelip ona yetişti. Rüzgâra karşı, yan yana sessizce ilerlediler. Kum tanecikleri gözlerine giriyor, kumsala çarpan dalgaların köpükleri ayaklarını ıslatıyordu. Jean, ayak bileklerinin çevresinde bir anda oluşup kaybolan binlerce köpüğün dantel beyazlığındaki kıvrımlarına bakıyor, bu da onun başını döndürüyordu. Birden Bernard mırıldandı:

"İlk arabamı anımsıyor musun?"

"Ya, evet" dedi Jean,

Oysa hiç anımsamıyordu. Ayıp olmasın diye sordu:

"Neydi markası onun?"

"Eski bir 'Citroen'di. Lise sınavlarının bitiminde evdekiler armağan etmişlerdi onu. Kim bilir neden, adını Carmen koymuştum."

Anıları birden canlanan Jean atıldı:

"Neden mi? Çok hoşlandığın bir kadının adıydı ya!"

"Doğru! Hatta üçümüz dillere destan bir gezinti yapmıştık Fontainebleu'ya! Patlayan lastik hikâyesini hiç unutamam. Ne âlemdi değil mi?"

Jean ormandaki gezintiyi anımsıyor, ama patlayan lastik, belleğinde hiçbir şey uyandırmıyordu.

"Nasıl anımsamazsın?" dedi Bernard. "Etrafı sel götürüyordu. Sen bana şemsiye tutarken ben lastiği değiştiriyordum. Birden kriko kırılmıştı... ve sen de demiştin ki,

'Şimdi kriko da değişmeli!...' Carmen'in o anki yüz ifadesini hiç unutamam."

Katıla katıla gülüyordu... Şakayı komik bulmadığı halde, biraz şaşkın, o da gülmeye başladı. O eski günlerin gülüşmeleriyle şimdiki kahkahalar birbirine karışmış, gittikçe artıyordu. İnanılmaz bir şey diye düşündü Jean. Ona adice davrandım, dargınlığımıza ne kadar üzüldüğümü anlatmaya hiç fırsat bulamadım. Yine de dostluğumuz bozulmamış gibi davranıyor bana! Hem yürüyorlar, hem de sadece ikisinin yaşadığı komik olayları yeniden anımsıyorlardı. "Kim bilir Prebendier ne yapıyordur?" "Bilmiyor muydun? Sayıştay'da danışmanlık gibi bir işi var!" "Ne, o salak Prebendier mi?" Prebendier, derken Brancourt, Michecoud, XI. Louis adını taktıkları o çaylak öğretmen gibi, artık geçmişte kalan tüm bu gölgeler neşeyle karşılarına çıkıyordu bir bir... Jean bir zamanlar günlük tuttuğunu anımsadı. Bir daha okumak hiç aklına gelmemişti. Bayağı eğlenceli olabilirdi bu. Sonra, güneş ve rüzgâr altında sabırla bronzlaşan kadınların yanına döndüler. Onlar birbirlerine iki üç sözcükten başka bir şey söylememiş olmalıydı.

Saat birde, üstü örtülü taraçada kurulmuş masalarına oturdular. Jean çok acıkmıştı. Mezelerin nefis görüntüsü iştahını daha da kabartıyordu. Bir yandan ağzı sulanıyor, bir yandan da ondan beklenmeyen, kişiliğini ötesinde bir şeyler söyleme isteği duyuyordu. Ama hiçbir şey gelmiyordu aklına! Şiddetli ışık onu sersemletmişti. Mayonezli kereviz salatası ile soslu enginarların birbirine karışan tatlarında yok olup gidiyordu sanki. İşgal zamanında yiyecek gereksinimini hep Bernard karşılamıştı. Karaborsadan alınan eti bisikletiyle taşıyan ihtiyarcık geldi aklına o an. Paslanmış gidonun üstündeki bembeyaz bıyıklı haliyle! Ve

birden başlayan yokluk... Bernard'la kavgasından sonra, bu türden sorunları tek başına halletmesi gerekmişti. Ya o günlük yiyecek kaygısı!... İnsanı öğürtecek kadar tiksindiren, hatta şaşkın hale getiren o takıntı... Berthelot Enstitüsü'ndeki tüm meslektaşları onunla aynı durumdaydı. Kobay eti almak için bile sıra bekleniyordu. Deneylerde kullanılmış bu hayvanlardaki eter kokusunu yok etmek için saatlerce kaynatmak gerekiyordu. Ya, Profesör Landier'nin resmi isteği üzerine, Alfort Veteriner Okulu'nun, elektroanselografi çalışmaları için Enstitü'ye süt danası yolladığı gün!... Hayvan anında parçalanmış, araştırmacılar arasında dağıtılmıştı. Yüzülen derileri ise hanımlara çanta olmuştu. Jean hafifçe gülümsedi. Bir an bu olayı anlatmayı düşündüyse de sonra vazgeçti. Ondan başka hiç kimsenin ilgisini çekmezdi bu anı. Laboratuvarın önündeki çimenlikte, patates ve soya fidanları yetiştiriyorlardı. Başka ülkelerde sürdürülen çalışmalar hakkında hiçbir bilgi ulaşmıyordu onlara. Bir çeşit tutsaklık, düşünsel bir tıkanıklıktı bu. Oysa yabancı yayınları tekrar okuyabilmeyi ne kadar çok isterlerdi!... Zaman zaman, telsiz tarama araçları mahallenin içinden yavaşça geçerdi. Bir gün Almanlar, sokağın köşesindeki küçük evde saklanan bir grup direnişçiyi yakalamıştı. Ama artık Madeleine'le evliydi, mutluydu ve deniz kıyısında ızgarada pişmiş barbunya yemekteydi. Sonunda, Alfort Veteriner Okulu'nun yollamış olduğu iki dananın öyküsünü anlattı. Ölçülü gülüşmelere (bu balıklar da kılçık doluydu!) yol açtı bu.

Bernard, "Bu olayı bilmiyordum. Doğrusu o sıralarda pek görüşmüyorduk!" dedi.

Jean konuştuğuna pişman oldu. Mesleğiyle ilgili olmayan bir konuda her ağzını açtığında, pot kırmaktan kendi-

ni alamıyordu. Kadınlar hiçbir şeyin farkında değildi. Sessizliğin yerleşmesine meydan bırakmadan çene çalıyorlardı. Garson hesabı getirince Bernard ödemeye yeltendi, fakat Jean kurumlu bir havayla engel oldu ona:

"Hayır, lütfen dostum! İzin ver..."

Eski günlerde Bernard'ın cüzdanını cebinden çıkarışını o kadar çok görmüştü ki! Arkadaşına olan tüm borçlarını bir kerede ödemiş olma duygusuyla, küçük çanağa kâğıt paraları atıverdi. Bernard belli belirsiz güldü. Bu düşünce uyumu, bir el sıkışması kadar sıcaktı. Jean birden hareketlenme, şakalaşma, canlanma gereksinimi duydu. Oysa yalnız iki bardak içki içmişti... Beyni karıncalanıyordu. Aslında genç ruhlu biriyim, diye geçirdi aklından. Beni ciddi ve kaygılı kılan mesleğim.

"Gerçekten yarın mı gidiyorsunuz?" diye sordu.

"Evet" dedi Bernard, "Gitmem şart. Daha fazla kalamam."

Corinne denize bakarak yapmacıklı bir şekilde içini çekti.

"Bu son gece birlikte bir yerlere gitseydik" diye mırıldandı Jean.

Madeleine ve Bernard'ın yüzünde okuduğu şaşkınlık, sanki kendisi değil de, bir başkası konuşmuş gibi bir izlenim uyandırdı onda. Sadece Corinne önerisini doğal karşılamışa benziyordu. Onun gözünde herkes gibi davranan biriydi.

"Ah evet" dedi "Koubilai Kulüp henüz kapanmadı. Müthiş bir yer doğrusu."

Bernard da onayladı. O sırada Jean, Madeleine'e onunla baş başa çıkmaya söz verdiğini anımsadı. "Bir gece kulübüne gitmek istiyorsam, onlara ihtiyacım yok..." Karısı

bu sözü unutmuş olmalıydı. Aksi halde gözlerindeki düş kırıklığını okurdu. Jean'ın bu yüz seksen derecelik dönüşü karşısında biran afallayan Madeleine, tekrar gülümsüyordu. Kocasının, tatilden, sosyal ilişkilerden, yaşamdan tat almasına besbelli ki seviniyordu. Jean, içinden geçenleri kendisi bile kestiremezken, bunları karısının okuyabileceğini sanmakla büyük bir yanılgıya düştüğünü anladı. Kadınların kavrayış yeteneği belirli bir sınırı aşmazdı. İnsan karakterinin özü, başkasının dikkatinden gizlediği şeydir. Bir yabancının bakışı ta derinliklerimize ulaştığı zaman, ruhumuzda tek bir karanlık köşe kalmaz. Bu şiddetli ışığın altında tüm savunma mekanizmamız zayıflar, kişiliğimizi yitirir, sadece algılayan ve tepki gösteren bir makine, gizemini yitirmiş bir beden oluruz. Herhangi biri, herhangi bir şey... Acaba, beyne uygulanan hangi deney bunu bir gün kanıtlayabilecekti?

"Buradan iki kilometre uzak" dedi Corinne.

Tekrar güneşin altına döndüler. Rüzgâr dinmişti, fakat denizin üstü hâlâ beyaz köpüklerle kaplıydı. Deniz yatağına uzanan Madeleine, "Oraya saat kaçta gideriz?" diye sordu.

Jean elini tuttu. Dördünün birlikte çıkma önerisini kabullenme inceliğini gösterdiği için karısına minnet duyuyordu. Corinne birdenbire çığlık attı: Gözüne bir kum tanesi kaçmıştı.

"Batıyor!"

Ağlıyordu. Madeleine çantasından bir mendil çekti. Birbirlerine iyice yaklaşmış olan iki kadın çehresi... Corinne'in göğüsleri Madeleine'inkinden daha büyük, kalçası ise daha dardı. Ayak tırnakları parlak bir kırmızıya boyanmıştı.

"Tamam" dedi Corinne, "Oldu işte! Sağ olun!"

Gözlerini kırpıştırdı, burnunu çekti. Yanakları ıslak, gözleri kıpkırmızı, gülümsüyordu. Jean ona baktıkça, yan odada gece sevişen kadın olduğuna inanmaktan kendini alamıyordu.

*

Dipteki duvara dayalı masanın yeri gayet iyiydi. Bir yanında kadınlar için rahat bir oturma yeri, diğer yanında erkekler için birer alçak tabure vardı. Bir köşede iğreti oturan Jean, birkaç çiftin yorulmak bilmeksizin dönüp duruşunu ilgiyle izliyordu. Alacakaranlıkta, tek tük ışıklı noktalar beliriyordu. Orkestra yoktu ama, hoparlör piste kuvvetli bir müzik yayıyordu. Parçalar birbiri ardı sıra çalıyordu. Kadın veya erkek olsun, sanki orada bulunanlar eğlenmeye değil de, belirli bir görevi yerine getirmeye gelmişlerdi. En hızlı figürlerde bile yüzleri özenli bir işçinin ifadesini taşıyordu. Uzun bir süreden beri, bu tür eğlence yerlerine gitmeyen Jean'ı havasızlık, sigara dumanı ve gürültü çok rahatsız etmişti. Fakat şaşkınlığını hiç açığa vurmak istemiyordu. Buraya geliş önerisi ondan kaynaklanmamış mıydı? Corinne, müziğin ritmine uyarak omuzlarını hareket ettiriyordu.

"Müthiş plakları var."

"Evet" dedi Madeleine. "Şuradaki delikanlı ile esmer genç kıza bakın, ne de güzel dans ediyorlar!..."

Dekolte beyaz elbisesi, lal taşından kolyesi ve gizemli gülümseyişiyle çok güzeldi Madeleine. Çok görmüş, çok yaşamış bir kadının gülümseyişi... Her zamanki gibi, "Bu gece nasıl giyinmem gerekiyor?" diye sormuştu Jean karısına. O da kravat takmasını önermişti: Mavi olanını. Bernard kravatsızdı. Gömleğinin iyice açılmış yakasından,

bronzlaşmış adaleleri göze çarpıyordu. Gözlerinin çevresinde ince kırışıklıklar belirmişti. Bileklerinde güneşten sararmış kıllar parıldıyordu. Besbelliydi ki, Bernard hoşuna gidiyordu Madeleine'in. Ya o, Bernard'ın hoşuna gidiyor muydu acaba? Jean birden öyle olmasını diledi. Madeleine, kocasına değil de çekici bir yabancıya davranıyormuş gibi cilveli bakışlarla elini tutarak fısıldadı:

"Beni dansa kaldırmayacak mısınız beyefendi?"

"Çok isterdim Madeleine, fakat bu yeni danslardan hiç anlamam, bilirsin. Gülünç duruma düşerim..."

"Bu modern bir dans değil ki, *slow*... Haydi gel, çabuk ol!"

Özür dileyerek yerinden kalktı. Daha ilk adımlarda tüm özen ve dikkatine rağmen onu idare edemeyeceğini anladı. Tempoya uymaya çalışıyor, beceremiyor, orada kök salmışa benzeyen bir çifte çarpıyor ve dizlerini bükerek sallanıyordu. Etrafındaki tüm insanlar onlardan daha gençti. Beş-on dakika çabaladıktan sonra gülerek yerlerine döndüler. Bir kenarda dans eden Bernard ve Corinne de, az sonra masaya oturdular.

"Buranın hiç havası kalmamış artık." dedi Bernard, "Ağustos ayında gelmiş olsaydınız..."

"Kıpırdamak bile mümkün değildi" dedi Corinne.

"Evet, ama daha eğlenceliydi!..."

Bernard gelip Madeleine'nin önünde eğildi. Madeleine de hafif bir baş hareketiyle davetini kabul etti. Masaların arasından süzülüp gittiler. Kalçalarını hareket ettirerek ve omzunu geriye iterek dimdik yürüyordu Madeleine. Aynı, nesnenin görünümünün gelen ışığa göre değişmesi gibi, onu da bu adamın yaklaşması farklı kılıyordu sanki. Bernard onu kollarının arasına aldığında Jean bir iç sıkıntısı

duydu. Pek tatsız bir duygu değildi bu gerçi. Sanki hem Madeleine'di, hem değildi. Hem tanıdığı ve sevdiği kadındı, hem de başka bir erkeğin arzulayabileceği bir yabancı... Birden ne de güzel dans etmeye başlamıştı. Bu modern figürleri nerede öğrenmişti? Bedeni bir kedi esnekliği ve büyük bir rahatlıkla kıvrılıyordu. Profili yırtıcı bir kuşu andıran birinin kollarında kayıyor, dönüyor, salınıyordu; Bernard, Madeleine'i öylesine sıkı tutuyordu ki, karısı onu tüm bedeniyle hissediyor olmalıydı. Ya o, Bernard? Karısını göğsüne yasladığında, neler geçiriyordu acaba aklından? O kadar çok kadın tanımıştı ki, onu diğerleriyle kıyaslıyor olmalıydı. Belki de Corinne'le! Başını Madeleine'in üzerine eğmiş kulağına bir şeyler fısıldıyordu. Ağzı tütün kokuyor olmalıydı. Erkeksi bir koku... Sigara içmeye tekrar başlasam! Neden söz ediyordur ona? Umarım benden değil! Birbirlerine iyice sokulmuş dans ederek yaklaştıklarında Jean gülümsedi onlara. Bernard'ın eli Madeleine'in omzunda, bacakları birbirine dolanmış gibi, yüzleriyse değecek kadar yakın... Onlar uzaklaşırken bakakaldı.. Bernard karısını alıp götürüyor, eşlik eden müzik de sanki bu olayı kutluyordu. Bir yudum viski içti. Dilinde binlerce buzlu nokta hissetti o an.

"Karınız çok çekici!" dedi Corinne, "Gözlerinizi ondan ayıramamanızı çok iyi anlıyorum!"

Corinne'in bu sözleri onu utandırdı. Hem duygularını açığa vurduğu, hem de onlar dansa kalktığından beri Corinne'e bir tek söz bile söylememiş olduğu için kızdı kendine. Aslında, masadaki küçük fenerin hafifçe aydınlattığı, bu yapmacık ve arzu uyandıran kadına ne söyleyebilirdi ki? O boyalı dudakları ve parlak renkli gözleriyle, onun dünyasına ait değil gibiydi.

"Demek karar verdiniz" dedi, "Yarın Paris'e dönüyorsunuz."

"A, evet" diye içini çekti Corinne, "Tatil bitti. Ya siz, bizden sonra daha çok mu kalacaksınız?"

"Dört beş günden fazla değil..."

"İşinizi özlemiyor musunuz?"

Bu soru şaşırttı onu, ama hoşuna da gitti. Evet, dinlenmek ona çok yararlı olmuştu. Ama, iş arkadaşlarının Paris'te direktiflerinin ışığında sürdürdükleri çalışmaları düşünmekten de kendini alamıyordu doğrusu. Laboratuvarlarında ne tür deneylerin yapıldığını merak etti Corinne. Jean önce belirsiz terimlerle geçiştirdi sorularını, ama sonra genç kadının bayağı ilgilendiğini görünce, yüreklendi, canlandı. Teknik ayrıntılara girdi.

"Hayvanların canını yakmak size hiç yakışmıyor!"

"Canlarını yakmıyorum ki!"

"Uyutuyor musunuz?"

"Evet, çoğu kez öyle."

"Her zaman değil mi?"

"Yani... Kronik kediler diye adlandırdığımız, kafataslarına tutturulmuş ve beyinlerine yerleştirilmiş elektrotlarla yaşayan kedilerimiz var. Zaman zaman anestezi uygulamadan deneylerde kullanıyoruz onları..."

"İğrenç, korkunç bir şey bu!"

"Neden olsun? Aygıta bağlanmak onlara acı vermez ki. Kediler çok iyi durumda. Normal bir şekilde besleniyorlar, oynuyorlar..."

"Kafataslarına tutturulmuş o elektrotlarla mı?"

"Tabii?"

"Size inanmıyorum. Aslında siz bir sadistsiniz! Melek yüzlü bir sadist!..."

Bunları söylerken, başını geri atmış, bakışlarında acımasız bir meydan okumayla gülmüştü. Corinne'in merakını uyandırdığını hisseden Jean, bundan pek memnun oldu. Huzursuzluğunu gizlemek için biraz daha içti.

"Peki ya, üstünüze atlamıyorlar mı? Hiç saldırıp tırmalamıyorlar mı?"

"Evet, yakalamasını bildiğimiz halde, bazen oluyor. İşte bakın!..."

Bileğindeki bir yara izini gösterdi.

"Peki, bu kedileri kim getiriyor size."

"Şehir dışında dolaşan bir toplayıcı."

"Hiç köpek kullanmıyor musunuz?"

"Hayır. Beyinleri birbirlerinden boy ve yapı açısından fazlasıyla değişik oluyor. Bu da deney sonuçlarının yanlış olmasına yol açıyor. Oysa, tüm kedi beyinleri aynıdır. Onların beyinlerinden peş peşe kesiler alıp haritalar oluşturulabilir. Hepsi bir araya geldiğinde gerçek bir atlas ortaya çıkar."

Corinne sormaktan, Jean da yanıt vermekten bıkmıyordu. Karanlıkta yükselen müzik sesleri içinde sürekli konuşuyordu. Corinne'in gözleri, kedi gözü gibi pırıl pırıldı. Daha iyi anlayabilmesi için anlatacaklarını mümkün olduğunca basite indirgiyordu. Onun anlayacağı bir hale getirmek bayağı eğlendiriyordu Jean'ı. Çalışma arkadaşları, bunca ciddi konuya böyle hafiften değindiğini duysalar kim bilir ne kızarlardı. Madeleine neredeydi? Pistin kenarında Bernard'ın kolları arasında dönüyordu. Müzik kesildi. Dans edenler dağıldı. Madeleine, soluk soluğa gelip oturdu. Gözlerinin altı terden parlamıştı.

"Kocanız bana çok ilginç şeyler anlattı" dedi Corinne.

Jean, onun isteği üzerine, kendi kadar hırslı arkadaşla-

rıyla paylaştığı laboratuvar yaşamını anlatmayı memnunlukla sürdürdü. Baroli, uyku konusunda araştırma yapıyordu. Laboratuvarının bir köşesinde, sürekli olarak elektrot takılı kediler, fareler ve tavuklar vardı. Yorgunluğunu hiçe sayan Baroli, tüm gecelerini, sandıklarda uyuyan bir sürü hayvanın aynı anda oluşabilecek tepkilerini kaydetmekle geçiriyordu. En büyük dileği, geviş getiren hayvanların tepkilerini de kaydetmekti. Fakat sığır ve koyunları barındıracak yerleri yoktu. Bir diğeri, deniz sümüklüböceğinin hücrelerindeki elektrik akımını inceliyor, bazıları da farenin cinsel dürtüleri ile elektrikli yayın balığının davranışları üzerinde çalışıyordu... Ve bu bölük pörçük deneylerin her biri, aynı temel sırlara ulaşmayı amaçlıyordu. Jean, bir cümleden diğerine geçerek tartışmayı gittikçe koyulaştırıyordu. Konuşma yetisi onu birden sarhoş etmişti sanki. Acemi dinleyicilerinin karşısında, kendini şimdiye dek hiç bu kadar parlak hissetmemişti. Tabii ki Madeleine için bu konuların hiçbiri yeni değildi. Ama Corinne şaşkınlık ve hayranlıkla yeni bir dünya keşfediyordu. Bernard bile yoğun bir ilgiyle dinliyordu onu. Gözlerindeki parıltıda sevecenlik ve hayranlık vardı. Bu bakışını, eski günlerde bir iki kez daha görmüştü Jean: Bir bahis üzerine, odasından aşağıya yağmur borusunu kullanarak indiğinde ve liseyi iyi dereceyle bitirdiğinde... Yaşadıkları an ile, o çocuksu ve sevgi dolu anılar arasında geçen bomboş bir süre!... Bu dünyada zamandan etkilenmeyen bir dostluk olabilir miydi? Henüz yaşamın eşiğindeyken, her şey güven, düşünce ve duygu birliği içinde doğuyor; sonra ortam genişleyip değişiyor, herkes eğlence ile zorunluluklar, uzlaşma ile doğruluk arasında kendine göre bir yol çiziyordu. Sonuç olarak da bencil ve gözü doymuş iki orta yaşlı adam, bu duruma gelebilmek için günbegün yıkıma uğrattıkları duygula-

rı, birbirlerinin bakışlarında yeniden arıyorlardı. Hiçbir kadın bu özlemi anlayamazdı. Jean sadece Bernard için konuşuyordu artık... O an müzik hafifçe yeniden başlamıştı. Çiftler bir duman bulutu içinde yeniden ahenkle dans etmeye başlamıştı.

"Belki hiç duymamışsındır dostum, deniz sümüklüböceğinde, çapı onda bir milimetreye kadar olan dev hücreler bulunur. Bunlara mikroelektrot dediğimiz çok ince kayıt elektrotları sokabiliriz. (Onların çapları bir mikrondan az, düşünün bir!) Bu şekilde, sinir sisteminin işleyişini kendi ölçeğinde inceleyebiliyoruz. Harika bir şey bu! Fakat tüm bu nörofizyolojik teknik çalışmalar her gün biraz daha gelişmiş bir elektronik yerleşim gerektiriyor. Laboratuvarlarımız uzay füzelerinin uzaktan kumanda bölümlerine benzemeye başladı: Katot titreşim ölçekleri gibi iki yıl önce çok modern bulduğumuz aygıtların yerini yakında otomatik bir entegrasyon materyali alacak..."

Bernard başını sallıyor ve konuşmayı pek zorlanmadan izliyor gibiydi. Teknik terimler bile onu yıldırmıyordu. Öğrenciyken sınavlara hazırlanmak için birbirlerine sayfalar dolusu ders anlatırlardı. O eski, tütün rengindeki kanepe... Bernard'la Jean yan yana. Hava sıcak. Gramofonda bir plak dönüyor. Yerde kitaplar, defterler... Bernard Corinne'i veya Madeleine'i dansa kaldırmasa! Ona anlatacak daha o kadar çok şeyim var ki!... Yaptığım taslaklara göre hazırlanacak yeni kayıt makinelerinden söz etmeliyim ona, bir de cam mikro elektrotların yapımı için bulduğum o şeyden!

"Her şey planlarıma uygun yürürse, bu aygıt katotlu titreşim ölçeği gibi sadece verilen bir yanıtı incelemeyecek, otomatik olarak ortalama elli, beş yüz, bin yanıt verebilecek ve onları belleğinde tutacak! Sizi sıkmıyorum ya?"

"Yok canım!" diye mırıldandı Corinne.

Bernard garsona seslendi: "Yeniler misiniz?"

"Bak" dedi Jean, "Çok basit... Bir destek düşün..."

Müzik gittikçe güçlendiğinden, Bernard'ın duyabilmesi için masanın üzerine eğilmek zorunda kaldı. İki kadın da başlarını iyice yaklaştırdı. Lambadan düşen ışık huzmesinin içinde uzanan eller belirdi yavaşça. Madeleine viski bardağının buzlarını çıkarıp boş kül tablasına koydu, sonra kurutmak için parmaklarını salladı. Bir çakmak sesi duyuldu. Corinne bir sigara yaktı.

"Evet, evet anlıyorum" dedi Bernard, "Bu çok zekice bir buluş."

Sabahın ikisine doğru Madeleine yorgunluk belirtileri göstermeye başladı. Oysa Jean konuşmasını sabaha dek sürdürebilirdi. Otele birlikte dönüp, koridorda ayrıldılar.

"Şu berbat ışığı söndür" dedi Madeleine, Jean kapıyı usulca kapatırken.

Düğmeyi çevirdi. Göz kamaştıran tavan lambası odayı aydınlattı. Madeleine bir koltuğa çöküp simli gece sandaletlerini çıkardı.

"Bu gece çok konuştun."

Jean hemen karşı çıktı:

"Ne yani, saçmaladım mı?"

"Hiç de değil! Çok ilgi çekiciydin, çok da hoş konuştun... Belki biraz fazla!..."

Bu sözleri hafif alaycı bir bakış izledi. Jean karısından bir açıklama yapmasını isteyebilirdi. Ama sustu ve o akşamın anılarına dönmeyi yeğledi.

IV

Jean, son mektubu okumadan imzaladı, dosyayı sekreterine uzattı, şapkasını ve paltosunu kaptığı gibi laboratuvar kapılarının önünden fırtına gibi geçti... "Beş dakikanızı bana ayırabilir misiniz?" diyen Carisey'le bir an burun buruna geldi. Bekçi köpeği Flip'in havlamalarının duyulduğu bahçeden hızla geçip, puslu gökyüzünden ince ince yağan yağmurun altında, caddede buldu kendini. Saat altı buçuk olmuştu ve görünürde tek bir taksi yoktu. Oysa randevusu saat yedideydi. Gecikeceği kesindi. Hızlı adımlarla Neuilly metrosuna doğru yürüdü, sonra sabırsızlanarak koşmaya başladı. Paltosu omuzlarından aşağı kaymıştı. İki yanda sıralanmış sarı yapraklı, kalın gövdeli ağaçların arasından soluk soluğa gidiyordu. Her seferinde aynı şey tekrarlanıyordu. Dakik olmayı o kadar istediği halde, acil bir iş hep alıkoyuyordu onu. Çalıştığı bu Enstitü şehrin merkezine gerçekten çok uzaktı. Ta Neuilly'in öbür ucunda... Neyse ki, Bineau caddesinde bir daire bulabilmişlerdi. Karaciğerine saplanan şiddetli bir ağrıyla, birden soluğu kesildi, iyice yavaşladı. Metroya binse, seansın ancak sonuna yetişebilecekti. Aynı geçen perşembe olduğu gibi. Yazık olacaktı. Etrafına bir kez daha baktı ve birden umutla doldu. Boğuk bir sesle haykırdı:

"Hey, taksi... Taksi!"

Müşteri kollayan boş bir taksi kaldırımın kenarında durdu. Hemen kendini içeri atıp hızla kapıyı çekti ve soluk soluğa:

"Tronchet sokağı, no 18!"

Yanıp sönen ışıklardan ve yağmurdan parıldayan sonbahar akşamında, ne kadar da yavaş akıyordu trafik Paris'te! Arabaların her kırmızı ışıkta duruşu Jean'ı çok sıkıyordu. Şu şoför de kaplumbağa gibi adamdı! Onun yerinde Madeleine olsaydı, ilk sıraya ustaca sızmıştı bile. Gaza basmak için ne bekliyordu? Vardığında Jean saatine bir göz attı: Bir saat kadar geciktiğini sanmıştı. Oysa on dakikalık gecikmesi vardı sadece.

Pek iyi ışıklandırılmamış büyük salonda antrenörün sesi, bir kilisedeymiş gibi yankılanıyordu. Sekiz kişi, gruplara ayrılmış, kollarını sallıyor, eğiliyor, kalkıyor, gölgeleri zemin üzerinde bir ileri, bir geri gidiyordu, Jean hemen vestiyere koştu, kolonya, ter ve yün kokularının birbirine karıştığı küçük metal dolabı açtı, çabucak soyunuverdi. Üstüne mavi bir eşofman geçirdi, ayağına espadrillerini giydi. Az sonra, "Selam" diye bağıran Bernard'ın soluna geçmişti bile. Bernard ayaklarından beline kadar gömülüymüş gibi gövdesiyle daireler çiziyordu. Kel kafalı, bıyıklı, pembe yanaklı antrenör Georges, Jean'a, bir el işaretiyle bu seferlik de affettiğini belirtti. Jean çalışmalara öyle bir istekle katıldı ki, kısa sürede kan ter içinde kaldı. Henüz alışık olmadığı için hareketleri pek rahat değildi.

Georges kısık bir sesle bağırıp duruyordu.

"Şu dizinizi gerin bakalım... Şu karnınızı da içeri çekin, haydi!... Baş dimdik, omuzlar serbest!... Yedi, sekiz, dokuz..."

İnsanüstü bir çabayla adeta kişiliğini ve yaşını unutan Jean, durumunu kabullenmiş bir pranga mahkûmu gibi hissediyordu kendini. Hareketleri yaparken, tüm bu alıştırmaların ona sağlayacağı yararı düşünüyor, pes etme

noktasındayken cesaretini tekrar toplamak için Bernard'a bir göz atıyordu. Arkadaşı sırtüstü yatmış, ellerini ensesinin altında kavuşturmuş, bacaklarını sürekli hareket ettiriyor ve durumundan hiç de rahatsız görünmüyordu. Yorulmuyor, temposunu hiç bozmuyordu. Paris'e döneli bir ay kadar olmuştu, ama teni hâlâ bronzdu. Bu zindeliği, bu sağlıklı görünümü nasıl koruyordu acaba?... Bu salonda birlikte aynı hareketleri yapmak, onun gibi düzenli ve derin soluk almak ne güzeldi! Lisede jimnastik derslerinde çoğu kez yan yana olurlardı. Bernard'ın jimnastik aletlerinde üstüne yoktu. Kedi gibi çevikti. Jean'a gelince, atlamak ve tırmanmak gibi hareketlere bedeni hiç yatkın değildi. Tırmanma ipi en korkulu rüyasıydı. Yere bir metre uzaklıkta asılı durarak, avuç içleri gerilmiş, bacaklarını havada hareket ettiriyor, kendini bir un çuvalı kadar güçsüz ve ağır hissediyordu. Bir gün de olanca gayretini gösterirken hafifçe yellenmişti. Tüm sınıf katıla katıla gülmüştü tabii! Vıraklayan kurbağalar gibi... Bu utanç duygusu haftalarca peşini bırakmamıştı. Onunla alay ediyor, önlerinden geçerken birbirlerine işaret edip burunlarını tıkıyorlardı. Ya Bernard? İlk önce diğerleri gibi o da gülmüştü. Ama sonra, epey sonra, Jean'la en çok alay edenlerden Lefaucheux'yü teneffüste bir güzel pataklamıştı. Müthiş bir dayaktı bu! En azından Jean öyle anımsamak istiyordu. Arkadaşının bu kahramanca girişimini bekleye bekleye, acaba zamanla olmuş gibi mi düşünmeye başlamıştı olayı?... Bu anıda gerçekle düş payını ayırt edebilmek artık olanaksızdı. Günlüğünden bulup okuması gerekecekti.

Nereye kaldırmıştı acaba? Tam olarak bilemiyordu. Herhalde hizmetçi odasındaki o büyük sandığın ta dibindeydi. Kasları giderek yoruluyor, soluğu kesiliyordu. Sonuna kadar dayanamayacaktı. Daha üç hareket vardı...

İki... Bir... Of! Bernard'a döndüğünde bakışlarındaki onayı görerek rahatladı. Yeni olduğu için, antrenör, Jean'a halter çalışması yaptırtmadı. Onun yerine, soluklanması için birkaç gevşeme hareketi önerdi. Arkasından top seansı başladı. O kocaman top hızla elden ele geçiyor, Bernard'dan Jean'a, Jean'dan Crepin'e, Crepin'den Lallemand'a fırlatılıyordu... Gövdesinin tam ortasında sanki bir havan topu patlar gibi olmuştu.

"Şimdi tek elle!"

Duşun altında bir araya geldiler. Her biri kendi kabinindeydi, ama bölme üstlerinden sohbet edebiliyorlardı. Duştan kuvvetle akan sıcak sudan önünü bile göremeyen Jean, yerinde hoplayıp zıplıyor ve hızla bedenini ovuşturuyordu. Onca zaman sadece düşünce seviyesinde yaşamıştı, ama işte şimdi bedeniyle haşır neşirdi. Her şey Bernard'ın ona anlattığı gibi oluyordu. Şarkı repertuvarı son derece eskimiş olan mimar Crepin, bir yandan sabunlanıyor, öte yandan da avazı çıktığınca "Ramona" şarkısını söylüyordu. Yandaki bölmede sanayici Lallemand, zaman zaman öylesine tiz bir perdeden söylüyordu ki, sesi yüksek notalara varamıyordu. Dişçi Hervieu tempoyla dizlerine vurarak "dum dum" diye bir şarkı tutturmuştu. Biraz ilerdeki birkaç kişi de suyun gürültüsünü bastırmak için yüksek sesle konuşuyor, gevrek gevrek gülüyordu. Bernard başını bölmenin üstünden uzatarak. "Ne haber?" diye sordu. Saçları alnına düşmüş, yüzü ıslanmış, dudaklarında yayvan bir gülümseme belirmişti. Jean onun tartıp biçen bu rahat bakışlarının altında çırılçıplak olmanın sıkıntısını duydu.

"Zayıflamaya başladın bile" dedi Bernard.

"Evet, sanırım biraz" diye yanıtladı. "Tabii ki, jimnastik benim için çok faydalı..."

Fark ettirmemeye çalışarak, hafifçe yana döndü ve bacağıyla bedeninin ön kısmını saklamaya çalıştı. Askerlikte bile bu çekinme duygusundan kurtulamamıştı. Halbuki Bernard, erkeklik organı apaçık ortada, rahatlıkla gidip geliyordu. Duştan çıkıp vestiyerin tam ortasında kurulanmaya başladı. Herkesin içinde bir tek o, beline havlu bağlamamıştı. Jean başka tarafa bakmaya çalışıyor, ama ne kadar kaçınsa da esmer kıllarla çevrili, bu buruşuk ama güçlü uzantıya gözleri takılıyordu. "Gurur duyuyor olmalı" diye düşündü.

Georges'in tüm öğrencileri, aynı ağır çalışmayı sportmence paylaşmanın verdiği dostluk duyguları içindeydi. Birlikte bunca ter attıktan sonra hemen ayrılmak olur muydu hiç? Sırayla tartıldıktan sonra aşağıdaki bara, dostluklarına kadeh kaldırmaya gidiyorlardı. Jean, Bernard'la yalnız olmayı yeğlerdi. Ama bu, grup anlayışına ters düşerdi. Bar sahibi onlara, yıldızları dökülmüş o berbat aynanın önündeki aynı masayı ayırırdı. Neon ışığı herkesin yüzünü soluk ve yorgun gösteriyordu. Tümüyle kontrplak, mozaik ve madeni eşyalardan oluşan bu dekor ne kadar da sevimsizdi. Ama kim bilir neden, buradan vazgeçmek akıllarına gelmiyordu. Garson bu müşterileri öylesine iyi tanıyordu ki, hiç sormadan her zamanki içkilerini getiriyordu. Meslek anlayışından kaynaklanan bu tutum karşısında, kimse bir kez bile olsun başka bir şey ısmarlayıp onu üzmek istemezdi.

Jean, bolca maden suyuyla karışmış viskisini bir dikişte içti ve hemen bir yenisini ısmarladı. Her jimnastik akşamı olduğu gibi, dokuza çeyrek kala döneceğini söylemişti Madeleine'e. Bernard'ın arkadaşlarından evli olan üçü, birer tek attıktan sonra aceleyle gittiler. Karısı seyahatte olan dişçi Hervieu ise, onlarla kalabileceğine memnun görünüyordu. Kendilerine kocaman sandviçler getirttiler. Jean, bu sade bekâr yemeğini zevkle izliyordu. Masadakiler, at

yarışları, kış sporları, politika gibi konulara dalmıştı. Bunların hiçbirisiyle ilgili değildi doğrusu. Bu durumda Bernard'ın diğerleriyle daha fazla konuşması doğaldı. Sohbete iyice dalmış, Jean'ın varlığını unutmuş gibiydi. Bir an geldi, Hervieu'ye yanıt vermek için sırtını tamamen döndü. Oysa bu adamın ilgi çekici hiçbir yönü yoktu. Aralarında iki araba markasını karşılaştırıyorlardı. Jean'a o an, dostlukları sanki yavaş yavaş elden gidiyor gibi geldi. Birkaç kez belirgin bir şekilde gülerek ve Bernard'ın her dediğini onaylayarak dikkatini çekmeye çalıştı. Boşunaydı...

Zaman ne de çabuk geçiyordu. Saat sekiz buçuk olmuştu bile! Gitmesi gerekiyordu. Bernard'ı, arkadaşları bile olmayan ve belki de bütün bir akşamı geçireceği bu adamlarla bırakıp gitmek... Özendi onlara.

"Artık Pazartesi'ye görüşürüz" diye mırıldandı.

"Gidiyor musun hemen?"

"Madeleine beni bekliyor!"

"Hafta sonundan önce beraber olalım bari, ne dersin? Biliyorsun, ayın on yedisinde Amerika'ya uçuyorum."

"Ne?" diye geveledi Jean, "Bana bir şey söylememiştin..."

Çok üzülmüştü.

"Bir iki haftayı geçmez" dedi Bernard. Dostça gülümsedi ona. Jean'ın kini, öfkesi o anda uçup gitti. Bernard'a bakarken, böylesine erkeksi bir yüzün zaman zaman bu denli sevecen olabilmesine şaşıyordu. Keşke birkaç dakika daha kalabilseydi. Herkesin elini sırayla sıkarak dışarı çıktı. Sokakta, birden kaslarındaki ağrıyı hissetmeye başladı.

*

Sarılı beyazlı kedi, girişteki radyatörün mermerine uzanmış, bir gözü kapalı, ön ayağını sarkıtmış bekliyordu

onu. Jean paltosunu çıkarırken, kedi doğruldu, gerindi ve usulca yere bıraktı kendini. Sonra burnunun ucuyla pantolonunu yokladı. Ondan hem korkuyor, hem de onu arıyordu. Jean her geldiğinde, fazla yaklaşmadan şimdi yaptığı gibi etrafında dönerdi. Biraz meraklı, biraz da büyülenmiş gibi. Ama yine de, düşmanca ve huzursuz... Sahibi bir adım ilerleyince çevik bir hareketle kendini yana attı. Göz bebekleri iyice büyümüş, tüyleri diken diken olmuştu. Savaşa hazırdı. Jean ise, hiç istifini bozmadan kedinin önünden geçip salona girdi.

Duvarları uçuk sarı renkli kâğıtla kaplı odaya, 16. Louis stilinde birkaç güzel mobilya, Çin işi lake bir sehpa, eskimiş deriden iki İngiliz koltuğu, lamba haline getirilmiş iki Çin vazosu yerleştirilmişti. Odanın küçük boyutu içinde tabloların ölçülü modernliği, ortamın o zarif dağınıklığı, belki de aydınlatmanın özelliği, hem gözleri hem de zihni dinlendiren bir sevimlilik yaratıyordu. Madeleine, etrafında dağılmış kâğıtlar arasında bir divana uzanmış elinde kapaksız bir dolmakalemle yazıyordu. Jean bu rahatsız halde nasıl çalışabildiğini hiç anlayamıyordu. Kocası geldiğinde yerinden kıpırdamadı. Siyah pantolonu ve mor kazağıyla hâlâ tatilde gibiydi. Sol eli dağınık saçlarının içine kaybolmuştu. Gözlüklerini takmıştı. Bu zorunluluğu kendine uzun süre yedirememiş, ancak on beş gün önce takmaya başlamıştı. Kemik çerçeveler yüzüne göre fazlasıyla büyüktü. Bu da ona, profesör kılığına girmiş bir çocuğun komik görünümünü veriyordu. Gözlük taktığına bu kadar üzülmesi, Jean'da bir şefkat duygusu uyandırıyor, hem takılmak hem de kucaklamak istiyordu karısını.

"A, geldin mi?" dedi gözlüklerini çıkartırken. "Saat kaç oldu?"

"Tam dokuz."

"Oldu mu o kadar? Kendimi kaptırmışım. Bu çeviri beni öylesine uğraştırıyor ki! İngilizce okunduğunda harika, ama Fransızcaya çevrildiğinde sıradan bir konuşmaya dönüşüveren bir sürü kelime oyunu ve espriyle dolu bir metin..."

Uzanıp karısını öptüğünde, çok iyi bildiği o parfümün kokusuyla birlikte, bir sürü dağınık kâğıt, karalama ve sözlük atmosferinde buldu kendini.

"Acıktın mı?" diye sordu Madeleine.

O kocaman sandviçleri yiyen Bernard ve arkadaşlarını anımsayarak:

"Evet, hem de çok" dedi.

Madeleine mutfağa girdi ve biraz sonra tekerlekli masayla döndü. Sofra iki kişilikti. Tekerlekler hafifçe gıcırdıyor, sürahideki şarap tepsiyle birlikte sallanıyordu.

"Ah, şu masa!" dedi Madeleine. "Sonunda paramparça olacak, artık onarmam gerekiyor..."

Evde her şeyi o tamir ediyordu. Parçaları çıkmış mobilyaları, gevşeyen prizleri, sarkmış perde kordonlarını...

Jean bakışlarını alışkanlıkla tavandaki yere kaldırdı. Köşede, pencerenin yanında bir nem lekesi yayılıyordu. Her halde üst katın balkonundan gelen bu su sızıntısı, gittikçe rengi solan ve kabaran kartonpiyeri aşındırmıştı. On gün önce haber ilettikleri yönetici, onarım için henüz kimseyi yollamamıştı. Çatlaklar sanki biraz daha büyümüştü. Oluşan şekiller Jean'a, İngiltere haritasını anımsatıyordu.

"Neler var bu akşam?"

"Çeşit çeşit hardallı söğüş et, salata, peynir... Aa, bir de dünden bezelye kalmış. Isıtayım mı?"

"Yo hayır, bunlar gayet iyi!"

Karşılıklı oturdular. Bu baş başa kaldıkları saat, günün en güzel saatiydi. Yatıya kalmayan hizmetçi, akşam yeme-

ğini hazırladıktan sonra gidiyordu. Yemeğe başlar başlamaz kedi usulca yaklaştı, tortop oldu ve masanın üstüne atladı. Bu onun ayrıcalığı idi. Beş yıldır her akşam Madeleine'in soluna geçip ön ayaklarını birleştiriyor, fosforlu gözleri ve oynak burnuyla, sahibesinin tabağından et parçacıklarını alacağı anı sabırla bekliyordu.

"Hayret, bu kedi edepsizlikle kibarlığı nasıl da bir araya getirebiliyor?" dedi Madeleine. "Jimnastik nasıl geçti bugün?"

"Harika" diye yanıtladı ağzı dolu... "Antrenör tempoyu iyice hızlandırdı. Sanırım bu ay içinde beni de diğerleriyle birlikte halter çalıştıracak."

"Aşırıya kaçmıyorsun ya?"

"Şaka mı ediyorsun? Bernard..."

"Bernard buna alışıktır."

"Ben de alışmak üzereyim..."

Karısındaki kaygılı hava gene de değişmedi. Bu yaşta jimnastik yapmasını besbelli ki saçma buluyordu. Zayıflamasını bile istemiyordu sanki. Oysa jimnastik yapmaktan, gençleşmekten ve hayata dört elle sarılmaktan ne denli mutluluk duyduğunu anlaması gerekirdi... Kim bilir, belki de hoşuna gitmeyen tüm bunlardı.

"Emin ol, çok yorgun görünüyorsun. Bu verdiğin beş kilo yüzünü çöktürdü. Daha geçen gün Paulette'le bundan söz ediyorduk..."

Jean sözünü kesti:

"Bana yararı olanı benden daha iyi bilemezsin ki! Tatil dönüşünden beri sanki başka bir insanım. Daha hızlı ve daha büyük bir zevkle çalışıyorum. Bir kaç ay önce tüm işimi bitirmiş olarak laboratuvardan saat altı buçukta çıkabilir miydim sanıyorsun?"

"Evet ama bunu haftada sadece iki kez yapıyorsun."

"Haftada iki kez bile olsa büyük bir başarı benim için. Yok hayır, kesinlikle formdayım şu anda ve her şey yolunda gidiyor."

Madeleine pek ikna olmamış bir havayla başını salladı. Jean içini çekti. Onu sadece Bernard anlayabilirdi. O ana kadar hareketsiz duran kedi, dişlerinin ucuyla Madeleine'in tabağında ona ayrılmış küçük parçaları bir anda kaptı. Kedilere özgü o zarif hareketlerle parçaladı, keyifle yalanıp mırıldandı.

"Elma ister misin?" diye sordu Madeleine.

"Hayır, teşekkür ederim."

O anda bir düşünce geçti Jean'ın aklından:

"Hizmetçi odasının anahtarları nerede?"

"Mutfaktaki küçük dolapta? Neden?"

"Bazı önemli kâğıtlara bakmam gerekiyor."

"Bu akşam mı?"

"Yo hayır, acelesi yok."

Telefon çaldı. Jean kalkıp alıcıyı kaldırdı. Carisey'in sesini duyunca ani bir kaygıya kapıldı.

"Alo, şef, siz misiniz? Laboratuvardan arıyorum. Kedide beklenmedik tepkiler var. Ya elektrot kaydı, ya da bugüne dek yaptığımız tüm gözlemler yanlış. Boşuna uğraşmanın bir anlamı yok diye düşündüm..."

"Aman, sakın ha!" diye haykırdı Jean. "Her şeyi olduğu gibi bırakın. Hemen geliyorum..."

Telefonu kapattı. Omuzlarına bir bitkinlik çökmüş, kafası ağırlaşmıştı. Acaba yer hareketlerinde kaslarını çok mu zorlamıştı? Ayakkabılarını çıkarmaya, gazetesini okumaya, yatmaya can atarken, oraya gitmesi gerekecekti... Şu Carisey'in bitmek tükenmek bilmeyen enerjisi! Bir deney üstünde çalıştıklarında, hayvandaki sonuçları gözlemlemek için, tüm gecelerini orada geçirebilirdi. Gençken ben

de öyleydim, diye düşündü Jean. Ama yok, tam olarak değil. Landier'yi hemen ilk pürüzde rahatsız etmezdim ben... Carisey'in kaygılı bir yapısı vardı. Yeni bir işe başlarken kendine hiç güvenmez, hep kuşku duyar, telaşlanır, şaşkınlık içinde sağa sola devamlı fikir sorar, ama uygulamazdı. Bu seferki olay çok önemliydi. Jean'ın tatildeyken tasarladığı bir dizi yeni deneyi uygulamak söz konusuydu.

"Bir aksilik mi var?" diye sordu Madeleine.

Yardımcısının kararsızlığını anlattı ona.

"Tabii sen de, sabahın ikisine, üçüne kadar kalacaksın laboratuvarda."

"Yok hayır, sanmıyorum. Ne olursa olsun sana telefon ederim."

"Çıkmadan önce bir fincan çay içer misin?"

Laf olsun diye, "İstemem" dedi, fakat üstüne düşülmesinden son derece mutlu, tekrar oturdu yerine. Madeleine, tepside çaydanlık ve fincanlarla dönerken telefon tekrar çaldı.

"Yine mi!" dedi Madeleine.

Tekerlekli masaya tepsiyi koyarken "Çayını al" diye fısıldadı ve alıcıyı kaldırdı. Hemen ardından yüzü aydınlandı:

"Aramakla ne iyi ettiniz! Yo hayır, rahatsız etmiyorsunuz."

Madeleine'in gülümseyişi ve ses tonundan Bernard'ın telefon ettiğini anladı Jean. Kendisi cevap vermediğine hayıflanarak kalkıp diğer alıcıyı kaldırdı. Bernard:

"Yarın dördümüz birlikte bir yemeğe çıksak ne dersiniz?" diye soruyordu. "Uzun zamandır görüşemedik. Jean'dan haberlerinizi alıyorum ama yeterli değil. Ee, yarın nasıl sizin için? Bildiğim sevimli bir lokanta var..."

Madeleine, Jean'a baktı. O da hemen yanıtladı:

"Gayet tabii, olur."

"Tamam" dedi Madeleine, "Corinne nasıl?"

"Çok iyi. O da yeterince görüşememekten yakınıyordu."

"Paris böyle işte!"

Şuradan buradan biraz daha konuştuktan sonra, Jean alıcıyı karısının elinden aldı:

"Bardan mı arıyorsun?"

"Hayır, evden."

"Benden sonra epeyce kaldınız mı orada?"

"On, on beş dakika kadar..."

Jean anlaşılmaz bir memnunluk duydu ve diyecek başka bir şey bulamadı.

"Hepimiz bitkindik" diye devam etti Bernard. "Döner dönmez yatağa attım kendimi. Uyuyabilmek için bir polisiye roman okuyacağım herhalde..."

"Amma şanslı adamsın! Oysa ben laboratuvara dönmek zorundayım. Çuvallayan bir deney var da!"

Bernard'la konuşurken okul döneminin argo laflarının zaman zaman ağzından döküldüğünü daha önce de fark etmişti.

"Vah zavallı!" dedi Bernard. Jean gülmeye başladı. Yorgunluğu geçmişti sanki. Alıcıyı yerine koyarken, terleyen elinin izini fark etmişti siyah telefonun üstünde.

*

Flip zincirini çekerek gecenin karanlığında havladı. Sonra gelenin yabancı olmadığını anlayınca sustu. Çakıllı yolun hemen bitimindeki binada, tam beş pencere aydınlanmıştı. Yedi numaralı laboratuvarla, merdiven bölümünün pencereleriydi bunlar. Binanın geriye kalan kısmı bir ölüm sessizliğine gömülmüştü. Basamakları hızla çıkıp içe-

ri girdiğinde tavana asılı ampulün çiğ ışığı, Jean'ın gözlerini kamaştırdı. Açık yeşile boyalı duvarlar, kahverengi marley yer döşemesi ve etrafı saran o ilaç kokusu, düşüncesini çalışmaya iten bir bütün oluşturuyordu. Ayak sesleri uzun ve ıssız koridorda kuvvetle yankılandı. Kapıyı itip içeri girdiğinde, beyaz gömlekli Carisey'le burun buruna geldi.

"Açıklaması çok güç bir şey bu" dedi Carisey. "Diğerlerine uyguladıklarımın hiçbiri bu kedide olmuyor. Ya beyninde doğuştan bir kusuru var, ya da koordinatlarım tümüyle yanlış."

Jean omuz silkerek, "Yok canım!" dedi.

Bir "Faraday kafesi" oluşturan parmaklıkların ardında, başı elektrikle pıhtılaştırma sağlayan aygıta bağlı tekir bir kedi, masanın üstüne uzanmış yatıyordu. Jean'ın ilk işi, hayvanı derin bir anestezi altında tutan ve hareketsizliğini sağlayan sistemi kontrol etmek oldu. Her iki kulağında madeni bir uç, göz bebeklerinde çembersi parçalar, çenesinde dişlerinin arasına yerleştirilmiş iki madeni parça daha... Evet, her şey yerindeydi. Kafatası başarıyla açılmış, elektrotlar beyinde gereken noktalara yerleştirilmiş görünüyordu. Fakat gözle görülmeyen bir derinlik, ya da yerleştirme hatası, sonuçları yanlış kılabilirdi. Yaranın etrafında minicik kan kabarcıkları beliriyordu. Kedinin bedeni pamuklu bir battaniyeye sarılıydı. Carisey her iki yanına sıcak su torbaları yerleştirmişti. İnce bir borucukla damardan uyuşturucu veriliyordu. Hayvanın ön ayaklarına hafif bir elektrik uyarısı için bazı teller tutturulmuştu. Bir kısmı ise elektrotlardan yükseltece kadar uzanıyordu. Devre bağlantılarında da hiçbir hata yoktu. Bununla birlikte ekranda, titreşim ölçeğine ait ışıklı spotun hareketleri, daha önce kaydedilmiş talamus çekirdeğinde bulunması gereken

tepkilere denk değildi. Jean kedinin sol ön ayağının tellerini akımdan ayırdı ve parmağıyla hayvanın kuyruksokumundaki birkaç kılı geriye itti. Aradığı titreşimler ekranda belirdi. Madem ki ön ve arka ayaklardan uzak bir bölüme uygulanan basit bir dokunuş, titreşim aygıtında genelde ön ayakların uyarısıyla alınan yanıtlara neden olmuştu, bu, hayvanın iyi hazırlandığını, aygıt sisteminin doğru olduğunu gösteriyordu. O halde tek suçlu, elektrotun konumuydu. Tekrar sıfırdan başlamak gerekiyordu.

"Koordinatlarınız mutlaka yanlış olmalı" dedi Jean.

"Hiç sanmam! Bir de siz bakın" diye yanıtladı Carisey.

Beyin atlaskemiğini açtı. Jean beynin girinti ve çıkıntılarını rahatça incelemek için, alın kesilerinin şemasına bakma gereğini duymadı. Kediye dönüp elektrotları kaldırdı ve onları yanlamasına bir şekilde, dereceli cetvelin üstünde kaydırdı... Uyku halindeki hayvan, gözleri açık, kesik kesik soluk alıyordu. Jean'ın burnuna ağır bir koku geldi. Kedinin kuyruğunun altındaki dereceye bir göz attı: 38.3... İyiydi. Laboratuvarın sessizliğini, imbikten geçirilip damıtılan suyun şıpırtısı ve denek bölümünden gelen miyavlamalar bozuyordu. Camları, o yağışlı gecenin karanlığı ve ıslaklığı kaplamıştı. Geç saatlerde radyatörlerin ısısı azaltıldığından dışarının soğuk havası odayı iyice çökmeye başlamıştı. Birazdan sıcak su torbalarının yenilenmesi gerekecekti. Jean'ın eli yorgunluktan titremeye başlamıştı. Toparlandı. Yavaşça dişli tekerleği çevirdi. Elektrot, kafatasındaki sıyrığın içine yeniden girdi. Bu kez elektrot, talamusun arka yan bölümünde, Carisey'nin daha önce ince borucuğu soktuğu yerin bir milimetre altında olmalıydı. Gözlemlere yeni baştan başlanacaktı. Bu alışılmış işlemlerin ötesinde, açıklık getirilmesi gereken yoğun bir gelişme sezinliyordu Jean. Bu deney zincirini ilk safhada duyarlılı-

ğın şekillerini, ikinci safhada da özel olarak hazırlanmış kedilerde, belli beyinsel pıhtılaşmaların etkilerini incelemek için başlatmıştı. Buna benzer pıhtılaşmalarla, morfinin etkisiz olduğu kanser ağrıları gibi bazı ağrıları da yok edilebilseydi keşke... Ama ağrı, bir denge bozulmasından başka bir şey değildi. Onu tanımlamak, kavramak ve bütünden soyutlamak olanaksızdı... İnsanoğlunda dikkate değer bir rahatlamaya varana dek, daha kaç bin hayvanın feda edilmesi gerekecekti?

Titreşimler çok net bir şekilde tekrar başlamıştı. Jean artık gidebilirdi. Ama canı gitmek istemiyordu. Gözlüklerini sildi ve bir hastanın başucuna oturur gibi kedinin yanına oturdu. Katot titreşim ölçeğinden bakışlarını ayıramıyor, gizemini tam çözemediği bir dünyadan gelen bu işaretler onu adeta büyülüyordu. Bu bedende olup bitenler karşısında, bir başka gezegenin şifreli mesajını almış kadar bilgisiz görüyordu kendini. İnceleme yöntemleri gelişip, beynin yapısında daha belirgin ayrıntılar ortaya kondukça, duygu, düşünce bileşimi sorununun daha karanlığa gömüldüğü sanısına kapılıyordu. Yaşam ile maddenin ilişkisi neydi? Bir yığın organik hücreden, nasıl oluyor da düşünce doğabiliyordu? İnsanoğlu nereden türemişti ve nereye gidiyordu? Bu tür düşüncelere kapıldıkça aklı derin bir uçurumun eşiğine yaklaşıyordu. Sanki birkaç adım ötesi, dipsiz bir kuyuya ani bir dalış oluverecekti. Bu düşünce karmaşasının bir tek çaresi var, dedi kendi kendine: Açıklık getiremediğini Tanrı diye nitelemek. Aslına bakılırsa hepimiz öyleyiz. Materyalistler, hatta Tanrıtanımazlar bile! Din gereklerini yerine getirmese bile Tanrıya inanır, daha doğru bir deyişle her türlü mantıklı düşüncesinin dışında, Tanrı'ya gereksinim duyardı. Bu özlem tüm yalınlığı içinde inandırıcıydı onun için. Doğada varlıksız sevgi

yoktu, var olmayana gereksinim duyulamaz. Demek ki, Tanrı vardır... Bakışları daldı... Önünde duran kedi irileşmiş göz bebekleri ve ağzını geren parçalarla, yavaşça soluklanıyordu. Zavallı hayvan! Kendinden geçmiş olmalıydı. Birazdan her şey bitecekti. Carisey not tutuyordu. İnce yağmur taneleri camlara çarpıyordu.

"Çay içer miydiniz?" dedi Carisey.

Jean kabul etti. Eski bir çaydanlık, çay ocağında yavaşça ısınıyordu. Sapı kırık fincanlarda çaylarını içtiler. Madeleine uyumuş olmalıydı artık. Sabahın birinde gözlemlere son vermeyi kararlaştırdılar. Nembutal iğnesiyle iyice uyuşturulan kedi, artık gözden çıkarılacaktı. Jean, beyni ayırıp çıkarma işlemini Carisey'e bıraktı.

V

"Tamam! Bu iş bitti, liseyi bitirdim artık. Hem de iyi bir dereceyle! Bernard ise sözlü sınavda matematik dersi yüzünden çuvalladı. Umurunda bile değil, ekimde bütünlemeye girecek ve bu kez kolayca başaracak, bundan eminim. Bu sabah Sorbonne'a geldiğimde kafam bomboştu sanki. Her şeyi unutmuş gibiydim. Loş ve geniş bir amfide, en az benim kadar heyecanlı görünen on beş kadar aday bekliyordu. Hiç birini tanımıyordum. Öğretmenlerin suratları ise pek iç açıcı değildi. İsmim yüksek sesle söylendiğinde, bir an fenalık geçireceğimi sandım. Fizik dersinde görüntüyü sordular bana. Gerçek görüntü ile zahiri görüntü arasındaki farkı çok iyi anlattım. Sınav öğretmeni her dediğimi kafa sallayarak onaylıyordu. Arkasından da bana sodyum karbonatı sordu. Bir an telaşlandım, ama sonra kitapta CO^3Na^2 sayfasındaki bir resmi anımsadım ve hemen atıldım. Beni kutladı ve 55 puan verdi. Şimdi de tarih ve coğrafya öğretmeninin karşısındayım. İşler kötüye gidiyor. Terör devrinin tarihlerini unutuyor, Montagnard ve Girondin'leri birbirine karıştırıyorum. Fransa'nın akarsu ve göl haritasını tahtaya çizmeyi de beceremiyorum. Tam bir yıkım. Notumu göremiyorum, fakat iki veya üç almış olmalıyım. Yerime döndüğümde Bernard'la burun buruna geldim. Beni yüreklendirmeye gelmiş. Ne iyi çocuk! İçim içime sığmıyor. Elimi kuvvetle sıkıyor. O andan sonra içimde en ufak bir korku kalmıyor artık. Matematik, Al-

manca, İngilizce, Fransızcadan ortalamanın üstünde not alıyorum. Bernard'la bir taksi tutup görkemli bir şekilde eve dönüyoruz. Masmavi gökyüzünü görebilmek için taksinin üstünü açtırdık. Güneş başımıza vuruyor. Avaz avaz şarkı söylüyoruz. Eve vardığımızda annemle babamın o mutluluğu! Babam çok ciddi. Her heyecanlandığında yaptığı gibi, hep aynı büyük lafları yumurtluyor. Annem ise sevinç gözyaşları döküyor. Hep birlikte şampanya içiyoruz. Tek üzüldüğüm nokta, Bernard'ın bir iki güne kadar tatile gidiyor olması."

*

"Saint-Gervais-les-Bains'e gitti ailesiyle. İki hafta sonra biz de, Saint-Jean-de-Luz'e gideceğiz. Böyle olması ne kötü. Ona her gün yazıyorum. Hiç cevap vermiyor. Sıkılıyorum. Paris bomboş. Kavurucu bir sıcak var. Annem valizleri hazırlıyor, babam da Pirene bölgesinin özelliklerini turistik rehberde inceliyor. Babam Maliye Bakanlığı'nda bölüm şefliğine atandı. Bununla gurur duyuyor. Aynı, benim liseyi bitirmiş olmaktan gurur duyduğum gibi. Fakat o kırk sekiz yaşında, ben ise on altı buçuk. Acaba bir gün onun gibi evli barklı, meslek sahibi bir insan mı olacağım? Hiç sanmıyorum. Ben sıradan bir mutluluk için dünyaya gelmedim. Hiç evlenmeyeceğim. Genç yaşta da öleceğim. Tek dileğim yaşama veda etmeden büyük bir şey gerçekleştirebilmek. Ardımda bir eser bırakmak gibi. Edebiyatta mı, fende mi? Buna gelecek karar verir ancak. Ama fen daha çok ağır basıyor. Bir Pasteur, bir Claude Bernard olmak... Büyük tasarılarım var. Fakat öğrenmekte öyle güçlük çekiyorum ki!"

*

"Saint-Jean-de-Luz'deyiz. Okyanusun o görkemli görünümü... O kocaman dalgalar. Ancak kıyıda yüzebiliyoruz.

Kaldığımız otel oldukça küçük, bir odadan diğerine her şey duyuluyor. Babam yemekleri beğenmiyor. Anneme gelince, tatilde hep o aynı iyimser ve memnun havaya bürünür. Babam da ona uyup gerginliğinden biraz kurtulsun diye olsa gerek. Acıyorum anneme. Mutlu olmadığını kendisine söylesem, eminim anlamaz beni. Sabahları plaja gidiyoruz, öğleden sonra da iç kısımlarda yürüyüş yapıyoruz."

"Bu akşam, sofrada annem ve babamla Bernard'dan söz ettik. Babam onu çok sevimli buluyor, ama ilerde önemli biri olabileceğine inanmıyor. Önemli biri ne demek? Açıklıyor bana. Onun gözünde yüksek memur, mühendis, diplomat, bilgin, mimar, general olmak önemli biri olmaktır... Şüphesiz Bernard ileride babamın böylesine benimsediği bu rollerin hiçbirini oynamayacak. Ama eminim başarılı olacak. Başaracak, çünkü bu yüzünden okunuyor. Hareketleriyle, konuşmasıyla hayata renk katıyor."

"Nihayet Bernard'dan bir mektup geldi. Fakat öylesine kuru, öylesine kısa ki! Yazmasını bilmiyor ne yazık ki! Ben ona sevgi, dostluk dolu mektuplar yazıyorken, o sadece "Ben de tatilde birlikte olamadığımız için üzülüyorum" diyor. Olsun, bu el yazısının birkaç satırı bile kalbimi ısıtmaya yetiyor. Kâğıdı dörde katlayarak cüzdanıma koyuyor, sonra şehrin eski bölümünde, Nivelle nehrinin ağzındaki küçük limanda, o rengârenk bacalı tekneleri seyretmeye gidiyorum."

*

"Bernard'a sekiz sayfalık bir mektup yazdım. Kendi kendime konuşurmuş gibi her şeyi anlatıyorum ona. Her şey, ama aslında hiçbir şey. Çünkü o yokken günlerim bomboş geçiyor. Sanki bir katalizör o, (kimya öğretmenimizin dediği gibi) günlerimin güzel geçmesi için gerekli olan bir katalizör. O gidince kış uykusuna yatıyor gibiyim. Plajda bazı tiplerle sohbet ediyorum, genç kızlarla da...

Bazıları bayağı kıyak. Dün gramofon eşliğinde otelin holünde dans ettik. Pek iyi dans edemiyorum ve bundan da çok utanıyorum. Annemle babam yandaki salonda oturmuş, kapı aralığından bizi seyrediyorlardı. Bir ara Yvonne Pataud adında uzun boylu, sarışın, mavi gözlü bir genç kızla flört etmeye kalkıştım. Onu beğendiğimi görmezlikten geldi. Öyle ya, Andre Beaulieu adındaki, saçları briyantinle yapıştırılmış şu yirmi yaşındaki herifle arkadaşlık etmeyi yeğliyor. Yazık! Bernard neden uzun boylu sarışınların, çıtı pıtı esmerlerden daha az çekici olduğunu söylüyor acaba? Bildiğim kadarıyla, Yvonne Pataud hoşuna gitmezdi onun. Ben de mektubumda ondan hiç söz etmedim. Yazabilirdim belki de... Ufak, tefek, kumral, çok güzel ve bana deli gibi âşık olduğunu anlatarak!... O da inanırdı belki. Fakat bu tür yalanlar dostluğumuza yakışmaz. Eminim ki, kendisi Saint-Gervais-les-Bains'de birbiri ardından kız tavlıyordur. Belki de, evli bir kadınla aşk hayatı yaşıyordur. Zaten genç kızlardan hoşlanmaz. Dönüşümüzde her şeyi anlatacak. Sadece on gün kaldı."

*

"İşte gene Paris'teyim. Odama, kitaplarıma kavuştum. Babam beni hem matematik, hem de felsefe okumaya özendiriyor. Ben de onunla aynı düşüncedeyim. Lautreamont'un *Maldoror'un Lirik Şiirleri*'ni okudum. Müthişti! Bir düş kırıklığı! Bu sabah dönecek olan Bernard, Saint-Gervais-les-Bains'de bir süre daha kalacağını yazıyor. Çok eğleniyormuş. Suzanne diye biriyle çok yakından ilgileniyormuş. "Tanıdığın zaman senin de çok hoşuna gidecek" diyor mektubunda. Demek tanımamı istiyor. Üçümüzün birlikte çıkma düşüncesi beni çok sevindiriyor. Bernard âşık olduğu zamanlar sanki bana karşı daha düşünceli gibi..."

*

Ondan sonraki sayfalar boştu. Jean, içi kâğıtlarla dolu büyük sandığa defteri geri koydu. Kiler yerine kullanılan bu hizmetçi odası çok soğuktu. Tavandan bir ampul sarkıyordu. Çatı penceresinin ardından masmavi bulutsuz bir gece, sessizce uzanıyordu. Koridorda adımlar duyuldu. Bir kapı çarptı. İki adam anlaşılmaz bir dilde boğuk bir sesle tartıştılar. Bir bebeğin çığlığı duyuldu, sonra kesildi.

Yandaki odada İspanyol asıllı bir aile oturuyordu. Soğan kokuları kapının altından sızıyordu. Bu günlüğün bir devamı olmalıydı. Nereye tıkıştırmış olabilirim? Jean küf kokan bu tozlu kâğıtları sabırsızca karıştırıyordu. Okul kitapları, karneler, resimli dergiler, kapağı koparılmış broşürler, eski zarflar... Bu yığının içinden Bernard'ın bir tek mektubu bile çıkmıyordu. İnanılmaz bir şeydi bu! Buna karşın siyah plastik kaplı bir başka defter buldu. Yazı eskiye oranla değişmiş, kişilik kazanmıştı, paragraflar dört beş satırı geçmiyordu. O zamanlar yirmi yaşlarında olmalıydı Jean.

"Bugün tıp patolojisi kursu vardı. Çıkışta Bernard'la birer kadeh içtik. Sonra da sabahın üçüne kadar inekledim. Kafam davul gibi. Bu işin altından kalkamayacağım..."

Bu sınırsız kaygı duygulandırdı onu. Henüz kendini kanıtlayamadığı günleri özlüyordu. Hangi başarı, başarı yolunda duyulan umuttan daha değerli olabilirdi ki? Ya bu unutulmuş arkadaş isimleri, bu nedensiz coşkular, bu bilinçsizce gidişin sonunda karşılaştığın aynadaki yorgun görüntün? Bir başka defter: İşgalin ilk yıllarını anlatıyor.

"Annem öldü: Basit bir apandisit ameliyatı sonucunda akciğerde atardamar tıkanıklığı. Cenaze töreni geçen cumartesi yapıldı. Bu darbenin aniliği sersemletti beni. Hâlâ

inanamıyorum. Bize artık çok büyük gelen bu dairede, babamla yalnız kalıyorum. Günlük yaşamın sıradan sorunlarına boğulmuş, huzursuz ve beceriksiz iki erkek. Buradaki her nesne annemi anımsatıyor ve acımı körüklüyor. Zaman zaman bunalıyor, bağırmak istiyorum.

Bu günlüğü biraz rahatlamak için tekrar tutmaya başladım. Şüphesiz bu yaşımda günlük tutmak biraz gülünç oluyor. Fakat bana yararı var. İlerde onu yakacağım. Tüm bu geçen günler boyunca sevecenliği, dostluğu ve inceliğiyle Bernard beni hayran bıraktı. Dün onunla birlikte akşam yemeği yedik. Şu geçirdiğim yıkım dolu günleri atlatacağıma olan inancı konusunda çok güzel, çok etkileyici sözler söyledi bana. Onu düş kırıklığına uğratmak istemem!..."

*

"Üç aydır bu günlüğe bir şey yazmadım. Paris işgal altında öylesine çirkin, puslu ve hüzünlü ki! Tek tesellim, laboratuvardaki işim. Landier benden çok memnun. Ne kadar soylu bir bilim adamı! Tüm yaşamını araştırmaya adamış. Gözü yükseklerde değil. Davetlerden, söylevlerden, boş konuşmalardan nefret ediyor. Tumturaklı sözler söylediğini hiç duymadım. İster tanınmış bir meslektaşı olsun, ister işe yeni başlayan biri, konuşurken kibarlığını hep koruyor. Karısı çok güzel, evliliği de mutlu görünüyor. Beni sık sık yemeğe çağırıyorlar. Fakat tüm iyiliklerine karşın kendimi evlerinde rahat hissetmiyorum. Tam bir yabaniyim. Aslında Bernard'dan başka kimseyle görüşmekten hoşlanmıyorum. Fakat onunla da, hayatta beni en çok ilgilendiren konuyu tartışamıyorum: İşim, mesleğim!"

*

"Landier, babamın gün geçtikçe bozulan sağlığı için Cochelin'e başvurmamı öneriyor. Cochelin'i az tanırım.

Fakat öğrencilik yıllarımda hakkında övgü dolu sözler duymuştum..."

"Cochelin'i gördüm. Korktuğum şeyi doğruladı. Ama ameliyata kesinlikle karşı. Babama hastalığının gastrit olduğunu söylüyorum. Bu yalana daha ne kadar kanacak? Ona acıyor, bakışlarımı sürekli kaçırıyorum..."

"Bernard şu anda iş için serbest bölgede bulunuyor. On beş gün sonra dönecek. Savaş haberleri çok kötü. Almanlar tüm cepheleri tutuyorlar. Riom mahkemesi başladı. Rusların Doğu'daki karşıt saldırıları püskürtüldü. Boulogne-Billancourt bölgesini korkunç bir şekilde bombaladılar."

"Babamın durumu gittikçe kötüye gidiyor. İki hemşire başucunda nöbetleşe kalıyorlar. Durmadan sayıklıyor ve feci şeyler söylüyor. Morfin iğnesi yapıp yapmamakta kararsızlar. Stajyer doktorken hastanede gördüğüm hastaları anımsıyorum. Onun gibi acı çeken, onun gibi ölen... Bizler ise salt teorik bilgilerimizle, tümüyle çaresiz bir şekilde başuçlarında bekliyoruz. Artık her şeyin çabucak bitmesini istiyorum. Cochelin'den gizli onu muayene ediyorum, yeni belirtileri gözlüyorum, stajyerlik yıllarımdan kalma dosyalara başvuruyor, durumu tekrar gözden geçiriyorum. Ne korkunç bir şey bu! Ya onun önünde oynadığım iyimserlik komedisi! Bana inanıyor, güveniyor, 'sen beni iyileştireceksin' diyor."

"Cochelin babamın ancak iki ya da üç ay daha yaşayabileceğini ileri sürüyor. Benimle 'aileden' biriymiş gibi konuşuyor. Salt araştırma yaptığım için doktor olduğumu unutmuşa benziyor. Bence en fazla on beş gün yaşar. Cochelin'den babamın acısını morfinle azaltmasını istiyorum. Kabul ediyor."

"Bernard döndü. Serbest bölgenin bıraktığı izlenimin

moral bozucu olduğunu söylüyor, günün birinde Laval tekrar başa geçecek. O zaman da, Almanlar tüm Fransa'yı işgal altına alacaklar."

"Babam –hastalık gelişme göstermiyor– çok şükür morfin sayesinde acı çekmiyor artık. Ama beyni uyuştu. Beni hemen hemen hiç tanımıyor.

Dün akşam Bernard, Champs-Elysees'de bir barda randevu verdi. Landier'in bana verdiği işlerin çokluğundan epeyce geciktim. Bernard'ın gitmiş olmasından korkuyordum. Fakat dipteki salonda genç bir kadınla oturmuş bekliyordu. Tanıştırdı, adı Muriel'miş."

Günlük burada son buluyordu. Jean bir an gözünü son sayfaya dikip bakakaldı. Neden duygu ve izlenimlerini yazmayı orada kesmişti. Geçmişin fırtınaları belleğimizde ne de çabuk diniyor... Bir zamanlar bizi en çok sarsan duygulardan, bir süre sonra ne kadar silik bir iz kalıyor.

Defteri kapadı. Soğuk hava iyice içine işlemişti. Koridorun bir ucunda bir radyo bas bas bağırıyordu.

Birden kapı açıldı.

"Bir saattir buradasın" dedi Madeleine. "Seni merak ettim. Daha çok mu işin var?"

"Yo hayır, hemen iniyorum."

VI

Yazı istediği gibi olmuyordu. Rinensefalonun koku almayan bölümü üzerine yazdığı bu genel yaklaşım metnini üstlendiğine pişman olmuştu Jean. Tüm laboratuvarlarda, tüm ofislerde, tepeden tırnağa tüm işletmede bir arayış, bir hareket ve heyecan vardı... Oysa o, kocaman camlı odanın ortasında, masasının başında keyifsizce oturmuş duruyordu. Kafasında dolanan düşünceler bulanık ve anlamsızdı. Bunları derleyip toparlayacak etkili formülü de bulamıyordu doğrusu. Deneylerinin sonuçlarını ortaya koyduktan sonra bunlarla bir sentez oluşturacağı, ayrı zamanda, çok önemli birkaç noktayı da belirteceği yere geldiği için durum daha da can sıkıcı hale gelmişti. İrdeleme ve sonuç bölümlerinde dile getirmiş olduğu düşüncelerinin seviyesi, her zaman uluslararası planda geniş bir ilgi konusu olurdu. Bu kez ününe gölge mi düşürecekti? Yeniden okudu: "Böylece rinensefalon, önemli olayları bellekte tutma, tehlikeleri ve gereksinimleri incelemeye yarayan bir... bir..." Bitirmesi olanaksızdı. Kalemiyle kâğıdın yan tarafına abuk sabuk bir çiçek çiziktirdi. Işınlarla çevrili gibi, dal budak sarmış bir çiçekti bu. Sekreter kapıyı vurdu, içeri girdi ve:

"Matmazel Tech burada" dedi.

"Matmazel Tech mi?" diye tekrarladı kaşlarını kaldırarak. Sanki bu ismi ilk kez duyuyordu.

"Randevunuz olduğunu söylüyor efendim."

"Ah, evet tabii, anlıyorum..."

Sıkıntıyla yüzünü buruşturdu. Bunu, Halles'de bir lokantada dördü birlikte yemeğe gittikleri akşam kararlaştırmışlardı. Corinne, Jean'ın deneylerine giderek daha çok ilgi duymaya başladığından, Madeleine ile birlikte laboratuvara gitmelerini önermişti. Ama gelecekleri günü aralarında telefonlaşıp saptayacaklardı. Herhalde o sabah kararlaştırmışlardı bunu. Madeleine bana haber verebilirdi, diye düşündü öfkeyle. Onun da aklı benimki gibi bir karış havada. Bizim bilimsel ortamımızdan olmayanların buraya getirilmesinin pek benimsenmediğini bilmesi gerekirdi.

"Bu bayan yalnız mı?"

"Evet."

"Yani, karımla birlikte değil mi?"

"Hayır efendim."

"Öyle mi?... Beş dakika beklemesini söyleyin..."

Yazısını bitirmek istiyordu. Acaba Madeleine bu arada gelir miydi? Artık düşüncelerini toparlayamıyordu. Corinne'in yan odadaki varlığı aklının kapıya takılmasına yol açıyordu. Ofisine şöyle bir bakınca, metal mobilyaları, numaralanmış dosyaları ve buzlu camlarıyla her zamankinden de sevimsiz göründü gözüne. Sonra sekreter geldi ve Corinne'i içeri aldı.

Onu zoraki bir konukseverlikle karşılayan Jean, bir yer gösterdi ve o anda bu ciddi çalışma ortamına giren bu gencecik kadının olağandışı varlığından memnunluk duydu. Açık krem renkli yağmurluğun altına koyu kahverengi bir tayyör giymişti. Boynuna rengârenk bir eşarp dolamıştı. Bu sarı saçları ve rahat hali, ondan önce aynı koltukta oturmuş seçkin kişilerin görüntüsüyle öyle çelişiyordu ki!

"Umarım sizi fazla rahatsız etmiyorum."

"Asla... Ama şu Madeleine'in yaptığına bakın! Herhalde haber vermeyi unuttu. Umarım fazla gecikmez..."

Corinne belli belirsiz gülümsedi:

"Karınızın gelişimden haberi yok ki!"

"Ona telefon etmediniz mi?"

"Hayır, bana laboratuvarın adresini vermiştiniz. Buraya çok yakın bir yerde oturan arkadaşlarıma gelmiştim. Dönüşte şöyle bir uğrayayım dedim. Gelmemeliydim belki de, değil mi? Eğer yapacak işiniz varsa, söyleyin rica ederim. Başka zaman da gelebilirim."

Jean şaşırarak mırıldandı:

"Olur mu hiç! Zamanım... var tabii!... Sadece birkaç önlem almam gerekir... Kabul edersiniz ki sizin gibi genç bir hanımın gelişi, iş arkadaşlarımı şaşırtabilir. Biz burada ancak meslekten olan araştırmacıları kabul ederiz... İzin verirseniz sizi bilimsel çalışmalara hazırlanan bir öğrenci gibi tanıştıracağım..."

"Sizi güç duruma düşürmek istemezdim" diye geveledi Corinne.

"Yok öyle bir şey canım."

Sonra aniden, sesinin tonunu değiştirerek, sıcak bir tavırla ekledi.

"Bernard'dan birkaç satırlık bir mektup aldık. Ama dönüşünden bahsetmiyor. Daha kesin bir şey yazmış mı size?"

"Bernard mı? Pek fazla yazmaz. Sadece yolculuğunun çok iyi geçtiğini biliyorum. Amerika'yı bilir misiniz?"

"Biraz. Kongreler için beş altı kez gitmiştim."

"Bolluk içinde ama, ne çekilmez bir yaşam değil mi? Bernard bayılır buna. Ben o koşullarda yaşayamam doğrusu."

Zaman zaman sesinde beliren yapmacıklı ton ve dudak hareketleri, kendine seçkin bir hava verme özentisini apaçık gösteriyordu. Ama hemen ardından olanca yalınlığıyla

eski haline dönüyor ve bellekte sadece güzel olduğu kalıyordu.

"Yani, çalıştığınız yer burası mı?" diye sordu.

"Evet, görüyorsunuz ya ne korkunç!"

"Bana deneyleriniz hakkında anlattıklarınızın hepsini anımsıyorum."

"Sizi yanıma asistan olarak alıyorum!" dedi gülerek.

Sonra da College de France'a bağlı kuruluşun yapısını ve süregelen çalışmaları gururla açıkladı. Kuruluşun yöneticisi olduğundan beri, deneylerden başka hiçbir düşüncesinin olmadığı günleri özlüyordu.

"Şimdi, hem kendi çalışmalarımı sürdürmek, hem diğerlerininkini denetlemek, hem de tüm idari işlerle ilgilenmek zorundayım. Tek bir insanın ömrü yetmez buna!"

Konuşurken, bir taraftan da, meslektaşlarının onu Corinne'le gördüklerinde neler diyeceklerini düşünüyordu. En iyisi onlara şimdiden haber vermekti. Corinne'e beklemesini rica ederek, laboratuvara gitti ve birazdan bir arkadaşının nörofizyolojiye merak sarmış kızını getireceğini haber verdi. Bu açıklama kimsede bir tepki yaratmadı. Corinne'in yanına döndüğünde, Jean bayağı rahatlamıştı.

"Geliniz" dedi. "Ama dolaşırken sakın şaşırmış görünmeyin ve bana soru sormayın. Zaten size gösterecek pek olağanüstü bir şey de yok: Düş kırıklığına uğrayacaksınız!"

Histoloji bölümüne girdiklerinde, ufak parçalama işlemleriyle uğraşan kadın laborantları, "Rahatsız olmayın bayanlar" diyerek selamladı. Meraklı bakışlar yeni gelen kişinin üstünde toplandı. Corinne'i onlara, ismini ağzında geveleyerek tanıştırdı. O ise çocuksu bir havayla etrafa göz gezdiriyordu. Burada, deney için hazırlanmış hayvan beyinleri, formol içinde sekiz gün bekletildikten sonra, parafine konuyor, ardından da incecik parçalar haline getirili-

yordu. Bu parçalar daha sonra cam altlarına yerleştiriliyordu. Corinne soru sormak için sabırsızlanarak bekliyordu koridorda.

"Çerçeveler içindeki mavi kelebek gibi şeyler neydi?"

"Kedi beyinlerinden alınmış parçaların mor dezenfektanla boyanmış hali."

"Sizi utandırmamışımdır umarım. Yeterince ciddi miydim?"

"Çok iyiydiniz."

"Şimdi nereye gidiyoruz?"

Jean, onu karmaşık bir sürü koridorlardan geçirerek, hayvan bölümüne götürdü. Amonyak kokusu daha kapının eşiğinde geniz yakıyordu. Jean, Corinne'de bir hoşnutsuzluk belirtisi göreceğini sanırken, o en ufak bir heyecan belirtisi bile göstermeksizin kafeslerin önüne dikilmişti. Alacakaranlıkta, sarı, gri, siyah ya da tekir kediler geriniyor, ön ayakları üzerinde doğruluyor, sırtlarını parmaklıklara sürterek hüzünle miyavlıyorlardı. Her hayvan, küçük bir parçayla kalıcı bir şekilde tutturulmuş elektrotlar taşıyordu kafatasında. Bir yarışmada taç takmış kedilerin toplantısıydı bu sanki.

"Ne ürkütücü!" diye mırıldandı sonunda, yüzünü buruşturarak. "Kaç taneler? On mu, on beş mi? Nefret ederim kedilerden! Neyse, pek de mutsuz görünmüyorlar!..."

"Öyle, öyle. Baksanıza, gayet iyi görünüyorlar. Yemek yiyorlar, oynuyorlar... Zaman zaman aralarından birini alıp elektrotlarını bir kayıt aygıtına bağlıyor, bu kayıttan aldığımız verileri, uyku veya uyanık haldeki davranışlarıyla kıyaslıyoruz. Galiba şu anda 'sirkte' böyle bir kedi var."

"Sirkte mi?"

"Evet. Salt gözlem için ayrılmış bölümü böyle adlandırırız."

Gerçekten de, yandaki odada Baroli ve Duval adlarında beyaz gömlekli iki genç adam, içinde bir kedinin kuyruğuyla oynadığı cam bir kafesin önünde duruyordu. Hayvanın kafasından, tavana kadar uzanan ince teller çıkıyordu. Tanıştırma işini, doğal görünmeye çalışarak tekrarlamak gerekti. Yarın çay saatinde, mutlaka birileri ona rahatsız edici sorular yöneltecekti. Bu, Berthelot Enstitüsü'nde bir gelenekti. Beş, altı sularında tüm araştırmacılar, Jean'ın bürosunun bitişiğinde, işleri hakkında konuşup çay içmek için toplanırlardı. Enstitü'de herhangi bir olay, hemen dedikodulara yol açardı. Herhalde, Corinne'in bu gelişi hakkında da en azından bir hafta konuşurlardı aralarında. Jean sordu:

"Ne kadar zamandan beri bu kedi üstünde çalışıyorsunuz?"

"Aşağı yukarı yarım saat" dedi Duval. "Uzun bir süre. Ama şimdilik tepkileri oldukça iyi."

"Elektrotlar neresine bağlı?" diye sürdürdü Jean.

Ama bu soru yanıtsız kaldı. Duval ağzı bir karış açık Corinne'e bakakalmıştı. Çocuk gibi pembe yüzlü genç biriydi. Laboratuvara motosikletle gelir, göz alıcı kravatlar takardı. Uykusuz gecelerin şampiyonu, durgun ve soluk yüzlü Baroli, boğuk sesiyle yanıtladı.

"Göz bebeğinin dip kısımlarında."

"Pisi pisi!" dedi Jean.

Titreşim aygıtında hızla beliren bir zikzak işareti hayvanın ses uyarısına olan tepkisini kanıtladı. Jean göz ucuyla Corinne'e baktı. Belli belirsiz bir kasılma ile kaşlarını çatmış, dudaklarını büzmüştü. Gözlerinde ise sadizm ve tiksinti karışımı bir duygu okunuyordu. İzlendiğini fark edince, hemen toparlandı.

"Çok belirgin" dedi bilgiç bir havayla.

"Nörofizyolojiyle mi ilgileniyorsunuz küçük hanım?" diye sordu Duval. Gözleri ışıl ışıldı, burun delikleri ise heyecanla açılmıştı.

"Evet" dedi Corinne.

"Ne tip bir öğrenim yapıyorsunuz?"

Söyleşinin bu noktaya gelişinden telaşlanan Jean, Corinne'i koridora doğru sürükledi. Genç kadın, başı dimdik, sessizce yanında yürüyordu. Jean'ın her adım atışında o, küçük küçük adımlarla onu izliyordu. Aklından neler geçiyordu? İnsanın bu denli duygusal olup da, acı çeken hayvanlar karşısında bu kadar soğukkanlı olması şaşırtıcıydı. Yol boyunca Jean, onu birkaç çalışma arkadaşıyla daha tanıştırdı. Saçı başı dağınık Carisey, yaşamını elektrikli yayın balıklarının incelenmesine adayan iriyarı ve sevecen Rastelli, cam mikroelektrotların üretiminde uzmanlaşmış Amerikalı stajyer Peter Duke, fotoğraf atölyesinin sorumlusu Gordon, sümüklüböceklerin adamı Saupiquet! Neyse ki, hiçbiri ona soru sormadı. Corinne büroya döndüğünde açık havada bir gezinti yapmış kadar dinlenmiş ve memnun görünüyordu.

"Ah!" dedi, "Tüm zamanımı bu ortamda geçirebilirim. Memnun kaldınız mı benden?"

"Kusursuzdunuz!"

Belki biraz fazla teknikti, ama birkaç açıklamada daha bulundu. Ciddiyetle dinledi genç kadın. Yüzü sakindi... Alt dudağı hafifçe sarkmış, parlıyordu. Bu ziyaretin Jean'da uyandırdığı rahatsızlık kaybolmuştu. Sadece jimnastik dersine geç kalmaktan korkuyordu. Bernard yokken pek zevk almadığı halde, Tronchet sokağına gitmeyi yine de sürdürüyordu. Ona fark ettirmeden saatine nasıl bakabilirdi? Konuşurken sol manşetini sağ elinin başparmağıyla hafifçe itti, bakışlarını indirdi...

"Saat altıyı yirmi geçiyor" dedi Corinne. "Sizin çok zamanınızı aldım."

Birden şaşalayan Jean, lafı ağzında geveleyerek:

"Yoo, hayır... Aksine... Ama ne yazık ki çıkmak zorundayım artık" dedi.

"Arabam var. Sizi bırakmamı ister misiniz?"

"Memnun olurum. Ne tarafa gidiyorsunuz?"

"Benim için kaygılanmayın" dedi. "Tamamen serbestim."

Birlikte çıktılar. Corinne'in arabası, süt beyazı renginde, kırmızı aksesuvarlı küçücük bir şeydi. Bernard'ın armağanı olmalı! diye düşündü Jean. Ön bölme o kadar daracıktı ki, oturduğunda bacaklarını güçlükle sığdırdı.

"Evinize mi götüreyim?" diye sordu arabayı hareket ettirirken.

"Hayır. Tronchet sokağına gidiyorum."

"Jimnastik salonuna mı?"

"Evet. İnanın, Bernard olmadan oraya gitmek o kadar zor geliyor ki bana!"

"Sizi kim zorluyor ki?"

"Kimse... Yani... Kendi kendimi zorluyorum bu düzene girmeye."

"Düzenli bir insan mısınız?" diye sordu, ona alaycı bir bakış atarak.

Jean kendini gülünç hissederek karşı çıktı.

"Yok canım, abartmayın."

"Ne sıkıcıdır düzenli olmak! İnsanın kendini zora koşmasını hiç anlayamıyorum" dedi Corinne. "İnsan istediğinde, hoşlandığı şeyleri yapabilmeli."

"Bernard'ın savı!" dedi gülerek Jean.

Kendine özgü sandığı bir düşüncenin Bernard'a mal edilmesi biraz kızdırmışa benziyordu Corinne'i.

"Oo, Bernard mı!" dedi. "Hiçbir şeyi dert etmez o!"

Arabayı Madeleine kadar iyi kullanamıyordu. Ani frenler yapıyor, bir anda hızlanıp yavaşlıyordu. Neuilly caddesinde, çok yakından solladığı bir kamyonun neredeyse altına girecekti. Jean bir şey söyleyemedi, kalbi sıkışmıştı. Bir süre sonra ona dönüp baktığında, ince profili, sarı saçları, alacakaranlıkta o bakışlarıyla, İtalyan rönesans resimlerine ne kadar benzediğini düşündü. O kadar yakınındaydı ki, kokusu burnuna çarpıyordu. Ne de çok sürmüştü parfümünü!... Zevkli bir kadının, kokusunu her zaman ölçülü kullanması gerektiğini ileri süren Madeleine'den dolayı buna alışkın değildi. Bernard ise çok hoşlanıyor olmalıydı. Nerede oturuyordu acaba? Herhalde Bernard'ın evinde değil. Belki de küçük bir daire almıştı ona. Şöyle rahat, hafifçe aydınlatılmış, içinde alçak, büyükçe bir yatakla, yere serili iki hayvan postu olan... Daha on dört yaşındayken, ilerde metreslerini oturtacağı yerleri böyle anlatırdı Bernard. Planını bile çizmişti, yatağın ve banyonun yerleştirileceği yerlere kadar. Tüm bunlar matematik dersinde oluyordu. Profesör, "Şu kâğıdı bana getirir misiniz?" demişti. Jean gülmekten patlayacak haldeydi. Her ikisi de kapı dışarı edilmişti tabii. Corinne sinyal lambasıyla işaret verip caddeyi geçti, sonra bir diğerini, derken Ternes meydanına çıkan araba konvoyunun arasına karıştı. Eldivenli elleri direksiyonun üstünde bir o yana, bir bu yana kayıyordu. El çantasını Jean ile arasına koymuştu, içinde neler vardı? Ruj, pudriyer, Bernard'la birlikte olacağı günleri işaretlediği bir de ajanda mı acaba?

Tronchet sokağında, çift sıra olmuş arabaların yanına park etti. Bu kadar çabuk gelmeleri şaşırtmıştı Jean'ı. Corinne'in yavaşça ona doğru çevirdiği yüzünde anlaşılmaz bir ifade vardı.

"Düşünüyorum da... Yukarı çıkıp da ne yapacağım!"

Corinne yanıt vermedi. Birkaç saniye sessizce bekledi Jean. Maviye çalan bir çift yeşil göz onu ısrarla izliyordu.

"Birlikte bir kadeh içer miydiniz benimle?" diye mırıldandı Jean.

Corinne gülümsedi.

"Jimnastik seansını kaçırmanız üzmeyecek mi sizi?"

"Nasıl böyle düşünebiliyorsunuz?"

"Sizin gibi disiplinli bir erkek! Kendimi suçlu hissediyorum! Nereye götüreceksiniz beni?"

"Nereye isterseniz. Kıyıda köşedeki yerleri pek bilmem ben."

Corinne motoru çalıştırdı. Malesherbes meydanına saptı ve pencereleri yeşilli sarılı vitrayla kaplı, kendi halinde bir barın önünde durdu. Jean inerken bacaklarını arabadan çıkarmakta oldukça zorluk çekti. Girdikleri salon, tavanı alçak, ahşap dekorlu, deri koltuklu, duvarlarında gravürler olan bir yerdi. İlerde birkaç çift, yarı boşalmış kadehlerin önünde ciddi bir havayla fısıldaşıyordu. Jean ve Corinne, kenarları bakırla çevrili bir sehpanın iki yanına oturup brendi ısmarladılar. Jean bu genç kadınla gene konuşmak zorunda kalacağı düşüncesiyle bir an paniğe kapıldı. Ona söyleyecek hiçbir şeyi yoktu ki! Neden onu davet etmişti sanki?... Canım, nasıl olsa on dakikadan fazla oturmayacaktı! İçtiği bir yudum brendi ağzını yaktı. Corinne çantasından bir sigara çıkardı.

"Üzgünüm" dedi Jean, "Sigara içmediğim için çakmağım da yok."

Garson koşarak gelip sigarayı yaktı.

"Burası çok güzelmiş" diye söze başladı Jean. "Bernard bizi neden buraya getirmedi acaba? Kültür-fizikten sonra birlikte toplandığımız o feci bara sürüklenmektense!..."

Corinne mırıldandı:

"Bernard'ın burayı bildiğini de kim söyledi size?"

"Onunla buraya hiç gelmediniz mi?"

"Hayır."

"Garip!"

"Neden?"

Ne yanıt vereceğini bilemeden bir dikişte bitirdi içkisini. Corinne dumandan gözlerini kırpıştırıp duruyordu. Bernard'dan söz etme gereği Jean'ı huzursuzluk içinde kıvrandırıyordu. Ama gene de bu, Corinne'in ilgisini çekmenin en iyi yoluydu.

"Amerika'dan işi için mutlaka yepyeni tasarılarla dönecek" diye söze başladı Jean. "Akıl almaz bir enerji. Dokunduğu her şeyi canlandırıyor adeta. Döner dönmez hemen bir program yapıp..."

"Bernard'dan yeterince konuşmadık mı sizce?" dedi ölçülü bir tonla. Jean afallayıp kaldı. Corinne gülümsüyordu.

"İyisi mi sizden konuşalım" diye ekledi.

Jean omuz silkti.

"Ah! Söz edilecek neyim var ki benim!..."

"Sizi daha iyi tanımak isterdim."

"Düş kırıklığına uğramayasınız! Çok can sıkıcı biriyimdir ben."

"Kendinize göre mi, başkalarına göre mi?"

Takındığı o dostça tavır duygulandırmıştı Jean'ı. Bu çocuksu ve sevecen ifadenin gerçekten kendisi için olduğuna nasıl inanabilirdi? O ki, elli yaşında, bakışları yorgun bir adamdı. Hele taktığı o donuk kravat!...

"Beni çok etkilediğinizi biliyor musunuz?" dedi Corinne başını yana eğerek. "Bir bilgin, hem de büyük bir bilgin!..."

"Bilim adamları da diğerleri gibi birer insandır!"

"Öyledir umarım! Ama tüm bunlar benim için öylesine alışılmadık şeyler ki! Sizinle konuşurken bilgilendiğim ve kendimi aştığım duygusuna kapılıyorum..."

"Herhalde bana Bernard'ın..."

"Gene mi? Ondan konuşmayacağımıza söz vermiştiniz!"

Sırf bir şeyler yapmış olmak için gözlüklerini çıkardı, camlarını hohladı ve mendilinin ucuyla sildi.

"Beni bağışlayın Corinne" dedi gözlerini kırpıştırarak. "Bernard'ın dostluğu öylesine önemli ki benim için!..."

"Bundan eminim! O da sık sık tekrarlar bunu!"

"Ah, öyle mi?" diye homurdandı. "Ne dedi benim hakkımda?"

"Sadece iyi şeyler. Hatta bir mumyayı bile etkileyecek kadar!"

Yavaşça gözlüklerini yerine taktı. Buna inanası gelmiyordu. Nedense Bernard'ın onu, aşk yaşamı başarısız bir erkek olarak tanıtma isteğinden kendini alamayacağını düşünüyordu. Belki de Corinne, Jean'ın ilk gönül maceralarındaki düş kırıklığının öyküsünü dinlediğinde gülmüştü. Enayice ve beceriksizce roller oynadığı tüm o gençlik serüvenleri!... Şu anda bile onunla alay ediyor olmalıydı. Ama hayır! Bu bakışlar yalan söyleyemeyecek kadar sevecenlik doluydu. Bernard, Corinne'in önünde onu küçük düşürmemiştir. O anda, parmakları hafifçe birbirine değdi. Bu hafif ve yumuşak dokunuş Jean'ı altüst etti. Gözleri genç kadının kahverengi tayyörünün yakasındaki iğneye takılmış bir şekilde, Bernard'ın onu soyduğunu, kollarına aldığını düşlüyordu. Sonra da yatağa yatırdığını ve üstüne uzandığını... Solgun ve narin bir bedenin üstünde, iri bir erkek. Sevişirken onunla konuşuyor muydu? Ya kadın?...

Hazla inliyor muydu? Corinne, sigarasını bir kül tablasında söndürdü. Konuşurken dudakları pek kıpırdamıyordu. Jean, kulağına gelen o beklenmedik sözcüklerin gerçekten söylenip söylenmediğini tahmin etmeye çalışıyordu.

"Hoşuma gidiyorsunuz Jean. Yanınızda öyle rahatım ki!"

Jean derin bir soluk aldı. Arkadaşlığını Bernard'ınkine yeğlemesi, benliğini gururla karışık bir sıkıntıya boğdu. Birden, tüm engelleri aşıp hasmına karşı gücünü kullanmak, birine kol kanat germek, kendini kaybedip başka bir kişiliğe bürünmek, yeniden doğmak isteğiyle yanıp tutuştu. Corinne'in elini alıp dudaklarına götürdü. Bakışları birbiriyle buluştu. Ilık bir tenin parfüm kokusuyla birlikte, bir budalalık yapmanın mutlu inancı sardı tüm bedenini.

"Corinne, uzun bir zamandır size söylemek istediğim..."

Elini çekip, parmağını dudaklarına götürdü:

"Şşşt, hayır. Daha sonra!..."

Jean üsteledi:

"Neden daha sonra?"

"Çünkü gitmem gerekiyor."

"Hemen mi?"

"Evet."

"Ne zaman göreceğim sizi?"

Corinne duraksamıştı. İfadesi şehvet dolu ve hesaplıydı. Yüzünde, kedilerin önündeyken takındığı o aynı acımasız ve meraklı ifade belirmişti. Jean, bir saat öncesine kadar Corinne'in düşüncesinin bile yer almadığı yaşamının, artık birazdan alacağı yanıta bağlı olduğunu düşünüyordu.

"Cumaya ne dersiniz" dedi Corinne. "Saat altı iyi mi?"

Ertesi gündü bu. Jean, coşku içinde yanıtladı:

"Gayet tabii... Saat altıda... Nerede?"

"Benim evimde. 17, Rue de Chazelles."

Öylesine doğallıkla söylenmişti ki bunlar. İşte açılan bir perde... Ardında da yepyeni bir dünya... Jean şaşkınlığını gizlemeye çalışarak, sanki basit bir iş randevusuymuş gibi, adresi not defterine yazdı. Sonra Corinne kalktı. O da arkasından. Kaldırımda durarak, küçük beyaz arabanın gecenin karanlığında kayboluşunu izledi. Gözden kaybolunca da, belleğinde izlerini hâlâ heyecanla taşıdığı biraz önceki sahnenin gerçek olup olmadığını düşünmeye koyuldu.

Nereye gittiğini bile düşünmeden, büyük adımlarla yürümeye başladı. Gölgeler, bu soğuk ve sisli havada yanından geçip gidiyorlardı. Elleri paketlerle dolu kadınlarla, yakaları kalkık, kaygılı yüzlü erkekler. Çalışan insanlara özgü o acelecilik ve yaşamdan bıkkınlık vardı hepsinde. Bir metro girişi hepsini kümeler halinde yutuyor gibiydi. Ve birer birer, yeraltı dünyasının kendine özgü kokulu ve ışıklı karmaşasına iniyorlardı. Evine mi dönseydi? Madeleine'nin yanına? Buna cesareti yoktu. Durakta gördüğü taksiye bindi ve laboratuvara doğru yol aldı.

Islak bahçenin ortasındaki bina, karanlığa ve sessizliğe gömülüydü. Flip, tam o anda zincirini çekiştirerek havladı. Jean anahtarla kapıyı açıp elektrik düğmesini çevirdi, boş laboratuvar odalarından geçerek, ofisine attı kendini. Gri metal mobilyalar, aynı sevimsizlik içindeydi. Dağılmış kâğıtlar, bir batıktan artakalmış gibiydi. Masasındaki lambayı yaktı, yazısını yeniden ele almak istedi. Ama cümlelerin içine girince aklı iyice karıştı, kâğıtları isteksizce itti. Şu kafasındaki ağırlık!... Madeleine'den başka bir şey düşünemiyordu. Bu genel kurala boyun eğiş, gurur duyduğu bir eseri kendi elleriyle paramparça edercesine hüzünlendiriyordu onu. Alıcıyı kaldırdı, numaraları çevirdi ve gecenin sessizliğinde çalıp duran zilin sesini dinledi. Bir, iki, üç

kez, beş kez... İçini bir korku kapladı. Neler oluyordu? Belki de evde değildi... Belki de bir kaza olmuştu!... Yoo, hayır, yanlış çevirmiş olmalıydı numarayı. Yeniden çevirdi. Gene cevap yoktu. Alıcıyı yerine koyup, hemen oraya koşsa!... O anda, karşı tarafta soluk soluğa bir ses duyuldu.

"Alo! Alo!"

"Sen misin Madeleine?" dedi heyecanla. Birden rahatlamıştı.

"Evet, özür dilerim sevgilim. Açmakta geciktim, ama karanlıktaydım! Telefonu el yordamıyla aramam gerekti..."

"Neden?"

"Sigorta attı... Tamir ettiğim televizyonu deniyordum ve birden... Gidiverdi! Beni merdivenin tepesinde düşünebiliyor musun?... Hem de kibritsiz... Bir tek kibrit bile kalmamış evde!..."

Konuşurken gülüyordu. Kendisi korkular içindeyken bunca neşeyle karşılaşmak şaşırtmıştı Jean'ı.

"Nereden telefon ediyorsun?" diye sordu Madeleine.

"Laboratuvardan. Kültür fizik seansına gitmedim. Burada epeyce iş var. Beni bekleme, yat sen."

"Ama... Peki, yemek yedin mi?"

"Biraz önce bir sandviç aldırdım."

"Yine de çok geç kalmazsın herhalde."

"Hayır."

"Belki uyumuş olurum! Döndüğünde uyandıracağına söz ver."

"Tamam, oldu."

Bu tatlı ve neşeli ses, su gibi gerekliydi yaşamında. Karısı ona ne kadar da güveniyordu! Boğazına bir şey düğümlendi.

"Öyleyse, birazdan görüşürüz sevgilim."

"Tamam, birazdan..." diye mırıldandı Jean.

Eliyle sinyal düğmesinin üstüne bastı. Ardından gelen sessizlik, Jean'da ölümcül bir izlenim uyandırmıştı. Kimi katletmişti? Kendini mi? Yoksa onu mu?... Belki de her ikisi birden. On beş yıl süreyle, diğer kadınlarda tek tük görülebilecek çekicilik unsurlarının tümünün karısında toplanmış olduğuna inanmıştı... Sevgisindeki tüm susuzluğa ancak onun karşılık verebileceğine de... Madeleine'in üzerine, ancak bir çılgının sabit düşüncesine benzeyen bir mutluluk düşü kurmuştu. Ama şimdi, gelip geçici herhangi biri için bu düşünü yıkacaktı. Bir an gözleri doldu. Kapıldığı girdaba karşı koymasını engelleyen güçsüzlüğünden dolayı nefret etti kendinden. Erkek cinsinin karşı koyamadığı o doğal çekim gücüne boyun eğen, diğerleri gibi biriydi işte! Belleğinde kopuk anılar canlandı. Madeleine'in sokakta kediyi bulduğu gün, odasını kendi eliyle duvar kâğıdı kaplamak istediği gün, laboratuvar dönüşü, sürpriz olsun diye karısının Martinik giysisi giydiği ve kendisinin de yanlış kata geldiğini sandığı gün!... Birden onu ne zaman ve nasıl tanıdığı geldi aklına. Ah, evet, ortak arkadaşları tanıştırmıştı onları. Canlı yüzü, temiz bakışları ve biraz kalın ses tonuyla hemen hoşuna gitmişti Jean'ın. Ertesi hafta, Madeleine'e Etoile meydanında bir barda randevu vermişti. Bu bar yoktu artık. Hava sıcaktı. Madeleine, hafif keten bir elbise giymişti. Jean, güzel boynunun hatlarından, açık yakasından fark edilen göğüslerinden ayıramamıştı gözlerini. Jean'a, yaşamını, çalışmalarını, bilimsel ve felsefi konulardaki inanışlarını sormuştu. O da coşku içinde, var oluşla ilgili önemli sorunlar karşısındaki kaygılarını anlatmıştı ona:

"Çalışmalarım ilerledikçe, insan ile en küçük mikroorganizma arasında var olan devamlılık daha da ilginç geli-

yor bana. Her ikisinde de aynı dokuya rastlanır. Onları ayırt eden maddenin niteliği değil, onun oluşturduğu harcın niceliği, ölçüsüdür. Bir protoplazmanın titreşim hareketlerine tanık olduğunuzda, evrende yaşayan tüm varlıklarla aynı aileden olduğunuzu hissedersiniz... Sizi sıkıyor muyum yoksa?..."

"Bunu nasıl düşünebiliyorsunuz?"

Aralarına bir sessizlik çöktü. Uzun süre sonra, Jean dikkat ve sevecenlikle sordu:

"Ne düşünüyorsunuz?"

"Sizi Jean. Sakın değişmeyin. Sizde öyle bir ruhsal derinlik, öyle bir dürüstlük ve öyle olağanüstü bir doğallık var ki!..."

"Ya siz, Madeleine?... Siz kimsiniz?"

"Benden konuşmayalım."

"Neden?"

"İlginç bir yönüm yok ki! Yaşamımda önemli bir şey olmadı. Başkalarıyla birlikte olduğumda, zamanım boşuna geçiyor gibi geliyor bana."

"Ya benimle olduğunuzda?"

"Sizin zamanınızı boşa geçiriyorum gibi geliyor!"

"Böyle konuşmayın Madeleine!... Biliyorsunuz ki..."

Bakışları gözlerinin derinliklerinde öylece kaldılar. Sonra dudaklarından bir solukta şunlar döküldü Madeleine'nin:

"Yanınızda kendimi öyle iyi hissediyorum ki!"

Sanki bu itiraftan korkmuş gibi, hemen eklemişti arkasından:

"Gitmem gerekiyor."

"Sizi ne zaman göreceğim?"

"Cuma günü saat altı nasıl?"

Kendini geriye atıp arkasına yaslandı. Kararı kesindi.

Gitmeyecekti. Kasları gevşemişti. Kafasında birbiriyle çarpışan dalga dalga düşüncelerin yerini bir sakinlik almıştı. Böylesi bir vazgeçiş mutluluk muydu? Kendini buna inandırmak istiyordu. Başkasıyla girişeceği bir serüvene sırt çevirmenin kolaylığı, Madeleine'le olan ilişkilerinin geleceğini sağlamlaştırıyordu. Aralarında değişen hiçbir şey olmamıştı. Aksi takdirde, çalışmalarına dönecek gücü ve isteği bulamazdı kendinde. İşte, kalemin kapağını çıkarmış, beyaz kâğıda eğilmişti bile. Az önce toparlayamadığı düşünceleri, şimdi uyumlu bir şekilde konunun etrafında topar- lanıyordu. Kelimeleri aramadan, zekâsının tüm coşkusu ve içtenliğiyle, hızla yazıyordu. Bazen, özenle seçilmiş bir sıfat, ya da bir formül şaşırtıyordu onu. Tıpkı, masanın üzerine bırakıverdiği bir armağan gibi... Yarım saat içinde bitmişti. Yazıyı yeniden okudu memnunlukla. Yalanlar, sahte sevgiler, boş heyecanlar dolu bir akşamın ardından, hiç değilse insanoğlunun bu çalışması kalacaktı geriye.

Eve dönmek korkutucu gelmiyordu ona artık. Kolları iki yana açılmış, yan yatmış başı yastığa gömülmüş bir şekilde, düzgün soluklarla uyuyan karısını düşündü. Hemen yanında da, tortop olmuş, bir koltukta uyuyan kedisini... Bu alışılmış görüntü karşısında gülümsemekten kendini alamadı. Alışkanlıklar döngüsünün sonsuzluğu... Ama önce, Corinne'i öbür gün gelemeyeceğinden haberdar etmeliydi. Kolayı vardı. Yazabilirdi. En iyisi telefon etmekti. Ona sadece adresini vermişti. Rehberde telefonunu buldu. Saat onu geçiyordu. Aramak için biraz geç değil miydi? Varsın olsun. Sabırsızlığı ona güç veriyordu. Gene de kulağındaki alıcıdan karşı tarafın açılma tıkırtısını ve "Alo" diyen kadın sesini duyduğunda tüm güvenini kaybetmişti. Heyecandan tükenmiş bir şekilde mırıldandı:

"Matmazel Corinne Tech ile görüşmek istiyordum."

"Benim."

"Sesinizi tanıyamadım."

"Ben sizinkini tanıdım. İyi akşamlar Jean."

Seslere, geriden gelen bir dans müziği karışıyordu.

"Telefon etmeniz ne incelik" diye tekrar başladı. "Nereden arıyorsunuz?"

"Laboratuvardan."

"Oraya mı döndünüz?"

"Evet, sizden ayrılır ayrılmaz. Yapacak işlerim vardı..."

"Ben de döner dönmez bir banyo aldım, kendimi yatağa attım, müzik dinliyordum. İşitiyor musunuz?"

"Evet."

"Hoşunuza gitti mi?"

"Çok" dedi dalgınlıkla.

"Dinlerken sizi düşünüyordum. Çok, hem de çok fazla Jean..."

Karşısındaki, boş duvara baktı ve tüm gücünü toparlayarak konuştu:

"Corinne, öbür gün size gelemeyeceğim."

"Ne diyorsunuz?" dedi boğuk bir sesle. "Durun pikabı kapatayım..."

Müzik sustu. Soluklar yeniden yaklaştı Jean'a. Corinne, şimdi sanki yanı başındaydı.

"Diyorum ki, öbür gün evinize gelemeyeceğim"

"Boş değil misiniz?"

"Öyle."

"Öyleyse başka gün... Yarın gelin..."

Bu öneride öyle bir alçakgönüllülük vardı ki, acıdı ona Jean. Mümkün olduğunca çabuk bitirmeliydi. Bernard olsaydı duraksamazdı.

"Ne yarın, ne öbür gün... Hiçbir zaman."

"Ama neden?"

"Çünkü, siz ve ben. Olanaksız bir şey bu Corinne. Böyle... Böyle bir durumu kabullenemem."

"Buna durum mu diyorsunuz? Hiçbir şey anlamıyorsunuz. Sizi seviyorum Jean!..."

Sanki omzuna yaslanmış gibi konuşuyor, anlamsız sözler söylüyor ve ağlıyordu.

"Corinne... Corinne..." diye mırıldandı usulca. "Saçmalık bu!... Sanıyorsunuz ki!... Bu olmamalı!..."

"Herhalde ne yaptığınızın farkında bile değilsiniz!" dedi hıçkırıklar arasında.

"Birbirimizi arkadaş olarak görmeye devam ederiz."

"Hayır Jean. Böylesi olmaz! Buna dayanamam!... Bir daha karşılaşmamayı yeğlerim. Ne sizle, ne de kimseyle..."

Uzun bir sessizlik oldu. Jean kaygılandı.

"Corinne... Corinne!..."

"Evet."

"Ne yapıyorsunuz?"

"Bana yalan söylediniz Jean! Benimle alay ettiniz."

"İnanın ki..."

"Siz de diğerleri gibisiniz! Hayatım tümüyle bir saçmalık! Başarısızlık! Böyle devam ederse yaşamanın ne anlamı kalır ki! Aslında o kadar basit ki..."

"Basit olan ne?"

"Her şeyi bitirmek!"

Tekrar susuyor, uzaklaşıyordu. Jean, karşı konulmaz ölümcül bir korkunun gökyüzünü saran bulutlar gibi içini kapladığını hissetti. Diğerlerinden daha da tatsız bir anı yüreğini sızlattı.

"Corinne!"

Yanıt yoktu. Kapatmış mıydı? Hayır, hâlâ oradaydı. Varlığını hissediyordu.

"Corinne!"

Hafif bir metalik tıkırtı duyuldu. Bu defa kapatmıştı. Doğrulup paltosunu giydi. Caddeye çıktı. Tam bir karartma gecesiydi. Evler iri kütleli kayaları anımsatıyordu. Uzaklardan, sisin içinden, buğulu camlı bir sokak lambası seçiliyordu. Ama bu kez Bernard onu arabada beklemiyordu. Koşarak ileri atıldı. Neuilly bulvarında bir sürü taksi vardı. Sürücüsü daha genç olduğu için, sıradaki ikinci arabaya bindi. Arka koltuğa kendini attı. Yüreğinin çarpıntısı kaygılandırıyordu onu. "Yine mi oyuna geldin? Olacak iş değil! Enayilik ediyorsun!" Hayır, hayır! Böyle gerekiyor. Bir yaşam tehlikede. Rakamlar sayaçta hızla ilerliyordu. Umarım çok geç kalmam! Şu işe bak, neden bu yola saptı?

Taksiye parayı öderken, Corinne'in hangi katta oturduğunu bilmediğini düşündü. Kapıcı herhalde uyuyordu. Neyse ki, giriş katta bir levhanın üstünde tüm oturanların soyadları yazılıydı: Matmazel Tech. Altıncı kat, solda. Kapıya geldiğinde, düğmeye basarak kulak kabarttı. Etrafta ölüm sessizliği vardı. Sonra da yaklaşan bir öksürük sesi duyuldu. Kır saçlı, halsiz görünüşlü yaşlı bir kadın açtı kapıyı. Omuzlarında mor bir şal vardı, gözlüğü burnunun üstüne düşmüştü. Çenesi adeta bir diz eklemi gibi oynuyordu. Gelen konuğa şaşkın bir bakış atarak geveledi:

"Ne arzu etmiştiniz beyefendi?"

"Matmazel Tech burada mı oturuyor?"

Yaşlı kadın rahatladı, ama sitemli bir sesle, "Evet ama ikinci düğmeye basmalıydınız" dedi. "Matmazel Tech benim kiracımdır. Dairenin diğer bölümünde oturur."

Ve Jean'a kapıdaki ikinci düğmeyi gösterdi. Aşınmış bakır zilin üstünde Madam Poucieux'nün kartı vardı. Diğeriyse beyaz metaldendi ve üstünde de Matmazel Tech'in kartı bulunuyordu.

"Özür dilerim" diye mırıldandı. "Fark etmemiştim."

"Sanırım Matmazel Tech evde" dedi Madam Poucieux. "Ama bu saatte uyuyor olmalı. Önemli miydi?"

"Çok önemli bayan. Onu mutlaka görmeliyim."

"Öyleyse haber verelim."

Madam Poucieux, titrek parmağıyla alttaki düğmeye bastı. Jean'ı içeri aldı ve ardından da kapıyı kapattı. Genç kadın için Jean'ın kafasında canlandırdığı o sıcak ve şık ortam neredeydi? Girişteki askıya iki manto asılıydı. Fayans bir çanağın kenarından bir şemsiye başı görünüyordu. Gri renge boyanmış, ahşap oymalı bir konsol üstünde Barbedienne imzalı bronz bir heykel duruyordu. Tüm bunlar, Corinne'in durumunu daha da dokunaklı kılan sevimsiz bir görünüm yaratmıştı. Nasıl oluyor da, Bernard, kendisi o kadar güzel bir daireye sahipken, onun başkalarıyla oturmasına göz yumuyordu? Koridorun sol tarafında çiçek formlu buzlu bir lamba aydınlanmıştı.

"İşte" dedi madam, "Matmazel Tech! Sizi yalnız bırakayım."

Ve karşı tarafta başka bir koridora saptı. Ayaklarına iyi oturmamış topuklu terliklerin tıkırtısıyla, ince bir siluet Jean'a doğru yaklaşıyordu. Yaşıyor!... Rahat bir soluk aldı. Yeşil desenli ipek bir sabahlık giymiş, toparlamak için beline bir kemer takmıştı. Karşısına gelip ışığın altında durduğunda, gözlerinde yaş olmadığını fark etti. Gene de yüzündeki ciddi hava, gerçek bir üzüntüyü maskelediğini düşündürüyordu insana. Hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermiyordu.

"Neden geldiniz?" dedi Corinne.

"Telefondaki sesiniz" dedi. "Üzgün sesiniz!... Dayanamadım!..."

Corinne, buruk bir şekilde gülümsedi:

"Acıdınız mı yani?"

"Hayır, ama..."

"Burada kalmayalım. Feci bir yer... Geliniz."

Corinne elinden tuttu onun. Jean önce sağa, sonra da sola kıvrılan loş ve uzun koridorun bitimindeki sarı kadife perdeleri olan odaya kadar izledi onu. Sanki tüm yaşam yer seviyesinde geçiyor gibiydi bu odada... Sandalye yerine yastıklar ve puflar, masa yerine alçak sehpalar, yatak yerine de üstündeki pembe çarşafları ve dağınık battaniyeleriyle, oldukça geniş ve alçak bir divan vardı... Telefon ise yere, kristal bir kül tablası ile pikabın arasına konmuştu. Resimli dergiler bir köşeye üst üste yığılmış, bir deste plak halının üstüne saçılmıştı. Odadaki tek lamba, turuncu ipekten iri bir şapkanın oturduğu küçük bir vazoydu. Çevresine kehribar renginde bir ışık saçıyordu. Bu dağınıklığın ortasında Corinne'in keskin parfümü yayılıyordu. Jean gözleriyle Bernard'ın bir fotoğrafını aradı. Ama yoktu. Belli belirsiz bir üzüntü duydu.

"İşte benim yaşadığım yer" dedi elini bırakmadan. "Nasıl buluyorsunuz?"

Ona indirdiği darbeye karşın bu denli güçlü olmasından minnet duyan Jean:

"Çok sevimli" diye cevap verdi.

"Odamı gözünüzde böyle mi canlandırmıştınız?"

Yalan söyledi:

"Evet... Hemen hemen!..."

Ne olduğunu anlayamadan, tüm bedeninde, ılık, esnek, kıpır kıpır bir varlık hissetti. Corinne dolgun göğüsleriyle vücuduna sımsıkı sarılmıştı. Aralanmış sabahlığından tanımadığı bir tenin kokusu yükseliyordu. Bu ani yakınlaşma onu şaşkınlık içinde bırakmıştı. Düşüncelerini toparlayamadan, tüm dikkati yüzünün hemen yakınındaki

o aralanmış dudaklarda yoğunlaşmıştı. İçinde budalaca bir arzu uyanıyordu.

Başka hiçbir şeyin önemi yoktu. Dudakları birleşti. Gözlerini kapattı. Bernard'ın bardağından içiyorum. *Ben*, Bernard'ım... Corinne kendini divana bıraktı ve lambaya bir havlu fırlattı.

*

Kapı boğuk bir sesle kapandı. Jean, kendini karanlığın içinde buldu. Ellerini paltosunun ceplerine sokarak, yakalanmaktan korkarcasına adımlarını hızlandırarak evden uzaklaştı. Saat ikiyi yirmi geçiyordu. Kentin karanlığında uzaktan uzağa bir pencerenin yandığı fark ediliyordu. Sokaklar bomboştu. Islak asfaltın üstüne, sokak fenerlerinin dibine ölü yapraklar yayılmıştı. Ternes meydanındaki kafe hâlâ açıktı. Susamıştı Jean. Ayakta bir bira içseydi! Tam girecekken vazgeçti bundan. Bu soluk ve tıraşsız yüzlere, bu çiğ ışığa, bardak seslerine ve uğultulara dayanamayacaktı. Barın önünde durmadan yürüdü ve Etoile meydanına doğru yöneldi. Işıklı levhaların çoğu sönmüştü. Arabalar kaldırımın kenarına arka arkaya dizilmiş bekliyordu. Bu sefer taksiye ihtiyacı olmayacaktı. Evine yürüyerek dönmek istiyordu. Bıkıncaya, bitik düşünceye, olup bitenlerin tümünü unutuncaya dek... Tüm gayretine karşın, düşüncesi o sarı perdeli odaya takılı kalmıştı. Jean'a sımsıkı sarılan Corinne, ona ilkel bir minnetle bakıyordu. Oysa o, hiçbir sevişme isteği duymuyordu artık. Gücü tükenmiş, divanda yatan bu kıpır kıpır, ılık bedenli kadının yanında ne işi olduğunu soruyordu kendine. Ateşli beraberliklerinden arta kalan tek şey, benliğini saran bir tiksinti duygusuydu. Düşünceler içinde taş gibi kalakalmış, susuyordu. Corinne ise kulağına eğilip şöyle fısıldamıştı.

"Seni neyin bu kadar rahatsız ettiğini biliyorum Jean. Merak etme. Kuruntu edecek bir şey yok. Tamamen serbest sayılırım. Bernard ile aramızda her şey bitti."

"Ne demek istiyorsun?"

"Amerika'ya gitmeden önce kavga etmiştik. Daha fazla süremeyecekti zaten. Onu gerçek anlamıyla hiç sevmemiştim ben. O da beni sevmiyordu. Gençliğimden yakınmaya başlamıştı! Asıl dayanamadığım şeyse bencilliğiydi! Başta ne hayaller kurmuştum... Ama, daha bu yaz teknedeyken..."

Corinne, bu kırgınlığın nedenlerini kadınsı bir gevezelikle sıralayıp duruyordu. Bu suçlamalardan anladığı tek şey vardı Jean'ın: Corinne artık Bernard'ın metresi değildi. Bu yeni durum aklını karıştırmış, düş kırıklığına uğratmıştı. Nedenini ise bilemiyordu... Soğukkanlılığını korumaya çalıştığı halde, anlamsız bir kin beynini kurcalıyordu. Sanki Corinne'de fiziksel bir kusur bulmuş gibiydi.

"Ama artık şimdi sen varsın! Geçmiş beni ilgilendirmiyor!... Ah Jean, seni öyle seviyorum ki!... Bernard senin kadar mutlu edememişti beni!... Asla!... Bana sarılışın öyle güzel ki!..."

Sussun artık! Hepsi yalan!... Kalktı ve giyindi: "Ne yapıyorsun?" diye sordu Corinne. Nasıl anlatabilirdi ki, kokusuna, sesine, hatta teninin temasına bile dayanamadığını? Hem kendi hem de onun adına utanç duyduğunu, oraya geldiğine bile pişman olduğunu?... Olağanüstü bir güç sarf ederek konuşmaya başladı:

"Gitmem gerekiyor Corinne! Siz de anlıyorsunuz, aramızda bir şey olamaz! Bağışlayın beni..."

Corinne biraz uzaklaştı ondan. Eliyle ipek bir çamaşırı çarçabuk göğsüne çekti. Vücudunun o yarı çıplak haliyle, yüzündeki sert ve küçümseyen bakış arasında garip bir çelişki vardı. Artık ağlamak, sızlanmak gibi bir düşüncesi

yoktu. Ya o bakışlarındaki nefret? "Öyleyse defol git!" dedi. "Defol! Sen zavallının tekisin!..." Jean minnetle kabullendi bu hakareti. Ona hem iyi, hem de kötü gelecek bir noktaya değinmişti Corinne. "Evet, öyle. Zavallı bir tip" diye tekrarladı Jean, kolları gevşemiş, boynu eğik bir şekilde. "Zavallının teki!" Bu, gitmesini kolaylaştırıyordu. Arkasına bile bakmadan, kapıyı çekip çıkmıştı. Artık hafiflemiş, kötülüklerden arınmıştı. Ve nasıl olup da Corinne'in oyununa kendini kaptırdığını anlayamıyordu. Bir gülüş, bir dokunuş, telefonda birkaç sevgi sözcüğü, aklını başından almıştı. Her şeyi unutarak ve gözden çıkararak, ardından olacakları gayet iyi bildiği halde, kendini oraya atmıştı. Bir alçak mıyım ben?... Bir enayi? Yo, hayır, iyi söylemişti Corinne: "Zavallı bir tip!" Aynı geçmişte olduğu gibi... Madeleine hiçbir şeyden kuşkulanmasaydı bari! Bir bakışta öyle iyi kestirirdi ki neler olup bittiğini! Acaba yalan söylemeyi becerebilecek gücü bulabilecek miyim kendimde? Onu uyandırmamalıyım. Işığı yakmadan yanına uzanıvermeliyim. Uyumalıyım. Uyumam lazım. Ya da, gider gitmez her şeyi anlatmalıyım. Aramızda hiçbir sır olmamalı. O beni anlar ve bağışlar... Yok canım? Olacak şey değil. Öylesine gururludur ki! O solgun yüzü, acı dolu bakışıyla... Kasılan elini dudaklarına götürerek: "Jean, neden yaptın bunu?" diyecek. Kendisi açıklamaya gayret ettikçe Madeleine'in vücudu kin ve acıyla irkilecek, tepeden tırnağa buz kesilecekti. Onun gözünde sanki yaşamıyordu. Kaybedecekti onu. Gidiyor! Gitti işte!... Boş bir daire, boş dolaplar, dipleri görünen açılmış çekmeceler, üstünde tek tabakla kalan masalar ve artık fazlasıyla büyük görünen yataklar... Bomboş kalan bu evde, her şey anlamsızlaşmış, her şey yankılanıyor. Madeleine'siz bir gelecek! Düşünülemezdi bu! Hiç bilmemeli. Asla, hiçbir zaman...

İşte, gene bomboş sokaklar, ışıklı fenerler ve kapkara pencerelerin anlamlı sessizliği. Evine yaklaştıkça, bacaklarından yükselen ve tüm bedenini saran bir yorgunluk duydu. Gürültü yapmamak için, ayakkabılarını eşikte çıkarmaya karar verdi. Aklına bir karikatür geldi. Ayakkabıları elinde, kravatı kaymış zampara bir kocanın evine dönüşü... Ne gülünç! diye düşündü. Tüm yaşamımda gülünç oldum ben! Kendinden tiksiniyor, kafasını duvara çarpmak ve kendini kaybedip oraya yığılmak istiyordu. Farkına bile varmadan, birden kendini evinin önüne buluverdi. Bir anda kendini önce asansörde, sonra girişte ve kapının önünde... Ayakkabılarını çıkarmayacaktı. Komedinin de bir sınırı olmalıydı! Gene de anahtarı kilide sokarken, içeri girerken ve kapıyı itip kapatırken, elinden geldiğince özen gösterdi.

Her şey karanlık ve sessizdi. Yuvanın o tatlı sıcaklığı... Ayaklarının üstüne basarak, girişteki elektrik düğmesini arandı, yaktı ve sonra kapattı. Işık yoktu. Madeleine ona sigortanın attığını söylemişti ya... Nasıl olmuştu da bu süre içinde yenilerini takmamıştı? Kör gibi, elleri önde, dümdüz ileri yürüdü. Salonda bir koltuğa çarptı, lambaya takıldı. Yönünü bulmaya çalıştığında da, kendini duvarla burun buruna buldu. Sola doğru birkaç adım attı. İşte yatak odası. İçeri girdi, tuvalet masasının çevresinden dolaştı. Adım altıkça, parkeler tüm ev ikiye ayrılacakmışçasına çıtırdıyordu. Durup etrafı dinledi, sonra rahatlayıp üstünü çıkarmaya başladı. Kravatını çözdüğü sırada Madeleine kımıldadı. Suçüstü yakalanan bir hırsız gibi nefesini tuttu.

"Sen misin Jean?"

"Evet" diye fısıldadı.

Karısı bir kibrit çaktı. Küçük bir alev parladı, uzadı ve mumun fitilini taç gibi aydınlattı. Odanın bir köşesi karanlıktan çıktı. Doğrulup oturunca, Madeleine'in dağınık saç-

ları ve parıldayan yüzü aydınlandı. Bu ilkel aydınlatma, onu olduğundan da genç gösteriyordu. Karanlıkta iki fosforlu nokta parıldıyordu. Kedi! Kendi yastığına değil de, ona yasak edilen yatağın ayak ucuna yatmıştı.

"Saat kaç" diye mırıldandı karısı.

"Hiç bilmiyorum. Oldukça geç herhalde."

Madeleine başucundaki masa saatini alıp baktı:

"Üçü beş geçiyor, Deli misin sen?"

"İşimi bırakamadım."

Ve konuyu değiştirmek için sordu:

"Hâlâ mı yok elektrik?"

"Ne iş" dedi Madeleine. "Üstelik diğer sigortaları taktığım halde. Girişteki kofra atmış olmalı. Yarın elektrik idaresinden birini getirtelim. Bana telefon ettiğinden beri karanlıktayım. Neyse ki, araya araya bu mumla kibriti buldum. Aç değil misin?"

"Hayır."

"Ben açım. Bir şey yemedim. Tek başıma hoşuma gitmedi. Kendime bir sandviç hazırlayacağım. Hadi, sen de gel benimle..."

Yataktan aşağıya atladı, sabahlığını sırtına geçirdi, mumu alıp kapıya doğru yürüdü. Uzun geceliğinin içindeki bu çocuksu karaltının bıraktığı ışık huzmesinden büyülenmiş gibi, Jean da onu izledi. Karısı buzdolabını açtı. Yiyeceklerin olduğu yeri şöyle bir karıştırıp bulabildiği öteberiyi masanın üstüne koydu. Sonra ekmekten uzunlamasına bir parça keserek, arasına bir tavuk parçası, salata yaprağı, bir iki jambon, domates dilimleri koyup tümünü hardala buladı. Ağzına göre oldukça iri olan sandviçi iştahla ısırdı, gerilmiş çenesi ve parıldayan gözleriyle...

"Ne kadar lezzetli!" dedi boğuk bir sesle. "Canın çekmedi mi?"

Kararsızdı Jean. Karısı bir bardak kırmızı şarap koyup iştahla içti. Mumun ışığı gözlerinde yıldız yıldız parlıyor, gölgesi, arkadaki yeşil fayansın üstünde kımıldıyordu. Giderek gerçeklik kavramını yitiriyordu Jean. Bunca bitkinlik, sıkıntı ve aldatmacanın, karısıyla baş başa yediği bu yemeğe varması ne garipti! Aniden, o da acıktığı hissine kapıldı. Yeniden sağlığına kavuşan birinin açlık duygusuydu bu.

"Sanırım ben de dayanamayacağım" dedi.

Karısı ona, kendininkinden iki kat daha büyük bir sandviç hazırladı. Dirsekleri masada, ekmekleri elleriyle iyice kavrayarak karşılıklı oturdular. Daha ilk lokmayı tadar tatmaz, ağzına hoş bir lezzet yayıldı. Bu lezzetli et ve salata karışımını büyük bir hazla çiğniyordu. İçtiği sert, katıksız şarap neşesini yerine getirmişti. Madeleine'le her şey ne kadar doğal ve eğlenceliydi! Heyecanın doruğunda, ona böyle bakabildiği için nasıl teşekkür edeceğini bilemiyordu.

"Çok üşümüyorsun ya?" diye sordu Jean.

"Yok canım. Neden?"

"Bu üstündeki, o kadar ince ki."

"Her gün giydiğim şey bu."

Sıra kedideydi. Sessizce gelip önlerine dikildi, miyavladı, sonunda da jambon parçasını aldı.

"Sanki neden elektriğe bu kadar bağımlıyız ki" diye söze başladı Madeleine. "Mumun aydınlığı öylesine hoş ki! Biraz daha soğuk et ister misin?"

"Hayır, sağ ol. Ne yaptın bu akşam?"

"Çevirime devam ettim. Ya sen? Yazın ne oldu?"

"Bitti."

"Memnun kaldın mı?"

"Evet, oldukça."

"Göstersene."

"Yanımda değil."

"Getirmedin mi? Ne kötü? Her şeyi unutursun zaten! Okumayı ne kadar isterdim!..."

İçini büyük bir mutluluk sardı. Yazdığı "Genel Yaklaşım" metinlerini karısına göstermekten çok hoşlanırdı. Çünkü, bilimsel kurumlara sunulan küçük bildirilere göre anlaşılması çok daha kolay olan bu tür incelemeler, karısını araştırmalarına daha yakın kılıyor, uzaktan da olsa çalışmalarını izlemesine yardımcı oluyordu. Düşünce biçiminin ve stilinin yeterince açık olup olmadığını hemen söyleyiveriyordu ona. Bu önerilere çok önem veriyordu Jean.

"Yazımı yarın getiririm sana" dedi.

Ve Madeleine'in hiç bu kadar çekici görünmediğini düşündü. Karısıysa öteberiyi yerleştirmek için kalkmıştı. Jean yaklaştı, biraz çekingen, elini omzuna koydu. Çok iyi tanıdığı bu bedenin hatları onda istek uyandırıyordu. Ne tuhaftı, yorgunluğu bile sanki bu isteğini kamçılıyordu. Madeleine ona döndü. O anda göz göze geldiler. Karısı gülümsedi ve başını uzattı. Dudakları birleştiği anda, bedeninde kendini bile şaşırtan, yepyeni ve çok güçlü bir haz duydu. Madeleine da her zamankinden daha sabırsız, kendini daha bir bırakmış ve heyecanlanmış görünüyordu. Çabucak odalarına döndüler. Sessiz ve dikkatli... Kedi de peşlerinde.

VII

Soyunma odasından çıkarken, Bernard, Jean'ı kolundan tutup usulca sordu:

"Onlarla kahveye gitmeye çok mu heveslisin?"

"Hiç de değil" dedi Jean.

"O zaman ekelim onları. Sana çok ilginç bir şey göstermek istiyorum. Haydi gel!"

Arkadaşlarından izin istediklerinde, onlar dönekler diye takıladursun, Jean'la Bernard delikanlı çevikliği ile merdivenleri birer ikişer indiler. Arkadaşının kendisi için diğerlerinden vazgeçmesine bir türlü inanası gelmiyordu Jean'ın. Amerika'dan döndüğünden beri, eskiye oranla daha sevecen, daha düşünceliydi. Keşke vakitleri daha bol olsaydı! Ancak, her ikisinin de yoğun işleri, ancak ara sıra görüşmelerine izin veriyordu. O da kısa süreler için. Bu iş gezisi Bernard'ı canlandırmış ve güçlendirmişe benziyordu. Orada kurmuş olduğu dostluk ilişkileri, işlerini genişletme ve uluslararası boyut kazandırmaya el verir nitelikteydi. Henüz açıklamak istemediği, fakat ona şimdiden heyecan veren projeler olgunlaşıyordu kafasında. Sokağa çıktıklarında Jean'ı, dışı gök mavisi, iç döşemesi kahverengi deriden, basık ve uzun, şahane bir arabanın önüne sürükledi.

"Bu da ne?" diye sordu Jean.

"Bu, kendime en son armağanım! Ne diyorsun?"

"Çok güzel... Anladığım kadarıyla tabii... Diğerini ne yaptın?"

"Sattım gitti. Bunu alalı tam iki gün oldu. Harika değil mi? Geceleri rüyama bile giriyor!..."

Bir liselinin coşkusuyla konuşuyor, vites performansı, dayanıklılık, hız, benzin tüketimi, fren ve balans ayarı gibi sözler ediyordu. Sonunda Jean bir kahkaha koyuverdi:

"Şunu bilesin ki, hiçbir şey anlamıyorum!"

"Boş ver. Bundan söz etmek, benim hoşuma gidiyor. Haydi bin bakalım! Beş dakika vaktin vardır herhalde! Evimde bir kadeh bir şeyler içelim."

Kalbi sevinçle dolan Jean, kabul etti. Konu araba da olsa, gerekirse bir saatlik söyleve bile katlanmaya hazırdı. Yeter ki, Bernard'la birlikte olabilsindi!

On dakika sonra, Paris'in yoğun trafiği içinde kısa ama parlak bir gösterinin ardından Bernard, Elisee-Reclus caddesinde, sakin ve ciddi görünümlü bir binanın önünde durdu. Beşinci kattaki dairesi, Invalides meydanında daha önce oturduğundan çok daha geniş ve konforluydu. Evin uşağı nazik bir gülümsemeyle paltolarını aldı, aperitiflerini getirdi. Soylu İngiliz mobilyalarının o ağır başlılığı ile sonbahar yaprağı tonlarındaki perdeler salona huzur dolu bir hava veriyordu. Yer halısı, gözü okşayan bir yeşildi. Madeleine buraya ilk geldiğinde, Degas'nın duvarları süsleyen üç resmine hayran kalmıştı. Evet, gençliğinde bir parça bayağılık taşıdıysa da, Bernard'ın yaşlandıkça inceldiğini söylemekte haklıydı karısı. Adamın tavırlarında zaman zaman rahatsız edici bir çalım göze çarpmıyor değildi. Ama onu yakından tanıdıkça, yaşama sevinci, çevresine hâkim havası, renkli kişiliği, tüm eleştirileri yok ediyordu. Elindeki viski bardağı ile kırmızı deri bir koltuğa kurulmuş olan Jean, arkadaşının homurdanarak büyük bir Regency çalışma masasının çekmecelerini karıştırmasını izliyordu.

"Ne arıyorsun?"

"Sana göstermek istediğim şeyi" dedi Bernard. "Al işte, burada!"

Elindeki fotoğrafı ona doğru salladı.

Jean resme bakınca, iki küçük koru arasında kalmış, kiremit damı ve küçük kare doğramaları olan yüksek pencereleriyle, tek katlı bir ev gördü.

"Sana 'La Ronciere'i tanıtayım" dedi Bernard. "Neredeyse yok pahasına aldım. Batı otoyolundan gidildiğinde, Paris'e altmış kilometre uzaklıkta, Mercerey denilen bir yerde. Tabii biraz onarım gerekecek, ama iyi bir müteahhit buldum. Gelecek yılın başına her şey hazır olabilecek. Madeleine'le sen, hafta sonları sık sık gelirsiniz artık."

"Ne zaman satın aldın bu evi?"

"New York'a gitmeden hemen önce."

"Ve bana bundan hiç söz etmedin!"

"Hayır."

"Neden."

"Dönüşümden sonra bahsetmeyi yeğledim. Corinne'in bile haberi olmadı bundan."

Corinne adını duyunca, Jean anlaşılmaz bir kaygıya kapıldı. Başı önde, bakışları dalgın, öylece kalakaldı.

"Sırası gelmişken söyleyeyim, ayrıldım ondan."

"Öyle mi?"

"Evet... Kendini fazlasıyla ciddiye almaya başlamıştı... Benimle aynı evde yaşamak istiyor, üstü kapalı bir şekilde evlilikten söz ediyordu... Tehlikenin büyüdüğünü görünce, ilişkimize son verdim."

Jean bu yorumu Corinne'inkiyle karşılaştırıyor ve Bernard'ın sözlerinin gerçeğe daha yakın olduğunu sezinliyordu. Aynı zamanda, duyduğu utanç yüzünden okunacak diye korkuyordu. Ya Bernard olup bitenlerden kuşkulanmaya kalkarsa!... Ne olacak yani, güler geçerdi herhalde!

"O halde şimdi tek başınasın" dedi Jean, yapmacıklı bir neşeyle. "Görünürde kimse yok mu?"

"Olmaz olur mu?"

"Anlat bakalım!"

"Pek önemli değil. Şu anda beni en çok ilgilendiren şey arabam, daha önemlisi de: Evim. Çevresinde de, üç hektar kadar arsam var..."

İşte yine, maddi değerlerle ölçtüğü, salt kendine özgü bir mutluluğu tanımlamaya başlamıştı. Tekne, araba, ev, tablo, ne olursa olsun, sahip olduğu her şeye aynı tutkuyla bağlıydı.

Evini tüm ayrıntılarıyla belki de yüz defa anlattıktan sonra nihayet sustuğunda, Jean başka bir konuya geçmek istedi. Fakat bir şey gelmedi aklına. Gerçekten de çok garipti. Arkadaşıyla hep baş başa kalmayı düşlüyor, fakat yalnız kalınca da ne diyeceğini bilemiyordu. Aslında, birlikte uyum içinde olmaları için konuşmalarına pek gerek yoktu. Rahat ve güven dolu bir sessizlik ortamında, içkilerini yudumladılar. Jean gözleri yarı kapalı, bu kara kaşlı, büyük burunlu yüze bakıyor, düşünüyordu. Nasıl olurdu da bir zamanlar onu çirkin bulurdum? Yakışıklı, hem de çok yakışıklı! Kaygı yaratacak türden hem de...

Birden Bernard başını kaldırdı:

"Bu ev Madeleine'in de hoşuna gider mi acaba?"

"Tabii gider!..."

"Kırlarda gezmeyi sever mi?"

"Hem de çok..."

"Bu resmi ona da göstermek isterim. Bu akşam ne yapıyorsunuz?"

Jean'ın yanıtına fırsat bırakmadan telefona sarıldı.

"Olacak şey değil!" diye düşündü Jean. "Fikrimi sormadan, beni istediği gibi kullanıyor, her şeye kendi karar

veriyor... Bu düşünce gene de onu rahatsız etmiyordu: Aksine, Bernard'ın olağanüstü bağlılığının kanıtıymış gibi memnun ediyordu. Masanın köşesine ilişen Bernard, numarayı çevirirken bir yandan da bacağını sallıyordu. İncecik ayak bilekleri, siyah dar ayakkabıları, hafifçe parlayan siyah çorapları vardı.

"Alo, Madeleine... Sesimi tanımadınız mı yoksa? A, şimdi oldu!... Evet benim!... Jean'la birlikteyim... Eğer bir programınız yoksa, düşündüm ki..."

Bernard, konuşurken sanki boşluğa gülümsüyordu. Jean, görünmeyen birine yöneltilen bu dostça mimiği izliyordu duygulanarak... Kendini hem Madeleine'le konuşan Bernard, hem Bernard'a yanıt veren Madeleine'in yerine koyuyordu. Sanki bu yemek davetini karısı değil de, o alıyor, Madeleine'nin sevincini paylaşıyordu.

Birden Bernard kaşlarını çattı:

"Hayır" dedi. "Sevimli Corinne bizlerle olmayacak... Az önce Jean'a söylediğim gibi ayrıldık... Evet, kesin olarak!... Sandığınız kadar üzücü değil, inanın bana!... Çok naziksiniz!... Ne kadar zaman içinde gelip almamızı istersiniz?... Yarım saat?... Hazır olabilir misiniz?..."

Alıcıyı yerine koydu. Jean'ın içi içine sığmıyordu. Madeleine tek başına oturuyor da, ona kur yapıyormuş gibi gidip alma fikri onu coşturuyordu. Kendine gizemli bir hava veren, o çok açık, siyah elbisesini giyeceğini umuyordu. Ve tabii lal taşından kolyesini de takacaktı... Çok güzel olmalıydı! Hem Bernard, hem de kendisi için... Gerçekten de, az sonra karşılarına bu kıyafetle çıktı...

Duvarları atlet resimleriyle kaplı, tanınmış bir lokantada, nefis sos kokuları içinde istiridye ve balıktan oluşan bir akşam yemeği yediler. Corinne hakkında bir tek söz bile edilmedi. Zavallı kadın, artık kimseyi ilgilendirmiyordu.

Sanki hiç yaşamamıştı. Ne olursa olsun, bu ani yok oluş, Jean için bir kurtuluştu. Onunla olan serüvenini anımsadığı zaman, gerçek yaşamına ait olmayan o anlamsız sahneler gözünün önüne geliyor, bunları da, kişiliğinin ikiye bölünmesi sonucunda yaşadığı bir kâbusun kalıntısı olarak değerlendiriyordu. Tanımadığı, iri göğüslü o yabancı kadın, karmaşık düşüncelerinin içinde canlanıyordu kafasında... Tatlılarını yerken, Bernard, Madeleine'e evin resmini gösterdi. Karısı hayranlığını gizlemedi.

"Harika! Hem de eski bir çiftlik! Bence XVIII. yüzyılın sonundan kalma! Şimdiden sizi bir *çiftlik beyefendisi* olarak görüyorum! Umarım bir sürü hayvan da yetiştirirsiniz. Ya içi nasıl?"

Bernard cep defterinden bir sayfa koparark evin planını çizdi. Odaların dağılımı kusursuzdu. Ama Bernard, salonla, büro yerine kullanılan daracık oda arasındaki bölmeyi yıkmak istiyordu. Madeleine onu bu işten vazgeçirdi. Bu müthiş bir başarıydı. Çünkü kimsenin önerisine pek kulak aşmazdı Bernard. Çekiciliğinin farkında bile olmayan karısı, Jean'a daha bir sevimli göründü.

Lokanta çıkışı sinemaya gitmeyi önerdiğinde Bernard ve Jean ona şaşkınlıkla baktılar. Bu tür eğlencelere pek alışık değillerdi. Madeleine fazla düşünmelerine fırsat vermeden onları sinema salonuna doğru sürükledi. Genellikle iddialı filmler oynatan, Champs-Elysees'de küçük bir salondu burası. Vurdulu kırdılı birbirinden kopuk görüntüler onları önce ilgilendirdiyse de, az sonra dikkatleri dağıldı. Bernard gösterinin tam ortasında, iyi bir kovboy filmini bin kez yeğlediğini yüksek sesle söyleyince, Jean da ona katılıverdi. Arkada oturan seyircilerden hemen protesto sesleri geldi. Aralarında oturan Madeleine, susmaları için ne kadar yalvardıysa da, onlar erkekçe bir farfaralıkla ho-

murdanıp durdular. Arkadaşıyla bir olduktan sonra, Jean tüm seyircilere kafa tutmaya hazırdı.

*

Bir süre sonra, Bernard jimnastiği sık sık asmaya başladı. Geldiği zamanlar da, çok önemli bir randevu ileri sürerek, duştan hemen sonra gidiyordu. Aralık ayının başında, tam bir hafta boyunca hiç aramadı dostlarını. Jean bir sabah dayanamayıp hatır sormak için evine telefon etti. Uşak kibarca yanıtladı: "Beyefendi yoklar... Ne zaman döneceklerini bilmiyorum... Hayır, not bırakmadılar... Herhalde iş yerindedir..." Fakat iş yerindekiler de pek bilgi sahibi değillerdi bu konuda: "Beyefendi az önce buradaydı... Döndüğünde mesajınızı iletiriz..." Ne ertesi gün, ne de daha sonraki günler aradı. Onu bulmak mümkün değildi. Bilmediği bir nedenden ötürü darılmış mıydı acaba? Jean, bu fikir aklına geldikçe paniğe kapılıyordu. Yok, hayır, bir kadın yüzünden ihmal ediyordu onları. "Yalıçapkının kaçamakları!" Bir serüvenin başında hep böyle gizemli bir havaya bürünürdü. Yakında, galip gelmiş bir kişinin görkemli havasıyla çıkagelecekti. Belki de o zaman, gönlünü çelen o kadını tanıştıracaktı! Corinne tipinde, uyumlu, gencecik bir kadın olsa gerekti bu... Ama bu arada sabırsızlık ve kin içini kemiriyordu. Yaşamı dostluk duygularından yoksun kalmıştı. Arkadaşını yılın sonuna dek görememeyi göze almıştı.

Ama bir akşam altı sularında, hiç habersiz Berthelot Enstitüsü'ne geldi. Hiçbir şey olmamış gibi, Jean'ı jimnastiğe götürmek için uğramıştı. Koyu lacivert takımı içinde, keskin bakışları ve o anlaşılmaz gülümseyişiyle, kibarlık ve şıklığın bir simgesiydi sanki. Laboratuvara son gelişi, ta işgal zamanındaydı.

"Ne kadar değişiklik yapmışsın" dedi, "Büron da değişmiş."

"Hayır, sadece artık Landier'in bürosunu kullanıyorum."

"Büyümüş, modernleşmişsiniz gibi geldi bana."

"Daha bir şey görmüş sayılmazsın" dedi Jean gururla. "Laboratuvarı dolaşmak ister misin?"

"Zamanımız buna yeter mi dersin?"

"Şöyle bir dolaşırız canım... Beş dakika sürmez... Sana bazı şeyleri göstermek istiyorum!..."

Arkadaşını bir servisten diğerine götürerek, teknik ayrıntılara girerek, her aygıtı teker teker anlattı. Ardından da tüm çalışma arkadaşlarıyla tanıştırdı. O anki coşkusu, Corinne geldiğinde duyduğu sıkıntıyla tamamen çelişiyordu. Bürosuna döndüğünde elektroanselografi çiziğine son bir kez göz attı, sekreterine yokluğunda bir şeye dokunulmamasını yineledi ve Carisey'e telefon edip, üstünde çalıştıkları yeni deney konusunda yapacaklarını uzun uzun anlattı. Sonra da içi rahat bir şekilde Bernard'la dışarı çıktı. Sokağa çıktıklarında içini birden saran sevinç duygusu, eskiden sınıf çıkışı teneffüste, arkadaşıyla kendini bahçeye attığında duyduğu sevincin aynıydı sanki. Gençlik, dostluk, rahatlık...

Arabaya binince Bernard'a bu uzun yokluğun nedenlerini sormaya yeltendi. Bernard ilk önce yan çizmeye çalıştıysa da sonra istemeye istemeye yeni bir ilişkiye girmiş olduğunu kabul etti. Gençti, güzeldi, tüm vaktini onunla geçiriyordu. Daha fazla da konuşmak istemedi. Jean, Bernard'ın böylesine sıkı ağızlı oluşuna alınmıştı. Arkadaşının güvenini tümüyle kazanmak, özel yaşamının tüm ayrıntılarını bilmek, bir zamanlar olduğu gibi sevincini, umudunu, kaygısını her şeyiyle paylaşmak istiyordu. Birden Co-

rinne'in göğüsleri aklına geldi, iri ve dolgun... Bernard'la arasına giren bu çıplak kadın görüntüsünü kafasından atmak için epey zorlandı.

Grup hareketleri sırasında, Bernard bir tek kez bile Jean'a bakmadı. Özellikle mi yapıyordu bunu? Duştan sonra hızla giyindi.

"Bir kadeh içecek vaktin var mı?" diye sordu Jean.

"Hayır dostum, kaçmam gerek."

"Noel'de ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Doluyum."

"Ya yılbaşında?"

"Yılbaşında da doluyum... Ne yapalım!... Kusura bakma!..."

Jean'ın boğazında bir şeyler düğümlendi. Eve döndüğünde neşesi kaçmıştı. Madeleine onun böyle erken gelmesine şaşırdı. Karısına, Bernard'ın davranışlarının onu düş kırıklığına uğrattığını anlattı. Madeleine güldü:

"Kendi görüş açından yargılamasana! Bekâr yaşamı sürüyor o. Daldan dala konuyor, çeşitli serüvenler yaşıyor... İlk heyecanı attıktan sonra gene arar bizi. Ama, bir yıl onu görmememiz de mümkün!"

Bu olasılığı böylesine kayıtsızca dile getirmesine çok üzülen Jean:

"Aslında sen Bernard'ı pek sevmiyorsun" dedi.

"Ben mi? Aksine bayılıyorum! Müthiş bir adam! Ama tüm dünyası da bizler olamayız doğrusu!"

"Evet ya!" diye mırıldandı Jean.

Alışkanlıkla tavana baktı. Oyuklar çoğalmıştı. Artık bu şekilsiz lekede, İngiltere haritasını değil de, kocaman bir Avustralya kıtasıyla etrafındaki adacıkları görüyordu.

Sonraki günler Jean, Bernard'ı aramamak için kendini zor tuttu. Bernard da onu aramayınca, Madeleine'in haklı

olduğuna ve arkadaşlarının bu bunalımlı devreyi yalnız başına geçirmesi için süre tanımak gerektiğine karar verdi. Aslında, yılbaşını karısıyla baş başa geçirme fikri çok hoşuna gidiyordu.

31 Aralık'ta saat on iki olduğunda iki âşık gibi göz göze şampanyalarını yudumladılar. Dört pembe mumun aydınlattığı tekerlekli masada, som balığı, jöleli tavuk ve meyve salatasından oluşan bir menü yer alıyordu. Bir koltuğun kenarında oturan kedi, göğsünü şişirip bıyıklarını titreterek göz ucuyla bakıyordu. Madeleine'in gözleri gecenin tüm derinliğini yansıtıyordu. Bu görüntüyü seyre dalan Jean, ayağının kaydığını, bilinmeyen tatlı bir dünyaya yuvarlandığını hissediyordu. Tek kelime söylemeden, boşalan kadehlerini masaya koydukları anda telefon çaldı. Jean, alıcıyı kulağına götürdüğünde, uzaklardan gelen tanıdık bir ses duydu.

"Sen misin dostum? Mutlu yıllar! Hep sizi düşündüm inanın."

Bir sevinç dalgası çağlayan gibi coştu Jean'ın kalbinde.

"Sağ ol" diye kekeledi, "Biz de sana mutluluklar dileriz."

Madeleine'e dönerek:

"O!..." dedi neşeyle... "Bernard!"

Madeleine sakin bir gülümseyiş ve baş hareketiyle yanıt verdi.

Jean'ın kalbi hızla çarpıyordu.

"Nereden arıyorsun?"

"La Ronciere'den... Evet, yılbaşını burada kutlamak istedim. Boya kokularının içinde sarhoş gibiyim... Buraları buz gibi soğuk, ama üç haftaya kadar her şey hazır olacak... Madeleine'i çağırır mısın?"

Jean alıcıyı karısına uzattı. Bu telefon çağrısı onu öyle-

sine duygulandırmıştı ki, Madeleine'in de sevincini göstermesini istedi. Fakat Madeleine Bernard'la en ufak bir heyecan göstermeksizin, olayın önemine ters düşen kayıtsız, ama sevimli bir ses tonuyla konuştu.

"Ne zaman görüşeceğimizi sorsana?" diye fısıldadı Jean.

Karısı bu soruyu sormayacağını belirtmek istercesine başını salladı ve birkaç önemsiz sözden sonra telefonu kapadı.

"Bizi görmek istediği zaman kendi söyler bunu" diye ekledi yerine geçerken.

Jean bir an karısının bu ölçülülüğünü kınamak mı, yoksa kutlamak mı gerektiğini bilemedi. Madeleine'in, onu uzun uzun izleyen bakışları altında bitirdi yemeğini.

İçi coşku ve neşe doluydu...

VIII

Otoyolun her iki yanına yoğun bir sis bulutu çökmüştü. Madeleine, bakışını ön cama dikmiş, arabayı hızla sürüyordu. Arada bir, silecekler buğulu camdaki su damlacıklarını silip atıyordu. Cumartesi gününün yoğun trafiğinde arabalar birbirini sessiz bir inatla geçmeye çalışıyordu. Jean, Bernard'ın, Paris-Mercerey yolunun krokisini çizdiği kâğıdı cüzdanından çekti. Oraya en geç üç buçukta varmış olacak ve pazartesi sabahına kadar kalacaklardı. Hafta sonunu "La Ronciere"de geçirme düşüncesi onu öylesine sevindiriyordu ki! Ama bunu fazlasıyla gösterip gülünç olmaktan da çekiniyordu doğrusu.

"Hava düzelecek gibi geliyor bana."

"Evet" diye yanıtladı Madeleine. "Kendimi bir an önce kırlara atmak istiyorum."

"Ne dersin, yalnız mı olacağız Bernard'la orada?"

"Yok canım, o genç kadın da olmalı..."

"Hangi genç kadın?"

"Aman sen de Jean, yeni arkadaşı işte! Birlikte yaşıyorlardır, bize de tanıştıracak herhalde. Corinne'den ayrılmasını istemezdim doğrusu."

Madeleine'in ağzında bu isim... Garip bir sıkıntı çöktü içine.

"Hoşlanmıştım o kızcağızdan" diye devam etti Madeleine, "Canlı, neşeli ve uyumluydu! Bernard'ı da çok seviyor görünüyordu. Kim bilir onun yerine nasıl birini seçti!"

Jean suratını astı. Bir yabancının Bernard'la arasına girebileceğini düşünmek bile istemiyordu. Bu hafta sonu, kendini beğenmişin teki yüzünden berbat olacak diye korkuyordu. Eğer çekici bir kadınsa, Bernard onunla daha çok ilgilenecek, böylece de durum iyice çekilmez hale gelecekti. Ilık ve yağmurlu bir kış görüntüsü, arabanın önünden sonsuza dek uzanıyordu.

"Ne kadar güzel" diye içini çekti Madeleine. "Bir an önce orada olmak, yürüyüş yapmak, o toprak kokusunu içime çekmek istiyorum..."

"Paris yakınlarında böyle bir eve sahip olmak ister miydin?"

"Sorduğu soruya bak! Tabii ki evet!"

"Belki bir gün gerçekleştirebiliriz bu isteğini! Ama kolay olmaz! Ne yapsam, ne etsem, mesleğimde daha fazla kazanç sağlayamam. Bernard öylesine şanslı ki!..."

"Onun yerinde olmak ister miydin?" diye sordu Madeleine ona bakmadan. Gülümsüyordu.

Jean omuzlarını silkti:

"Hayır!"

"O zaman ne yakınıp duruyorsun? Mesleğinin en harika yönü, başarının asla parayla ölçülemeyeceğidir ve sen de bunu gayet iyi biliyorsun. Bence sen Bernard'dan bin kat daha zenginsin!"

"Evet ama, iş bir kır evi almaya gelince, Bernard benden bin kat daha zengin..."

"Sus!... Sinirlendiriyorsun beni. Halimden gayet memnunum."

Jean elini usulca Madeleine'in dizine koydu. O da gaza basıp hiç çekinmeden kendilerininkinden çok daha büyük bir arabayı solladı. Doğrudur! diye düşündü Jean, ne pahasına olursa olsun başka bir yaşam sürmek istemezdim!...

Çalışmaların o akşam onsuz sürdürüldüğü laboratuvara yöneldi düşünceleri. Peter Duke, beyaz farenin cinsel dürtüsü konusunda karmaşık deneylere girişip vaktini boşa harcamasaydı bari... Dikkatini başka konulara yöneltmesi gerekiyordu. Üstelik, devam ettiği sürece, onu çekemeyen Marvelier, kendi fikirlerini çalmakla suçlayacaktı. Bu korku genç adamda bir saplantı halini almıştı: Deney notlarını bir çekmecede saklar, üstüne kilit vururdu... Herhangi bir çalışma arkadaşı bürosuna girdiğinde buz gibi bir havaya bürünür, kara tahtaya yazmış olduğu formülleri hemen siliverirdi. Jean kaç kez Marvelier'nin bembeyaz bir yüz ve kuşkulu bakışlarla odasına gelip, durumdan yakındığına tanık olmuştu.

Gizlediği deney sonuçlarından faydalanmak isteyen bazı arkadaşlarını, ondan önce davranıp aynı konuda rapor yayınlamakla suçluyordu hep. Bu öfkesi şaşırtıcıydı. Çünkü Marvelier'nin çalınmaya değer hiçbir buluşu olmamıştı o güne dek. Sümüklü böcekler uzmanı Saupiquet ondan katbekat değerliydi. Onun bu ciddi, meraklı ve sağlam düşünce yapısı, cesurca bir genelleştirmeyle titiz bir özeni bir araya getiriyordu. Başlangıçta güçlük çekmişti, ama ilk günden beri Jean ondaki üstün meslek yetisini fark etmişti. İki yıldır sürekli bir gelişme içindeydi. Artık onu resmi olarak ödüllendirme zamanı gelmişti. İlk önce Bilimler Akademisi'nden bir ödül, ardından da, Tokyo'da yapılacak olan uluslararası fizyoloji kongresi için bir rapor... Yetkili kurul yolculuk masraflarını mutlaka üstlenirdi. Dönüş yolunda ABD'ye uğrayıp oradaki değişik teknikleri inceleyebilirdi. Jean savaştan hemen sonra Rockefeller Vakfı aracılığıyla burslu olarak gittiği ilk Amerika yolculuğunu anımsadı. O ışık ve gürültü karmaşası, yiyeceklerle tıka basa dolu o dükkânlar, modern hastaneler, yepyeni araştır-

ma merkezleri... Gözleri kamaşmıştı doğrusu. Bilimsel Araştırmalar Ulusal Merkezi komisyonunun karşısında Roger Duval dosyasını desteklemeyi de unutmamalıydı. Oysa Duval, onu düş kırıklığına uğratıyordu şimdi. Yurtdışında gördüğü stajdan sonra, bazı gece kelebeklerinin çıkardığı seslerin çözümlemesine kaptırmıştı kendini. Bildiri üstüne bildiri yayınlamış, sonunda da bu olayın önemini öylesine abartmıştı ki, giderek bunu zoolojinin temeli, yer küredeki yaşamın açıklaması, dünyanın temel unsuru olarak görmeye başlamıştı. İncelemelerini Paris'te sürdürmeyi amaçlıyordu. Jean buna karşı çıkmıştı. Bu tür araştırmaların değerini kabullenmekle beraber, yönettiği araştırma grubunun ilgi alanlarının çok dışına çıktığını, sonuçta da Berthelot Enstitüsü'nde sürdürülmesine gerek olmadığını düşünüyordu. Zaten Duval'ın gereksinim duyduğu karmaşık aygıtlara ve kelebeklere ayrılacak uygun bir yer yoktu. Düş kırıklığına uğrayan Duval, ona verilen diğer işleri istemeye istemeye sürdürüyordu. Çalışma arkadaşlarının birbirinden böylesine değişik özelliklerini anımsadıkça, Jean için için gülüyordu.

"Önümüzdeki ay, evde küçük bir davet vermemiz gerekecek" diye mırıldandı Jean.

Yılda iki kez –değişmez bir kuraldı bu– çalışma arkadaşlarını ve eşlerini evinde bir kokteyle çağırırdı. Madeleine bu durumlarda kusursuzdu gerçekten. Kadınlara çocuklarından, erkeklere ise çalışmalarından söz ederek salonda öylesine rahat bir hava yaratırdı ki, bu biraz çekingen, yabancı ama sevimli topluluğun içinde, bir an bile sıkıldığını düşünemezdiniz.

"Ben de tam bunu düşünüyordum" dedi Madeleine. "Şubat ayının son cumartesi günü çok uygun."

Araba otoyoldan çıktı ve yavaşlayıp durdu. Madeleine

kararsızca sağına soluna baktı. Bir toprak setinin ardında bir ev kümesi görünüyor, önlerinde de dümdüz, külrengi bir kırlık uzanıyordu.

"Kayboldum!" dedi.

"Dreux'ye doğru giden Nationale 12'den devam et"

"Emin misin?"

"Tabii."

Arabayı hareket ettirdi. Karayolları'nın yeniden düzenlediği ruhsuz görüntünün ardından, o canlı kır havasıyla, küçük evlerin sıralandığı ve yan yolların birbirini kestiği bir manzara serildi önlerine. Jean, Madeleine'e rehberlik etmek için tekrar kâğıdını ve haritasını eline almıştı. Henüz uyku mahmurluğu içindeki Mercerey köyüne vardıklarında, yeniden bocaladılar.

"Kiliseden hemen sonra, sağdaki ilk sokak" dedi Jean.

Tekrar yola çıktılar. Çakıllı bir yolun bitiminde iki direk arasında açık duran demir parmaklıklı bir kapı, her iki yanında yapraklarını dökmüş ağaçların sıralandığı bir yol ve bir levha: "La Ronciere". Jean resimdeki evi tanıdı: Koyu şeftali renkte kiremit damı, kahverengi panjurları, önüne halı gibi serili dümdüz çimenliği ile resimdeki uzun, basık görünümlü evdi bu. Bir yanında sonradan ilave edilen yapılar grubu, diğer yanında da eski barınak yer alıyordu. Hangarın kapısının önünde bir adam odun kesiyordu. Baltasını bırakarak arabaya doğru yürüdü. Bu, kahverengi kadife pantolonu, balıkçı yaka yeşil kazağı, iri yürüyüş ayakkabılarıyla Bernard'ın ta kendisiydi. Tanışmaları kaçınılmaz olan o bayan arkadaşı da içerde olmalıydı.

"Tam zamanında geldiniz, kutlarım" dedi Madeleine'nin inmesine yardım ederken. "Bakın, ben de birlikte geçireceğimiz akşamlar için odun kesiyordum. Umarım evi bulmakta fazla zorluk çekmediniz."

"Hayır, açıklamalarınız sayesinde hiç çekmedik" dedi Madeleine. "Ah, Bernard burası gerçek bir cennet. Haydi! Hemen evi gezdirin bize."

Zayıf, uzun boylu, beline uzun mavi bir önlük bağlamış yaşlı bir adam, onlara doğru hızlı adımlarla yaklaştı.

"Bu Emile!" diye tanıttı Bernard, "Tüm evin yükü onun omuzlarında."

Emile, donuk ve saygılı bir şekilde sırıttı ve selam verir gibi bir hareketle, elini şakağına götürdü. Jean paltoları ve el çantasını uzattı ona.

"Sadece bunları mı getirdiniz?" diye sordu Bernard. Emile yanlarından sallana sallana uzaklaştı...

"Çok iyi görünüyorsun" dedi Jean.

Bernard burnunu kırıştırarak, o bembeyaz parlak dişlerini ortaya çıkaran bir kahkaha patlattı.

"Temiz hava dostum, tabii hareket ve kırların sessizliği de cabası!..." Jean'ın omzuna şöyle bir vurarak ekledi:

"Sizleri burada ağırlamak benim için öylesine sevindirici ki! Haydi, gelin!..."

Eşikten adım atınca, evin kendine özgü havası, bir ekşi elma ve duman kokusu içinde hemen algılanıyordu. Ortadaki geniş mekânda –hem yemek hem çalışma odası olarak kullanılıyordu– basık ve kalaslı bir tavanda açıktan geçen kirişler görünüyordu. Yeşil fonlu kareli kumaşla kaplanmış rahat koltuklar, yan sütunları yontulmamış taşlardan yapılmış şöminenin etrafına yerleştirilmişti. Üst üste yerleştirilen eski kiremitlerden yapılmış ocakta alevler dans ediyordu. Şöminenin kirişi yontulmamış meşe ağacındandı. Kızıl ve siyah benekli üç inek postu taş zemine atılmıştı. Bernard, Madeleine evin dekorasyonuyla ilgili övgü dolu sözler söylediğinde de, "Fazla bir şey yapmış sayılmam. Aldığımda ev epey iyi bir durumdaydı. Oyma ka-

pılar, kalaslar, hepsi vardı. Hatta eski sahibinden birkaç mobilya bile aldım," diye açıkladı. Sonra diğer bölümleri gezdiler. Ahşap bir merdiven, tümü eğik tavanlı olan odalara ulaşıyordu. Bernard'ın odasının tam ortasında, üstü beyaz pamuklu pikeyle örtülü, küçük sütunlu geniş maun bir yatak vardı. Misafir odasındaki çiçekli basmadan örtü ve perdeler Madeleine'in pek hoşuna gitti.

"Umarım rahat edersiniz" dedi Bernard. Ardından da, içinde havludan sabuna kadar her şeyin inceden inceye düşünüldüğü banyoyu gösterdi.

"Hemen koridorun bitiminde iki misafir odası daha var. Fakat henüz hazır değiller."

Sonra tekrar aşağıya, taş zeminli, kocaman ocağı, etekliği, taş lavabosu ve duvara asılı bakır tencere takımıyla rustik havasını hiç kaybetmemiş olan mutfağa indiler. Beyaz önlüklü bir kadın oturmuş, sebze ayıklıyordu.

"İşte, Emile'in karısı bayan Choupard..." dedi Bernard. "Tek bir kusuru var, o da fazla iyi bir ahçı oluşu. Bu yüzden, sevgili Jean, yarından itibaren şişmanlamamak için jimnastiğe başlamamız gerekecek."

Bayan Choupard aynı yemlenen tavuklar gibi, başını bir öne bir geriye hareket ettirerek, neşeyle kıkırdadı.

Bernard, Madeleine'e, "Evin bu bölümünü biraz modernleştirmem gerekmez mi, ne dersiniz?" diye sordu. "Hani diyorlar ya, fonksiyonel bir mutfak yaptırmak gibi!..."

"Fonksiyonel bir mutfak mı?" diye yadırgadı Madeleine. Bernard güldü, parmağıyla Madeleine'i işaret ederek:

"Amma da surat asıyor! Merak etmeyin, hiçbir şeyi değiştirmem! İşte böylece her yeri gezmiş oldunuz! Hava kararmadan göl kenarında bir gezintiye ne dersiniz?

Artık hiç kuşku yok ki, Bernard yalnızdı!

Tüm benliğini bir mutluluk sardı o an.

"Harika olur" dedi Madeleine. "Hemen gidelim!..."

"Umarım ayakkabılarınız sağlamdır. Yer çok ıslak. Yağmurluklarınızı da almayı unutmayın!"

Dışarı çıktıklarında sisli bir havanın içinde buldular kendilerini. Çevre soğuk, çıplak ve nemliydi. Tüm bu manzara, renksiz bir topraktan çıkan hayalet gibi ağaçlarla duygulandırıcı bir hüzün taşıyordu. Geniş bir yol, ekilmiş tarlalar arasında yokluğa uzanıyordu sanki. Küçük bir vadinin üstünde kargalar uçuşuyordu. Madeleine, iki erkeğin arasında yürüyor, adımlarını onlarınkine uydurmaya çalışıyordu. Üçü de uyumlu adımlarla birlikte yürüyorlardı. Ve Jean, bu uyumdan, mantığa sığmayan ve ta içinden gelen derin bir sevinç duyuyordu.

*

Bernard ateşe bir odun attı ve tekrar yerine oturdu. Yükselen alevler Madeleine'in yüzünü aydınlattı. Orada, büyük koltukta, öyle tortop olmuş haliyle, küçücük, güçsüz ve her zamankinden farklıydı. Çıktıkları gezintiden ve ardından yediği akşam yemeğinden yorgun düşen Jean, derin derin düşüncelere dalmış, dinleniyordu. Bu odadaki her şey ne kadar da temiz, düzenli ve konforluydu! Jean birden kendi apartmanında tavanı berbat eden o lekeyi düşündü. Bir müteahhit, hasarı incelemeye gelmişti. Fakat tavanı tekrar badana etmeden önce, sızıntıya neden olan üst kattaki balkonu onarmak gerekecekti. Bu ise haftalar sürerdi. Ama bu arada hastalık sinsice yayılıyor, henüz sağlam olan bölümlere doğru dal budak sarıyordu. Beyaz boya pul pul kalkıp toz halinde ufalanıyor, yumuşak ve beyaz kirecin arasında sarımtırak tomurcuklar görünüyordu. Bu lekeyi anımsadıkça duyduğu rahatsızlığa kendisi de şaştı.

"Biliyor musunuz, yakında bir köpeğim olacak." dedi Bernard.

"A, öyle mi? Cinsi ne?" diye sordu Madeleine.

"Çok sevimli bir kurt köpeği! Ama henüz bir buçuk aylık. Annesinden ayırmam için daha çok erken."

Jean bu sözleri dalgın dalgın dinledi. Uzun bir sessizlik oldu. Evin çevresinde rüzgârın yapraklarda çıkardığı ses duyuldu. Su damlacıkları cama çarpmaya başlamıştı.

"Bakın yağmur yağıyor!" dedi Jean.

"Sağanaktır, hemen geçer. İlerde fırsat bulursam, at da alacağım. İşte o zaman, güzel gezintiler yaparız..."

"Ama Madeleine de ben de ata binmeyi bilmiyoruz!"

"Öğretirim! Hem, yürüyerek de gezilecek nefis yerler var. Bakın, yarın sizi ormana götüreyim. Ondan sonra, daha önce size sözünü ettiğim o eski değirmene gideriz. Öğleden sonra da, Liouvre'a kadar uzanırız!..."

"Ne kadar yüklü bir program!" dedi Madeleine. "Pazartesi yedide gitmemiz gerektiğini unutuyorsunuz galiba."

"Bir gün daha kalabilirsiniz."

"İmkânsız dostum." dedi Jean, "İşim..."

"İş mi? Ne işi? Şu deneylerin bir gün beklese..."

Madeleine başını yukarı kaldırarak:

"Şaka mı ediyorsunuz? Şu anda bile laboratuvara telefon etmeyi düşünüyordur..."

"Doğru mu bu?"

"Hayır" dedi Jean. "Burada çok iyiyim. Kendimi kapıp koyuverdim. Şu alevler, şu yağmurun sesi..."

Farkında olmadan gözlüklerini çıkardı ve göz kapaklarını parmaklarıyla ovdu. Bernard abartmalı bir kol hareketiyle okumaya başladı.

Alevler çatırdıyor ve inliyor,
Dolunun incecik parmakları,
Sarsıyor o donuk yüzeyini camların...

Şaşıran Jean'ın düşünceleri karmakarışık oldu. Sonra birden duygulandı.

"Bu dizeler de kimin?" diye sordu Madeleine.

"Eşinizin, sayın bayan!" diye yanıtladı Bernard tantanalı bir selam vererek...

Madeleine yumuşak ve neşe dolu bir bakış attı kocasına.

"Şiirle uğraştığını hiç söylememiştin bana. Bunları ne zaman yazdın?"

"On altı, on yedi yaşlarında herhalde" dedi tekrar gözlüklerini takarken.

"Artık hiç yazmıyorsun ama?"

"Yaşım geçti."

"Devamı nasıl bunların?"

"Ne bileyim ben!"

"Dur bekle" dedi Bernard. "Bir kadından söz ediliyordu... Elini alnına koyan hayali bir kadın. Öyle değil mi?"

"Evet..." diye mırıldandı Jean.

Bernard gözlerini kapadı, birkaç anlamsız söz mırıldandıktan sonra gür bir sesle devam etti.

Başım öylesine ağır ki, narin elleriniz ancak
Sevgilim... destek olabilir bu yüke... bu ağır yüke...

Jean'ın heyecanı gittikçe artıyordu. Bu gençlik anısını böyle tümüyle anımsayabilmesi için, Bernard'ın yazdıklarını çok beğenmiş olması gerekirdi. Oysa eskiden o aşırı duygusallığı ve kara sevdasıyla dalga geçerdi. Bugün ezbere bildiği bu dizeler yüzünden, belki de bir zamanlar Jean'a takılmıştı. Sevgisini hep alaycılığıyla örtmüştü. Lisenin ka-

palı teneffüs yeri! Müthiş bir koşuşturma gürültüsü. Pencereye yakın duvara dayanmış iki delikanlı. Biri diğerine:

"Dinle, dün akşam neler yumurtladım." diyor.

"Gene mi şiir?"

"Evet! Başlığı da: *Elvire'e.*"

"Elvire de kim?"

"Hiç kimse değil."

"Bak hele! Seni hiç anlayamayacağım. Haydi, öt bakalım."

Jean'ın sesi, top sesini bile bastıracak şekilde çınlıyor etrafta. Başını kaldırıyor. Ayakları yerden kesilmiş sanki. Kaşlarını ciddi bir havayla çatan Bernard devam ediyor.

> Oysa ayırıyor sayısız damlar
> Ruhumu, ruhundan... ve... ve...

Gene bir duraksama.

"Yardım etsene dostum. Kafam karıştı. Ruhumu, ruhundan... ve?"

"Boş versene!" dedi Jean.

"Dur canım! Nasıldı?... Hatırlamak istiyorum. Ruhumdan.... Ruhumdan... Aradıkça kafamdan uçup gidiyor sanki!"

"Çok güzel" dedi Madeleine.

"Bunları anımsamana gerçekten çok şaştım."

"Madeleine, bu adamın Fransızca derslerinde, fendeki kadar başarılı olduğunu biliyor muydunuz?"

Jean omuzlarını silkti ve hüzünle gülümsedi:

"Kalitesiz bir Verlaine kopyasıydı!"

Bernard piposunu doldurdu, yanan ince bir dal parçasıyla yaktı. O anda hem acı, hem ballı bir koku yayıldı havaya. Jean farkına bile varmadan, o şiirin gerisini kafasında toparlamaya çalışıyordu.

Oysa ayırıyor sayısız damlar
Ruhumu, ruhundan ve yabancılar
Duvarlar ve uzak garlar boyunca yürüyüp gidiyor
Dalgın trenlerini çıplak ufuklara yollayarak...

"Ne içiyorsunuz?" diye sordu Madeleine.

"Kendi hazırladığım bir karışım."

"Kokusu çok güzel" dedi Jean.

"Denemek ister miydin?"

"Hayır dostum. Biliyorsun, sigarayı bırakalı çok oldu."

"Piponun sağlığa zararı dokunmaz ki! Sigaradır zararlı olan, kâğıdı yüzünden."

"Öyle diyorlar."

"Haydi, dene o zaman."

Jean, Madeleine'e göz ucuyla baktı, gülümsedi ve başını iki yana salladı.

"Bana neden öyle bakıyorsun?" diye sordu karısı.

"Tekrar sigaraya başlarsam memnun olmayacağını düşündüm de..."

"İstediğini yapmakta serbestsin!..."

Jean sevgiyle karısının elini öptü.

"Kim, ben mi serbestim? Biliyorsun ki hayatta en çekindiğim şey seni kızdırmak. Nasıl serbest olabilirim ki?"

Bu boyun eğişinden hoşnut kalacağını sandıysa da, Madeleine sert bir şekilde karşı çıktı.

"Lütfen Jean! Duyan da her şeyi benim idare ettiğimi sanacak."

"Biraz öyle sayılmaz mı?"

"Kesinlikle değil! Sen hep bulutlarda dolaştığın için, her şeyi ben idare ediyormuşum gibi görünüyor. Ama doğrusu ya, senden çok etkileniyorum. Karar verdiğim anda, bunu senin etkinle yaptığımı kaç kez fark etmişimdir."

"Madeleine, nasıl dersin bunları?" diye karşı çıktı.

"Doğru değil mi yani?"

"Hayır, değil!"

Bernard güldü.

"Ne kadar sevimlisiniz!"

Jean ve Madeleine barışmaya hazır, birbirlerine baktılar. Kısa bir süre geçti aradan.

"Hayatımın en büyük heyecanını size borçluyum" dedi Bernard.

"Neler diyorsun sen?" diye sordu Jean, havadaki dumanı derin derin içine çekerek. Şömineye dayanmış olan Bernard, avurtlarını içine çekerek piposunu içiyordu. Gölgede kalan yüzünde gözleri parlıyordu.

"Evet" diye ekledi. "Geçen yaz ikinizi ilk gördüğümde garip bir duyguya kapılmıştım. Lokantada, Corinne'le birlikte karşınızda oturuyor, sizi izliyordum. Öylesine mutlu, yaşları ve zevkleri öylesine uygun, sevgi ve alışkanlıkla birbirine öylesine sıkı sıkıya bağlı görünüyordunuz ki! Sanırım evlilik yıldönümünüzdü. Birden kendi durumumun ne denli yapay, gülünç ve gelip geçici olduğunu anladım. Karşısında ihtiyar delikanlı rolünü oynamak zorunda olduğum o genç kadın!... Yaşamımın ne anlam taşıdığını kestiremiyordum. O uyumlu havanızı kıskandım, hatta bir an sizden nefret bile ettim. Geçti sonra o duygular! Bu tür mutlulukların bana göre olmadığını anladım. O gece birbirinizle öyle ilgiliydiniz ki, size bakarken eminim aklımdan geçenleri anlamadınız."

"Hayır" dedi Jean. "Hiç anlamadık!"

"Ben anladım" dedi Madeleine.

Jean ona hayretle baktı. Karısı, ayaklarını koltuğa çekmiş, ellerini dizlerinin etrafına kavuşturmuş, gizemli ve anlaşılmaz bir ifadeyle gülümsüyordu.

"Nasıl anladınız?" dedi Bernard.

"Yüzünüzden."

"Mutsuz mu görünüyordum?"

"Aksine, fazla mutlu!"

Ardından bir sessizlik oldu. Bernard şöminenin yanından ayrıldı. Alevler kemikli yüzüne yansıyordu. Piposunu ayakkabısının topuğuna vurarak boşalttı, başka bir tane doldurup yaktı. Duman Jean'ın burnunu gıdıkladı. Ilık, acımsı bir tat doldurdu ağzını. Bernard'ın onun evliliğine imrenmesi, öylesine gurur verici bir şeydi ki, bu duyguyla başı döndü. O anı değerlendirmek için bambaşka bir şey yapma gereğini duydu.

"Bana da bir pipo versene!"

Bernard çekmeceyi açtı.

"Seç bakalım!"

Bu çekmece, çoğu kullanılmayan, çeşit çeşit yontulmuş pipoyla doluydu ve etrafa yoğun bir nikotin kokusu yayıyordu. Jean, kalın kehribar saplı bir pipo seçti kendine. Madeleine ise, bir uyarı niteliğinde elini okşadı. Jean hemen fısıldadı:

"Sadece bir tane... Yemekten sonra..."

"Tabii, iç!" dedi.

Çektiği ilk nefes başını döndürdü, en ufak bir haz duymaksızın. Bir an boğulur gibi oldu. Sonra, yavaş yavaş bu acılık, bu nefes alma zorluğu, giderek karşı konmaz bir hazza dönüştü. Bir zamanlar yaşamış olduğu onca odanın, o aynı dumanlı havasını anımsadı birden. Bunca yılın ardından, kendini yeniden buluyordu.

"Ee... Nasıl?" diye sordu Bernard.

Gözlerinden yaşlar gelircesine boğazı yanan Jean:

"Harika!" dedi.

Pipo avucunu ısıtıyordu. Dişleriyle sapını ısırdı. Bir du-

man bulutunun içinden, Bernard'ın da aynı hareketleri yaptığını gördü.

"Artık geç oldu" dedi Madeleine.

İki erkek birlikte karşı çıktılar:

"Yo, hayır... Hiç de değil!... Akşam yemeğini erken yedik!..."

Ama o, başını geriye atarak güldü. Sanki erken yatma isteğini önlemek istercesine, Bernard ona yıllanmış bir elma rakısı ikram etti. Madeleine bir parça içti ve "müthiş" olduğunu itiraf etti. Gözleri pırıl pırıldı. Sonra birden bakışları dalgınlaştı. Alevlerin yansıttığı ışıkta, rakı ile ıslanan dudakları, nem ve rüzgârın dağıttığı saçları ile uykuya karşı bir savaş veriyordu. Bernard, şimdi de ABD yolculuğundan söz ediyordu. Birden sustu ve bir baş işaretiyle Madeleine'i gösterdi. Ensesini koltuğa dayamış, gözlerini kapamıştı. İki arkadaş gülüştüler. O anda gözlerini açan Madeleine belini doğrulttu.

"Ne? Uyumuyordum ki! Duydum dediklerinizi!..."

"Biz yine de çıkıp yatalım artık" dedi Jean.

IX

Son giden konuk Carisey oldu. Viskiyi fazla kaçırmış, çenesi iyice düşmüştü. İlerde yapacakları deneylerden coşkuyla söz ederek, Jean'ı kapıda beş-on dakika daha tutmuştu. Asansöre binmeyi istemeyip, hoplaya zıplaya merdivenlerden inmişti.

Jean içeri girip kapıyı çekti. Sonra kendini bir koltuğa bırakıp yakasını açtı ve bir "oh" çekerek, saat altıdan dokuza kadar yirmi kişinin tepindiği, çene çaldığı, atıştırdığı, sigara içtiği salonun dağınıklığına baktı. Sehpaların üstünde kirli tabaklar duruyordu, sigara tablaları izmaritlerle dolup taşmıştı. Ürkek ürkek sığınağından çıkan kedi, gözleri yusyuvarlak olmuş, kuyruğu havada, bir sürü yabancının evinde bıraktığı kokuyu soluyordu. Madeleine odasına çekilmişti. Hizmetçinin bulaşık yıkadığı mutfaktan tabak çanak sesleri geliyordu. Az önce biten davet yeniden gözünde canlandı ve her şeyin kusursuz olduğuna karar verdi. Resmi ve sıkıcı bir havaya bürünebilecekken, her şey bir aile toplantısına dönüşmüştü adeta. Bir kez daha Madeleine, hanımları çekingenliklerinden kurtarmış, beylerin sadece iş konuşmalarını önlemişti. Son dakikaya kadar Jean, biri Corinne'in laboratuvara gelişinden söz edecek diye korktu. Fakat bu kaygı anlamsızdı. Olay hem kendisi, hem de diğerleri tarafından unutulmuştu bile. Giderken hepsinin yüzünde, son derece hoşnut bir izlenim vardı. Jean, sevinçten uçmamak için kendini zor tutuyordu, mutluluğu-

nu doya doya tatmak için cebinden bir mektup çıkararak yeniden okudu. Daha o sabah almıştı ve içindeki haberler gerçekten sevindiriciydi. Mayısın on yedisinde, Los Angeles'ta yeni kurulan Beyin Enstitüsü'ndeki kolokyuma başkanlık etmesi için bir çağrıydı bu. İşte bunca çalışmanın olağanüstü ödülü! Kendisine ilk kez bu tür bir başkanlık önerisi yapılıyordu. Ayrıca bir gün önce, bu tür araştırmalara yardımı amaçlamış bir Fransız derneği, araç gereç satın alabilmesi için ona yeni krediler açacağını bildirmişti. Üst üste gelen bu iki sevinçli haber, başarının gerçekten ne denli büyük olduğunu gösteriyordu. Fransa'da olsun, yabancı ülkelerde olsun, bir yandan "acı fizyolojisi", diğer yandan da "rinensefalon fizyolojisi" üstüne sürdürdüğü çalışmaları, bilim dünyasında tartışılmaz bir ilgi uyandırıyordu. Tam bir yükseliş içindeydi. Gevşeyerek başını geriye attı. Tavandaki şu leke!... Artık görmeyecekti onu. Yönetici, ustaların çarşamba günü hasarları onarmaya geleceklerini söylemişti. Sıkıcı olan tek nokta, bir dahaki hafta Dr. Alvin Craddock'un gelmesi ve Enstitü'de onunla üç gün ilgilenmek zorunda kalmasıydı. Bu arada kişisel çalışmalarını aksatacaktı. Olsun! Bu arayı daha sonra kapatırdı. Bir süre kimseyi kabul etmez, kendini tamamen işine verirdi! Bu kadar mı ciddiye alıyorum kendimi?– diye geçirdi aklından. Güçlü, zeki, saygın bir kişi olmanın verdiği duygu, bu alaycı soruyu geçersiz kılıyordu. Sonra tekrar, Mayıs ayında, Los Angeles'ta yapılacak kolokyumu düşünmeye başladı. Madeleine de onunla birlikte gelebilseydi... Fakat düzenleyiciler sadece onun yolculuk masraflarını üstleniyorlardı. İki kişinin gitmesi büyük bir harcama olurdu onlar için. Madeleine'le bunu daha önce de tartışmışlar, karısı böyle bir çılgınlığı göze almak bile istememişti. Madeleine'i çağırdı. O da hemen geldi. Ne kadar da ufak

tefekti! Ayakkabılarını çıkarmış, komik bir şekilde yalınayak yürüyordu.

"Off!" dedi, "Ayakkabılarım öyle canımı yaktı ki! Ne dersin, gece iyi geçti mi sence?"

"Her şey çok iyiydi sevgilim" diyerek sarıldı ona. "Senin sayende... Ama asıl söylemek istediğim bu değil. Los Angeles'a birlikte gitmenin çaresine mutlaka bulmalıyız!"

"Bak, işte yine!" dedi Madeleine ondan uzaklaşarak. "Yeniden başlıyoruz. Bilimsel bir toplantıya başkanlık etme önerisi geldi diye, kendini milyoner oldu sanıyor!"

"Beni anlamıyorsun! Uçak biletlerinde indirim yaptırtmaya çalışacağım. Bu arada, sen de belki gazetelere bir iki yazını satabilirsin..."

"Sattığımı varsayalım, yine de ancak bir kahvaltı parası kazanmış olurum."

"Belli olmaz!"

"Hiç gerçekçi değilsin hayatım. Düşlerini gerçek, karını da ünlü bir yazar sanıyorsun! Mantıklı olmamız gerek! Nasıl olsa sekiz günlüğüne gitmiyor musun?"

"Orada sekiz gün geçirmek ne kadar güzel olur, bir düşünsene!..."

Yanıt vermedi. Bakışları uzun uzun boşluğa daldı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Jean.

"Hiçbir şey."

"Evet, bir şey düşündüğünü hissediyorum. Haydi söyle bana..."

Madeleine'in gözleri sonsuz bir hüzünle buğulandı.

"Harika biri olduğunu ve seni tanıdığım için çok şanslı olduğumu... Seni... Seni... Çok sevdiğimi düşünüyorum."

Gözleri dolarcasına duygulanan Jean, karısının elini tutup sıktı.

"Gideceğiz oraya! Resmi davetlerden, toplantılardan kurtulmaya bakarız. Aynı bu yaz yaptığımız gibi, baş başa, kaçamak bir tatil olur. Pazartesi günü Air France ve TWA'ya telefon edeceğim..."

"Hayatımda tanıdığım en inatçı adamsın!" dedi Madeleine gülümseyerek.

Ayaklarının ucuna basarak kalktı, kollarını Jean'ın boynuna doladı. Orada bir süre öyle sessizce kaldılar, karşılıklı birbirlerine bakarak...

"Madeleine, çok mutluyum" dedi Jean birden. "Seni lokantaya götüreyim bu gece."

"Yığınla sandviç kaldı ama?"

"Juliette'e, kapıcıya, kediye, kime istersen ver, ama gel!..."

Jean'ın kollarının arasından sıyrılan Madeleine odasına koştu:

"Saçımı tarayıp hemen geliyorum..."

*

Dr. Alvin Craddock o kadar hızlı konuşuyordu ki, Jean bir süre bu tempoya uymaya çalıştıktan sonra vazgeçip sustu. Pek önemli değildi bu. Paris'e, Nörofizyoloji Kongresi için gelen Alvin Craddock, sözünün kesilmesine hiç katlanamazdı. Tüm söylediklerini daha önce okumuştu Jean. Bu tekrarlara rağmen, gene de, o kalın kaşlarının altından delice bakan bu yaşlı İngiliz araştırmacıya saygısı sonsuzdu. İki bilim adamı daha önce birkaç kez yabancı ülkelerde, konferans ve kongrelerde karşılaşmışlardı. Ama ilk kez onu kendi bürosunda ağırlıyordu. Konuğunun buradan ve kendisinden iyi bir izlenimle ayrılmasını isterdi. Çok iyi İngilizce konuşan karısının hep alaya aldığı bir aksanla, zaman zaman ayıp olmasın diye: "*Yes, yes.. Of cour-*

se... You're absolutely right!..." diye mırıldanıyordu. O sırada Madeleine çevirisiyle uğraşarak onu bekliyor olmalıydı. Etrafa dağılmış dosya ve kâğıtların ortasında, kanepeye yarı uzanmış bir şekilde... Kedisi de yanında! Birkaç dakika sonra telefon edip yemeğe gecikeceğini haber vermeliydi: Saat yediyi on geçiyordu ve Dr. Craddock tüm laboratuvarları en ufak ayrıntılarına kadar görmek istediğini söylemişti. Onu tanıdığım kadarıyla bu gidişle saat dokuzu buluruz. Zavallı Madeleine!... Çok düzensiz bir hayat yaşatıyorum ona. Ama aslında bundan hoşlanıyor! Önümüzdeki cumartesi "La Ronciere"e gidebilseydik ne iyi olurdu. Bu düşünce Jean'ın aklına takılmıştı. Oraya iki kez daha gitmişlerdi. Sonra da Bernard kayıplara karışmıştı. On gündür ne ortalıkta görünüyor ne de telefon ediyordu. Jean, Madeleine'in önerisiyle onu hiç aramıyordu. Aklına gene "La Ronciere" geldi. Ne sevimli bir yerdi! Sanki sahibiymiş gibi gurur duyuyordu. Ağır ve ölçülü hareketlerle piposunu doldurdu. Madeleine geçenlerde armağan etmişti bunu. Tekrar tütün içmeye başlamasını pek önemsememişti. Hatta yakıştığını bile söylüyordu. O da, günde altı pipoyu geçmeyeceğine söz vermişti. Tütün kesesinde Bernard'ın karışımının aynısı vardı. Kendini bir an duman bulutunun içinde buldu... Önceki gün, indirimli bilet için girişimleri boşa gitmişti. Fakat henüz pes etmemişti. Mayıs başına kadar, Madeleine'in de Los Angeles'a gelmesini mutlaka sağlayacaktı. Bundan Bernard'a söz etsem? Büyük uçak şirketlerinde mutlaka tanıdıkları vardı... Yediyi yirmi geçiyor... Sekretere gitmesini söylemeli. Hâlâ işi var sanıyor herhalde... Uzun bir aradan sonra daktilo tıkırdamaya başlamıştı. Dr. Craddock, hipokampta belirgin anıların sabitleşmesi üzerine yeni yaptığı deneyleri anlatmaktaydı. Çok tartışma götüren bir konuydu bu. Bazıları, ilk gözlem-

lerden sonra sonuca çok çabuk geçtiğini ileri sürüyordu. Meslek onuru söz konusuydu. Sinirleniyor, el kol hareketleriyle konuşuyordu. Jean'ın da kuşku edenler arasında olduğunu biliyor olmalıydı. Oldukça zor bir durumdu. Kuramında yanıltıcı olabilecek bir genelleştirme olduğunu, onu incitmeden nasıl anlatsaydı acaba? Jean, tüm İngilizce bilgisini toparlayarak, kararsız bir ses tonuyla:

"I beg your pardon, Sir... But, in this case, we have to consider another possibility..."

Dr. Craddock, ona karşı çıkılmasına sinirlenerek, gözlerini hayretle açıp, kaşlarını sorarcasına kaldırdı ve başını iyice yaklaştırıp, sert bir tavırla, "*What do you mean?*" diye sordu.

"I'm happy to note that the wonderful results obtained by you, using microphysiological methods are not categorically opposed to..."

Telefon sesi Jean'ın cümlesini tam ortasında kesti. Karşısındakine özür dileyen bir gülümseyişle bakarak alıcıyı kaldırdı. Uzaklardan gelen, tanımadığı bir erkek sesi, sordu:

"Bay Jean Heurtelot musunuz?"

"Evet, benim."

"Burası Trappes polis karakolu. Sizi eşiniz için aramıştım. Batı otoyolunun hemen çıkışında bir araba kazası geçirmiş..."

Bir an başı dönen Jean, kendini toparlayarak:

"Bir yanlışlık olmalı memur bey" dedi.

"Eşiniz, genç kızlık adı Lermery olan Madeleine-Henriette-Andrée Heurthelot değil mi?"

"Evet, ama şu anda evinde!"

"Üzgünüm efendim, ama Bayan Heurtelot bugün öğleden sonra, Batı otoyolunda Bernard Grimaud adında bir

sürücünün kullandığı arabada bulunuyormuş. Kaza, 15.47 sularında, Nationale 12 sapağında olmuş. Bilinmeyen bir sebeple araba kayıp bir ağaca çarpmış ve ters dönmüş. Evinizin ve işyerinizin numarasını karınızın adres defterinden bulduk. Böylece size olayı bildirmek..."

Jean tüm gücünün giderek kaybolduğunu hissediyordu; içindeki kaygıyı olanca kuvvetiyle bastırarak geveledi:

"Yani... yaralandı mı?"

Allak bullak olmuştu. Olayın önemini henüz anlayamayan Dr. Craddock, "Rahatça konuşabilirsiniz" der gibi gülümsüyordu.

"*Go ahead! Never mind!*"

"Evet" dedi karşı taraf.

"Nasıl yaralanmış? Alo, alo!... Durumu ağır mı?..."

"Bilmiyorum efendim. Tutanakla ilgilenen ben değilim. Bana sadece haber bırakıldı. Arabada bulunan iki kişi Versailles'daki Şehir Hastanesi'ne kaldırılmışlar. Bir an önce oraya gitmenizi öneririm size."

"Tabii, tabii... Şehir Hastanesi demiştiniz değil mi? Versailles'da..."

Jean, telefonu kapattığı an, onu dostça bir ilgiyle izleyen, kim olduğunu bile unuttuğu bu beyaz kaşlı yabancıyla burun buruna buldu kendini. Bir an için ne diyeceğini bilemedi. Sözcükler sanki kafasından silinip gidiyordu. Kendini bir şeyler söylemek zorunda hissedip, konuşmaya çabaladı:

"*Excuse me... I shall go... My wife... An accident...*"

"*Oh no?... Are you sure?...*"

Dr. Alvin Craddock'un üzüntü dolu sözlerini bile duymayan Jean, ölü bir sesle sekreterini çağırdı ve konuğunu Carisey'nin yanına götürmesini, laboratuvarı onun gezdirmesini rica etti. Sonra hemen pardösüsünü giyerek büro-

dan çıktı, merdivenleri birer ikişer atlayarak bahçeyi geçti, karanlık sokağa daldı ve yağan yağmur altında bir tek arabanın beklediği ilk taksi durağına koştu. Arabaya atladı, kapıyı hızla çekti. Sürücü sordu:

"Ne tarafa gidiyorsunuz?"

"Versailles'a. Size tarif ederim."

"Götüremem sizi" dedi adam, göstergeyi örten siyah kılıfı göstererek. "Pantin'e dönüyorum ben."

"İki mislini öderim. Hadi acele edin biraz!"

Adam başını salladı:

"Eğer götüremeyeceğimi söylüyorsam, götüremem demektir. Saatim tamam. Ya bir aynasıza yakalanırsam?"

Jean robot gibi arabadan indi. Birden bahçede, Saupiquet'nin arabasını gördüğünü anımsadı. Koşarak döndü, merdiveni çıktı, camlı kapıyı açıp soluk soluğa haykırdı:

"Saupiquet, karım bir kaza geçirmiş. Versailles'daymış. Beni oraya götürmelisiniz!..."

Üç dakika sonra, Saupiquet'in yanına oturmuştu. Karanlık ve kalabalık sokaklarda hızla ilerliyorlardı. Eski araba, her tümsekte beşik gibi sallanıyordu. Kaporta titriyor, motor gürültüler çıkarıyordu. Versailles'a kadar dayanabilecek miydi? Sonunda otoyola çıktılar.

"Çok önemli olsaydı, durumu size söylerlerdi" diye mırıldandı Saupiquet.

"Evet, tabii... Ben de öyle düşünüyorum."

Ama yarası ağır veya hafif olsun, Madeleine'in acı çektiği düşüncesine katlanamıyordu. Şiddetli şok, acı ve kan, karısının canlı, zarif kişiliğiyle hiç uyuşmuyordu. Otoyolda, Bernard'la ne işi vardı? Birlikte, "La Ronciere"e mi gidiyorlardı? Öyleyse neden öğle yemeğinde bahsetmemişti bundan? Jean öğleyin baş başa kaldıklarında geçen konuşmaları anımsadı. Madeleine ne kadar da neşeliydi!...

Çevirisi neredeyse bitmişti. Tüm gününü evde, yazının üstünde biraz daha çalışarak geçirmek istiyordu. Ondan iki sularında ayrılmıştı. Ve bundan bir buçuk saat sonra... Aklı almıyordu bunu! Ya Bernard'ın durumu nasıldı? "Arabada bulunan iki kişi Şehir Hastanesi'ne kaldırıldı." Tüm bunlar yarış arabalarına olan tutkusu nedeniyle başına gelmişti. Çok hızlı araba kullanıyordu. Kaç kez dikkatli olmasını söylemiştim! Gülmüştü. Ya şimdi?... Sürücünün durumu her zaman yanındakinden daha kaygı vericidir. Ama hayır!... En kötüsünü düşünecek ne var ki? En fazla birkaç kırık ve incinme... Belki de, aylarca alçı... Neden yola çıkmadan hastaneye telefon etmedim? Hemen bilgi verirlerdi. Polisin o telaşla söylediği, "Hemen oraya gidiniz" lafına düşünmeden uydum.

"Aptallık ettim" dedi, "Hastaneye telefon etmeliydim!"

"Evet" dedi Saupiquet. "Ben de düşünemedim bunu. Ama birkaç dakika sonra orada olacağız."

Jean bir parmağını boynuyla yakasının arasına soktu. Saupiquet çok kötü araba kullanıyordu. Ya da arabası beş para etmezdi. Kağnı gibi gidiyorlardı. Dr. Craddock onu neden bu kadar apar topar terk ettiğini anlayamamıştır herhalde, İngilizce çok iyi açıklayamadım ona. Aptalca hatalar yaptım: *"I shall go"* yerine *"I must go"* demeliydim. Yarın özür dilemek için oteline telefon edeyim... Yarın!... Yarın mı?... Neler olacaktı yarın? Los Angeles'a yolculuk?... Eh, ne yapalım? Yolculuk nasıl olsa haftaya değil! O zamana kadar her şey yoluna girerdi. Sakinleşmek için, arka arkaya, derin derin soluk aldı. Tıp eğitiminin onu bu tür heyecanlara karşı dayanıklı kılması gerekirdi. Ama Madeleine'in sağlığı söz konusu olunca soğukkanlılığını tümüyle kaybediyordu. Parmağını bıçakla derin bir şekilde kestiği gün, az mı gülünç olmuştu o yersiz telaşıyla! Jean

pansuman yaparken, karısı onunla alay etmiş, "Sapsarı oldun hayatım, emin ol önemli bir şey değil" demişti. Ya Bernard!... Onun da acı çektiğini görmek!... Gene de bu o kadar dayanılmaz değildi. O yeteri kadar güçlüydü. Acıya karşı koyacak çelik gibi kasları, sarsılmaz bir iradesi vardı. Sağında yol, solunda Saupiquet. Mumya gibi sessiz ve tepkisiz bir şekilde, elleri direksiyonda araba kullanıyordu. Sanki tek başına gidiyordu araba. *I must go*, tabii ki!... *I must go* demeliydim! *I shall go* değil... Bu, gelecek zamandı!... Küçük Madeleine'im benim!.. Neden hâlâ yanında olamadığımı merak ediyor olmalı. İnşallah çok acı çekmiyordur!... Onu kim muayene etti acaba? Acil servisteki doktor mu? Hiç güvenilmezdi onlara!... Clermontois'e haber vermeliydim. Fransa'nın, hatta Avrupa'nın en iyi kemikbilim uzmanıdır. Mucizeler yaratır, benim bir yakınım için olduğunu bilse... Telefon numarası neydi? Ezbere biliyordum. Passy... Passy... Los Angeles... Başkan Jean Heurtelot... Ama neden bir kemikbilim uzmanı? Belki de buna gereksinimi olmayacak. Belki de sadece bir sarsıntı geçirmiştir. Bunun için gözlem altına alınmıştır... Kazadan sonra hep yapılır bu...

Araba otoyoldan ayrılıp küçük, düz bir yokuşa tırmandı ve sola, Versailles'a döndü. Çıplak ağaçlardan sonra yokuş aşağı iniş ve işte ilk evler. Şehir oldukça aydınlık, geniş bir caddenin iki tarafına yayılmıştı. Kayıtsızca geçip giden arabalar ve aceleyle yürüyen mutlu insanlar... Biraz ilerde, sarı sis bulutunun ardından beliren Saray. Le Vau başlatmış, Mansart bitirmişti. Neden bunu anımsıyorum ki şimdi? Gelecek hafta Leflour'lara davetliydik. Gidemeyeceğimizi bildirmek gerekiyor.

"Hastane nerede biliyor musunuz?" diye sordu Saupiquet.

"Yo, hayır."

Kepli ve beyaz eldivenli bir polisten, gerekli bilgiyi aldılar.

"Sağa sapın, Marechal-Foch sokağını izleyin, pazar meydanını geçin, gene sağınızda bir sokak göreceksiniz. Yanılmanıza imkân yok. Yazılarını her yanda göreceksiniz."

Yeniden yola çıktılar. Ne de ağır gidiyorlardı! Jean sabırsızlıktan ölüyordu. Clermontois'nın telefon numarası, Passy 07.37!... Sonunda çıplak, uzun bir duvar, gri boyalı büyük bir demir kapı ve hemen solda, ziyaretçiler için döner bir kapı. Arabadan inip kapıdan geçtiler. Önlerinde, ışıklı yüksek pencereleri ve klasik çizgileriyle açık renk taştan binalar uzanıyordu. Yer yer hasta odalarında yanan mavi ampuller... Avluda ise, beşli gruplar halinde dikili kestane ağaçları, budanmış dallarıyla sis içinde uzanıyordu. İki beyaz ambulans, ağaçların altına park edilmişti. Jean kapıcı bölmesine yaklaştı ve camlı gişeden sordu.

"Müracaat servisi lütfen!"

"Hemen önünüzde, sağdaki binanın yan kapısı."

Jean şimdi ağaçlı yoldaydı. Bacakları güçsüz düşmüştü. Saupiquet, bulaşan çamurlardan kurtulmak için, ayakkabılarını iki adımda bir yere sürtüyordu. Bu işe devam ettikçe de sinir bozucu olmaya başlamıştı!... Sonunda bir levhanın altında durdular: "Müracaat Servisi'ne ve Dispansere Giriş".

"Burası" dedi Saupiquet.

Girdikleri salon ufak ve oldukça eski görünüşlüydü. Duvarları fıstık yeşili boyalıydı. Perişan görünüşlü yaşlı bir adam sandalyeye yığılmış, kirli bir pansumanla sarılı sağ eline bakıp duruyordu. Hemen yanında, solgun yüzlü, önlüklü, şişman bir kadın, ağzına mendil bastırmış hafifçe in-

liyordu. Tedavi için sıralarını bekliyorlardı. Yan odadan, öksürük sesleri ve alet tıkırtıları duyuluyordu. Sarı saçlarının üstünde kepi olan, makyajlı genç bir hemşire, Jean'a doğru yaklaştı:

"Ne arzu etmiştiniz efendim?"

"Ben Dr. Heurtelot'yum. Karım bir araba kazasında yaralanmış bu öğleden sonra. Lütfen beni yanına götürür müsünüz?"

Hemşire afalladı, geveleyerek:

"Bir saniye bekler misiniz efendim?" dedi. "Diğer arkadaşa haber vereyim..."

Ve gözden kayboldu. Geri döndüğünde yanında, daha yaşlı, iri burunlu, ince dudaklı, ölgün göz kapaklarının arasından patlak siyah gözlerle bakan başka bir hemşire vardı.

"Üzgünüm" dedi yeni gelen. "Doktor olduğunuzu bilmiyordum. Trappes komiserliği, kural gereği ailesine kendisi haber vermek istedi. Bilseydim, kendim ararım sizi..."

"Karımla siz mi ilgileniyorsunuz?" diye sordu Jean.

"Evet" dedi yeni gelen hemşire. "Dr. Germain ile nöbetçiyim..."

Yüz hatları gerildi, gözlerini yere indirdi. Jean birden korkuya kapılarak sordu. Soluğu kesilmişti.

"Doktor ne diyor?"

"Geliniz" dedi hemşire.

Ve onu geniş, boş bir koridora doğru sürükledi. Etrafta kimseler yoktu. Bir köşede, beyaz ahşap kasalar duruyordu. Duvardaki bir levhanın üzerinde, 1914-18 savaşında ölenlerin listesi asılıydı.

"Doktor ne dedi?" diye yineledi Jean, kelimelerin üstüne basa basa.

O anda hemşirenin hüzün dolu siyah bakışlarını yüzünde hissetti.

"Haydi" dedi. "Cevap verin! Karım nasıl?"

"Kötü, çok kötü efendim. Dr. Germain'in elinden bir şey gelmedi..."

Dehşet şimdi tümüyle sarmıştı Jean'ı. Ta içinden, kalbinin çarpıntısının ritmiyle birlikte büyük bir yakarış yükseliyordu. Ama gene de anlamak istemiyordu. Saupiquet, başı önde, ayakkabılarının ucuna bakıyordu. Ne diyeceğini bilemeyen hemşire, sıkıntıyla dudaklarını ısırıyordu. İri burnu, çenesine bir gölge düşürmüştü. Göğsünde, bluzuna iliştirilmiş çengelli iğneler vardı.

"Nerede o?" dedi Jean.

Hemşire bir kapıyı itti. Elektrik düğmesini çevirdi ve hafifçe geri çekildi. Bernard ve Madeleine, yan yana duran iki tekerlekli sedyede yatıyorlardı. Karı koca gibi... Evli bir çift gibi. Neden ikisini aynı odaya koymuşlardı? Göz kapakları kapalı, derin bir uykuda gibi görünüyorlardı. Üstlerinde, göğüslerine kadar çekilmiş beyaz birer çarşaf vardı. Tavandan sarkan ampul yüzlerinde çiğ bir ışık bırakıyordu. Madeleine'in yüz hatlarında, olağanüstü bir çekicilik vardı. Dudaklarında sanki hafif bir gülümseme belirmişti. Ama saçları, her zamanki gibi taralı değildi. Çok solgun ve yorgun görünüyordu, sanki uzun bir yolculuktan dönmüş gibi. Çenesinin altına bez tampon yerleştirilmişti. Bernard'ın kafasında bir bandaj, kulaklarında da pamuk vardı. Asık suratlı ifadesi gülünç görünüyordu. Kaşlarını böyle çatarak neyi anlatmaya çalışıyordu ki?

"Karınız kaza anında ölmüş efendim" diye fısıldadı hemşire. "Yakınınıza gelince... O komadaydı. Ama ne olursa olsun, her ikisi için de artık çok geçti buraya geldiklerinde. Dr. Germain'e haber vereyim burada olduğunuzu."

"Yararı yok" dedi Jean.

Sesi garip bir şekilde yankılandı, sanki başka bir dünyadaymış gibi...

"Beni yalnız bırakmanızı rica ediyorum" dedi. Hemşire sessizce çekildi. Jean, Saupiquet'i kolundan tutup kapıya kadar götürdü. Parmaklarının altındaki kaslar ne de zayıftı!... Kapıda:

"Sağ ol dostum. Şimdi gidin artık" dedi.

"Ama sizi nasıl bırakırım" diye geveledi Saupiquet.

Gözleri dolmuş, dudakları hafifçe titriyordu.

"Hayır, gidin. Size ihtiyacım yok, inanın... Sağ olun... Haydi gidin!..."

Jean onu dışarı çıkardı ve kapıyı kapattı. Gerçekle olan bağlar giderek gevşiyordu, aynı eskimiş halatlar gibi. Her şey olası hale geliyordu. İçinin ta derinliklerinde, sessiz bir çöküntü kendini göstermeye başlamıştı. Madeleine'in yattığı sedyeye bir adım, sonra iki adım daha yaklaştı. Sanki seslenseydi gözlerini açacak, kalkıp yanıt verecekti. Hayır! Artık asla... Yakından bakıldığında, ona benzeyen bir mankenden başka bir şey değildi. Onda gerçekle bağlantılı tek şey, üstündeki turuncu desenli, arduvaz grisi bluzuydu. Ve bu bluzu birkaç saat önce öğle yemeğinde giymişti. Bernard'a ise, beyazlı, bejli sevimsiz bir hasta gömleği giydirilmişti. Giysileri o kadar mı giyilemeyecek hale gelmişti? Bernard! Çocukluk arkadaşım benim!... Mutluluğa öyle doymak bilmezdi ki! Burada her şey gerçek dışıydı. Parlak duvarlar, kırmızı döşemeler, eter ve kresil kokusu, insanın gözünü kamaştıran çıplak ampul!... Artık karşı koyacak gücü kalmamıştı Jean'ın. Zehir gibi bir salgı ağzını doldurdu. Göğsü hıçkırıklarla sarsılarak, Madeleine'in bedeninin üstüne kapanıp, onu kollarıyla sardı. Sedye kauçuk tekerlekleri üstünde hafifçe sallandı.

*

Acaba kaç saattir bu bedenlerin önünde oturup duruyordu? Bu sorunun hiçbir anlamı yoktu artık. Zaman durmuştu sanki. Tüm yaşam donup kalmış, odayı anlamsız bir sessizlik sarmıştı. Ona bir sandalye getirmişlerdi. Bu arada Dr. Germain'i de görmüştü. Üzgün ifadeli, iri burunlu hemşirenin nöbetini bir diğeri almıştı. Ama orada lambanın çiğ ışığı altında değişen hiçbir şey olmamıştı. Gözbebekleri fal taşı gibi açılmış, uyur gibi yatan Bernard ve Madeleine'i seyrediyordu. Bu uyku halindeki uyumları ne mükemmeldi! İkisine konuk olarak gelmişti sanki!... Belki de onları rahatsız ediyordu. Hareketsizlikleri bazen gözlerini o kadar yoruyordu ki, tavana dönük bu iki çehrenin etrafında gümüşî bir çizgi gidip gelmeye başlamıştı. Pencerenin buzlu camlarında hafif bir aydınlık belirdi. Gün doğuyordu. Jean gözlüklerini çıkardı, sildi, burnuna değen yerlerini ovuşturdu. Miyop gözlerinin önünde tüm çevre birbirine karışmış, bulanık biçimlere dönüşmüştü. Hemşire ayaklarının ucuna basarak yaklaştı.

"Sıcak kahve ister misiniz?"

"Hayır, sağ olun."

Gözlüklerini taktı. O an bütün hatlar belirginleşti. Birden bir düşünce geçti aklından.

"Saat kaç?" diye sordu.

"Altı olmak üzere..."

"Öyleyse, şimdi gidiyorum... Ama hemen döneceğim... Her şey olduğu gibi kalsın..."

Kalktı. Beli ağrılar içindeydi. Kafasıysa kurşun gibi... Oraya gitmek! Evet! Kaza yerinde her şey daha açıklık kazanabilirdi.

Dışarıda sabahın soğuk havası onu iyice titretti. Hastane yavaş yavaş canlanıyordu. Tekdüzelik içinde öksürük

sesleri, bidon tıkırtıları ve beyaz gömleklilerin koşuşturmaları duyuluyordu... Kapıcının önünden geçerken gişeye eğilip sordu:

"Nerede taksi bulabilirim?"

*

"Burada bekleyin" dedi Jean.

Taksiden indi, yolun kenarına doğru birkaç adım attı. Trappes sapağından 30 metre uzaklıktaki yolun ortasında bu fren izleri, bu cam kırıkları, bu devrilmiş ağaç... Evet, kaza yeri tam burasıydı. Arabanın kalıntısını çoktan kaldırmışlardı. O gümüş mavisi, deri koltuklu güzel araba... "Geceleri rüyalarıma giriyor" demişti Bernard. Kamyonlar, siste geçip gidiyorlardı. Şafağın ilk taşıtlarıydı bunlar. Ve yaşam devam ediyordu.

Bir süre sonra, deri ceketli, cılız bir adam olan şoför de arabadan inerek Jean'a yaklaştı.

"Bir şey mi kaybettiniz beyefendi?" dedi. "Size yardımcı olabilir miyim?"

Genç, sevimli biriydi. Konuşurken soluğu buharlaşıyordu.

"Hayır, sağ ol" dedi Jean. "Karım dün burada kaza geçirdi. Görmek istedim."

"A, evet! dedi adam. Tekerlek izleri belli oluyor. Feci kaymış! Çok ciddi değildir umarım."

"Öldü!"

Adamın gözleri irileşti, elini çenesine götürdü.

"Hay allah!" diye mırıldandı. "Olacak şey değil!..."

Yerinde sallanıyor, başını hareket ettirerek ellerini ovuşturuyordu. Bakışları kaldırımın üstünde gezindi. Bir süre sonra da söyleyecek bir şey bulamayarak, yavaşça gidip arabaya oturdu. Kapının çarpan sesi duyuldu. Jean ağaca yaslanarak, paltosunun yakasını kaldırdı. Arabalar,

homurtuyla önünden geçip gidiyorlardı. O an göğsünde bir ağrı duydu. Gözyaşları yanaklarından aşağıya süzülüyordu. Gözlükleri buğulanmıştı. Donmuş toprağın ve yağmurun kokusunu soludu... Tüm gücüyle, Madeleine'in orada kendisi için bir ipucu bıraktığına inanmak istiyordu. Bernard'ın arabası çarpışmanın şiddetiyle devrilirken, Jean neyle meşguldü acaba?... Herhalde o anda, laboratuvara kapanmış, rahat bir şekilde gösterge aygıtının zikzaklarını izleyerek Dr. Craddock'u bekliyor olmalıydı. Oysa, şimdi bu yok oluşun akıl almazlığı karşısında çalışmaları ne kadar da gülünç ve anlamsız kalıyordu! Hangi dolambaçlı yollar, Madeleine'i sonunda ölümün yakaladığı bu noktaya getirmişti?... Bernard'ın metresi miydi? Veya olmak üzere miydi? Yoksa, son anda kararlaştırılmış ve akşam döndüğünde kocasına anlatacağı dostça bir gezinti miydi söz konusu olan?... Kendine ne kadar eziyet etse, sorular sorsa da bunların karşılığı artık yanıtsız kalmaya mahkûmdu. Ya Bernard?... O kimdi peki?... Kişiliği, Jean'ın bakış açısına göre sürekli nitelik değiştiriyordu. Bazen dost, bazen sinsi, zaman zaman aşağılık, ama çoğu kez de mert... Dost mu, düşman mı? Belki de, aynı anda ikisi birden... Artık yaşamak neye yarardı?...

Arabaların sayısı gittikçe artıyordu. Çoğu da Paris yönüne gidiyordu. Hava hâlâ basık ve pusluydu. Jean, oraya ne aramaya geldiğini artık bilemiyordu. Yağmur bulutlarının altında, düz bir araziden geçen diğerleri gibi bir yolcu işte. Bir geçiş yolu. Geriye döndü ve arabaya bindi.

"Nereye götüreyim şimdi sizi?" diye sordu şoför.

"Versailles Hastanesi'ne..."

Hareket ettiler. Araba, koltuklardaki mavi kılıflardan da fark edilebileceği gibi, yepyeni sayılırdı daha. Oldukça özenli biri olmalıydı sürücüsü...

Dizin

16. Louis 78
II. Dünya Savaşı 31

ABD 139, 151
Air France 155
Akdeniz 9
Alfort Veteriner Okulu 61
Alman 23, 25, 30, 31, 32, 47, 48, 61, 88, 94, 95
Alvin Craddock 153, 155-158, 160, 168
Amerika 77, 98, 102, 106, 120, 126, 139
Amerikan 47, 52
Ausweiss 31

Barbedienne 117
Baroli 69, 101
Belçika 47
Bernard Grimaud *hemen her yerde*
Berthelot Enstitüsü 21, 61, 72, 101, 132, 140, 153
Bilimler Akademisi 139
Brancourt 60

Carisey 13, 72, 81, 82, 84, 85, 87, 102, 133, 152, 158
Carmen 59, 60
Champs-Elysees 23, 95, 131
Choupard 143
Citroen 59
Claude Bernard 89
Clermontois 161, 162
Cochelin 93, 94
College de France 99
Corinne Tech *hemen her yerde*
Cote d'Azur 11, 21
Crepin 75

Degas 127
Dr. Germain 163, 164, 166
Dubreuil 38
Dunkerque 38
Duval 101, 102, 140

Elisee-Reclus 127
Emile 142, 143
Etoile 111, 119

Flip 72, 83, 109
Fontainebleu 59
Fransa 30, 47, 88, 95, 153, 161
Fransız 48, 79, 89, 147, 153
Fransızca 147
French Shop 24

Gardenal 32
Georges 73, 76
Gide 22
Golden Wave 27
Gordon 102
Grand-Hôtel du Port 11, 20, 28

Halles 97
Hervieu 75, 76, 77

İngiliz 1, 17, 27, 47, 48, 78, 79, 89, 127, 155, 157, 160
İngiltere 79, 134
Invalides 127
İtalyan 104

Jean Heurtelot *hemen her yerde*
Juliette 155

Koubilai Kulüp 62

La Ronciere 128, 135, 137, 141, 156
La Vigne Haute 11, 16, 17, 36
Lallemand 75
Landier 21, 23, 44, 61, 82, 93, 95, 133
Le Vau 161
Leflour 161
Lermery 157
Liouvre 145
Londra 48
Los Angeles 153, 154, 156, 160, 161

Madeleine-Henriette-Andrée Heurthelot *hemen her yerde*
Maldoror'un Lirik Şiirleri 91
Malesherbes 105
Mansart 161
Marechal-Foch 162
Marsilya 49
Martinik 111
Marvelier 139
Mercerey 128, 137, 141
Muriel 23-25, 28, 29, 31, 43, 45, 46, 47, 95

Nationale 158
Nembutal 87
Neuilly 1, 72, 104, 116
New York 128
Nivelle 90
Nörofizyoloji Kongresi 155

Pantin 159
Paris 11, 23, 31, 33, 34, 49, 50, 67, 73, 74, 83, 89, 91, 93, 127, 128, 137, 138, 140, 155, 168
Passy 161, 162
Paulette 80
Peter Duke 102, 139
Pirene 89
Polinezya 18
Poucieux 116, 117
Prebendier 60

Ramona 75
Rastelli 102
Rinensefalon 96, 153
Riom 94
Robinson 12
Rockefeller Vakfı 139
Rue de Chazelles 109

Ruslar 94
Rusya 47

Saint-Gervais-les-Bains 89, 91
Saint-Jean-de-Luz 89
Saupiquet 102, 139, 159-162, 164, 165
Sorbonne 1, 88
Suzanne 91

Şehir Hastanesi 158, 160

Ternes 119
Tokyo 139
Trappes 157, 163
Tronchet sokağı 73, 102-104
TWA 155

Ulusal Bilimsel Araştırmalar Merkezi 13, 21

Verlaine 147
Versailles 158, 159, 161, 168

Yvonne Pataud 91

Jean, durumunu kabullenmiş bir pranga mahkûmu gibi hissediyordu kendini. Hareketleri yaparken, tüm bu alıştırmaların ona sağlayacağı yararı düşünüyor, pes etme noktasındayken cesaretini tekrar toplamak için Bernard'a bir göz atıyordu. Arkadaşı yorulmuyor, temposunu hiç bozmuyordu. Bu zindeliği, bu sağlıklı görünümü nasıl koruyordu acaba?... Bu salonda birlikte aynı hareketleri yapmak ne güzeldi! Lisede, jimnastik derslerinde çoğu kez yan yana olurlardı. Bernard'ın jimnastik aletlerinde üstüne yoktu. Kedi gibi çevikti. Jean'a gelince, atlamak ve tırmanmak gibi hareketlere hiç yatkın değildi. Kendini bir un çuvalı kadar güçsüz ve ağır hissediyordu. Bir gün de olanca gayretini gösterirken hafifçe yellenmişti. Tüm sınıf katıla katıla gülmüştü tabii! Bu utanç duygusu haftalarca peşini bırakmamıştı. Onunla alay ediyor, önlerinden geçerken birbirlerine işaret edip burunlarını tıkıyorlardı. Ya Bernard? İlk önce diğerleri gibi o da gülmüştü. Ama sonra, epey sonra, Jean'la en çok alay edenlerden Lefaucheux'yü teneffüste bir güzel pataklamıştı. Müthiş bir dayaktı bu! En azından Jean öyle anımsamak istiyordu. Arkadaşının bu kahramanca girişimini bekleye bekleye, acaba zamanla olmuş gibi mi düşünmeye başlamıştı olayı?... Bu anıda gerçekle düş payını ayırt edebilmek artık olanaksızdı. Günlüğünden bulup okuması gerekecekti.

ISBN 978-605-5753-17-7
9 786055 753177